



MALİ DESTEK PROGRAMI

DATÇA'NIN SOSYAL VE EKONOMİK DURUMUNUN TESPİTİ, KALKINMA STRATEJİSİ VE YOL HARİTASININ BELİRLENMESİ PROJESİ

- MEVCUT DURUM ANALİZİ
- KARŞILAŞTIRMA ÇALIŞMASI
- DATÇA KALKINMA STRATEJİSİ PLANI YOL HARİTASI

RAPORU

01.03.2017

tepav

(www.tepav.org.tr, Tlf: +90 312 292 5500 Fks: +90 312 292 5555)

İçindekiler

ŞEKİLLER VE TABLOLAR LİSTESİ	2
DATÇA’NIN YEREL EKONOMİK TARİHİ	5
DATÇA’NIN ÜST ÖLÇEKLİ PLAN VE STRATEJİLERDEKİ KONUMU	7
Strateji Belgelerinde Datça.....	7
Ulusal Düzeyde Strateji Belgeleri	8
Bölgesel Düzeyde Strateji Belgeleri.....	8
MEVCUT DURUM ANALİZİ	22
Tarım.....	22
Turizm.....	33
Sanayi ve Ticaret	39
Yaşam Kalitesi	46
Beşeri Sermaye ve Girişimcilik.....	54
Çevre.....	58
Ulaşım ve Erişilebilirlik	64
KIYASLAMA (BENCHMARK) ANALİZİ	66
Minorka, İspanya	75
Sithonia, Yunanistan	79
Kos, Yunanistan	81
Medulin, Hırvatistan.....	84
Vrsar, Hırvatistan	87
STRATEJİ VE YOL HARİTASI	90
EK-DERİNLEMESİNE MÜLAKAT NOTLARI	91

ŞEKİLLER VE TABLOLAR LİSTESİ

Şekil 1: Datça Yerel Ekonomik Tarihindeki Önemli Olaylar.....	6
Şekil 2: Datça Bitkisel Üretim Değerlerinin Ürün Gruplarına Göre Dağılımı (Milyon TL, 2006-2015)	22
Şekil 3: Datça Meyve Üretim Değerlerinin Ürünlere Göre Dağılımı (Bin TL, 2006-2015)	23
Şekil 4: İlçelere Göre Badem Üretimi (Ton, 2015).....	24
Şekil 5: İllere Göre Badem Fiyatı (TL/Kg) ve Kişi Başına Badem Üretimi (Kg) (2015)	24
Şekil 6: Yıllara Göre Datça Badem Üretimi ve Türkiye İçindeki Payı (Ton-Yüzde, 2006-2015).....	25
Şekil 7: Yıllara Göre Türkiye Geneli ve Datça'da Ağaç Başına Badem Üretimi (Kg, 2006-2015).....	26
Şekil 8: Badem Üretimi Bin Tondan Fazla Olan İlçelerde Temel Göstergeler (2015)	26
Şekil 9: Seçilmiş Ürünlerin Datça'daki Üretimi (Ton, 2015)	27
Şekil 10: Datça Sebze Üretim Değerlerinin Ürünlere Göre Dağılımı (Bin TL, 2006-2015)	28
Şekil 11: Datça Tahıl Üretim Değerlerinin Ürünlere Göre Dağılımı (Bin TL, 2006-2015)	28
Şekil 12: Datça Büyükbaş Süt Üretim ve Verim Değerleri (TL, 2006-2015).....	29
Şekil 13: Datça Büyükbaş Süt Üretim Değerleri (TL, 2006-2015)	30
Şekil 14: Datça Bal Üretimi (Milyon TL, 2006-2015)	30
Şekil 15: Gıda ve Tarım Ürünlerinin Dünya Ticaretindeki Hacim ve Birim Değerlerindeki Artış Hızları (CAGR, 2004-2014).....	31
Şekil 16: Datça'daki Turizm İşletme ve Belediye Belgeli Tesislerde Geceleyen Yerli ve Yabancı Turist Sayısı (Bin Kişi, 2008 - 2015)	33
Şekil 17: Marmaris'teki Turizm İşletme ve Belediye Belgeli Tesislerde Geceleyen Yerli ve Yabancı Turist Sayısı (Bin Kişi, 2008 - 2015).....	33
Şekil 18: Bodrum'daki Turizm İşletme Ve Belediye Belgeli Tesislerde Geceleyen Yerli ve Yabancı Turist Sayısı (Bin Kişi, 2008 - 2015).....	34
Şekil 19: Datça'ya İnşaa Edilen Otel Sayıları (Adet, 2002 – 2015).....	34
Şekil 20: Datça'ya inşa edilen otellerin yüzölçümü	35
Şekil 21: Muğla'daki Limanlara Giriş Yapan Yabancı Turist Sayısı (Bin, Kişi)	35
Şekil 22: Ülkelere Göre Turistlerin Ortalama Harcamaları ve Turist Sayılarındaki Yıllık Ortalama Artış Oranları	37
Şekil 23: Türkiye'ye Gelen Turistlerin Milliyetlerine Göre Ortalama Harcama Miktarı ve Ortalama Kalış Süresi (Dolar, Gün, 2016)	38

Şekil 24: Muğla İlinde Kullanım İzni Verilen Sanayi Yapıları (Metrekare, 2002-2015)	39
Şekil 25: Muğla İli En Yüksek İhracat Rakamlarına Sahip Sektörlerde Gelişim (Amerikan Doları, 2012-2016)	40
Şekil 26: Muğla ilinin en fazla ihracat yaptığı ülkeler (1000 Amerikan Doları, 2015-2016)	40
Şekil 27: Muğla ilinin en çok ticaret yaptığı 10 şehir (Türk Lirası, 2015)	41
Şekil 28: PEK Tutarına göre Datça'nın en fazla kazanç sağlayan sektörleri (Türk Lirası, 2012)	42
Şekil 29: En fazla istihdam sağlayan sektörler (2012)	42
Şekil 30: Yıllar içerisinde Datça'da inşa edilen yapı sayısı (2002-2015)	43
Şekil 31: OECD İndeksinde Bulunan 11 Ana Başlık	46
Şekil 32: Muğla İli Sağlık Bölgeleri	52
Şekil 33: 15 Yaş ve Üzeri Nüfusun Eğitim Düzeyine Göre Dağılımı (Yüzde, 2015)	54
Şekil 34: Datça'da 15 Yaş ve Üzeri Nüfusun Eğitim Düzeyine Göre Dağılımı (Yüzde, 2009-2015)	55
Şekil 35: Datça'da Kurulan Girişim Sayısı (2006-2015)	55
Şekil 36: Su Kirliliğinin Giderilmesinde/Önlenmesinde İl Sınırları İçerisinde Karşılaşılan En Önemli Güçlükler	59
Şekil 37: Hava Kirliliğinin Giderilmesinde/Önlenmesinde İl Sınırları İçerisinde Karşılaşılan En Önemli Güçlükler	61
Şekil 38: Toprak Kirliliğinin Giderilmesinde/Önlenmesinde İl Sınırları İçerisinde Karşılaşılan En Önemli Güçlükler	62
Şekil 38: Datça ve Çevresindeki Karayolu Altyapısı (2016)	64
Şekil 38: Kıyaslama Şehirlerinin Belirlenme Kriterleri	67
Tablo 1: Mevcut Strateji Belgelerinde Datça	7
Tablo 2: "Muğla-Aydın ve Denizli TR32 Düzey 2 Bölgesi Bölge Planı 2014-2023" Mevcut Duruma Yönelik Tespitler	8
Tablo 3: "Muğla-Aydın ve Denizli TR32 Düzey 2 Bölgesi Bölge Planı 2014-2023" Turizm Sektörüne Yönelik Öncelikli Tedbirler	10
Tablo 4: "Muğla-Aydın ve Denizli TR32 Düzey 2 Bölgesi Bölge Planı 2014-2023" Ulaşım Sektörüne Yönelik Öncelikli Tedbirler	11
Tablo 5: Datça-Bozburun Özel Çevre Koruma Bölgesine Ait 1/25.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı Koruma-Kullanma Dengesi ilke Kararları	15
Tablo 6: Datça-Bozburun Özel Çevre Koruma Bölgesine Ait 1/25.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı Turizm Sektörüne Yönelik İlke Kararları	16
Tablo 7: Datça-Bozburun Özel Çevre Koruma Bölgesine Ait 1/25.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı Kırsal Kalkınma ve Tarım Sektörüne Yönelik İlke Kararları	16
Tablo 8: Datça-Bozburun Özel Çevre Koruma Bölgesine Ait 1/25.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı Kırsal Kalkınma ve Tarım Sektörüne Yönelik İlke Kararları	18

Tablo 9: “Muğla-Aydın ve Denizli TR32 Düzey 2 Bölgesi Bölge Planı 2014-2023”nda Tarım, Turizm, Sanayi ve Çevre Sektörlerine Yönelik Uygulanması Planlanan Projeler	20
Tablo 10: Seçilmiş Gıda ve Tarım Ürünlerinin Dünya Ticaretindeki Hacim Ve Birim Değerleri (2004-2014)	32
Tablo 11: Ülkeler Bazında Giriş Yollarına Göre Türkiye Gelen Turistlerin Dağılımı ve Kişibaşına Milli Gelir (2015)	36
Tablo 12: Datça Ölçeklere Göre Sektörel Girişim Dağılımı (2015)	43
Tablo 13: En fazla istihdam sağlayan 10 sektörün yerellik katsayıları (2015)	44
Tablo 14: Girişim merkezlerinin başka yerde olduğu ancak Datça’da işletmesi olanlar (2015).....	44
Tablo 15: Girişim sayılarına göre sektörel dağılım (2015)	45
Tablo 16: Girişim sayılarına göre alt sektör dağılımı (2015).....	45
Tablo 17: Muğla Hastane ve Yatak Sayıları	47
Tablo 18: Muğla İli Sağlık İstatistikleri	48
Tablo 19: Muğla İl Genelinde Klinike Göre Merkez ve İlçelerde Toplam Doktor Sayısı.....	50
Tablo 20: Datça İlçesi Devlet Hastanesi’nde Olmayan Sağlık Hizmetlerine/ Birimlerine Diğer Üst Merkezler	51
Tablo 21: Muğla İlinin Özel Çevre Koruma Bölgeleri	58
Tablo 22: Muğla İl Genelinde Katı Atık Depolama Tesisleri	59
Tablo 23: Belediye Atıksu Arıtma Tesisleri	60
Tablo 24: Seçilmiş İlçelere İstanbul, Ankara ve İzmir’den Ortalama Ulaşım Süreleri	65

DATÇA'NIN YEREL EKONOMİK TARİHİ

Ölçeğinden bağımsız olarak herhangi bir yerleşmenin ekonomik gelişimi üzerine düşünmek öncelikle o kentin, bölgenin ya da ülkenin ekonomik coğrafyasının tarihini araştırmayı gerektirmektedir. Datça Yerel Tarih Grubu tarafından yapılan çalışmalar bu anlamda çok değerli bir kaynak konumundadır. Datça'nın ekonomik coğrafyasının gelişimini birkaç başlıkta ele almak mümkündür:

Demografi ve idari yapının gelişimi: Evliya Çelebi'ye göre 17. yüzyılda yarımadada 47 köy bulunmaktadır. 1831 yılı nüfus sayımında 1.282 Müslüman kayıtlar altına alınmıştır. 19. yüzyılın sonlarında ise o dönemki ismiyle "Dadya" bucak merkezi olarak belirlenir ve kendisine bağlı 10 köy bulunmaktadır. 1904 yılı nüfus sayımına göre Datça (4.951) o dönemin Marmaris'inden (2.168) iki kat daha büyüktür. 1915'de yarımadada ilk belediye örgütü kurulur. 1927'deki mübadele öncesinde Datça'da 134 gayrimüslim bulunduğu kayıtlara geçmiştir. 1928'de Datça idari hiyerarşide bucağın bir üstü olan kaza ilan edilmiş ve ilk kaymakam Sinan Tekeli göreve başlamıştır. Önceki dönemde Reşadiye olan yerleşim merkezi 1947 yılında İskele Mahallesi'ne taşınır. 19. yüzyılın sonlarında 4.894 olan nüfus 1950 yılında 5.616 olarak kaydedilmiştir.

Ekonomik gelişim: Bugün tarımsal üretimi badem, zeytin ve meyve sebze yetiştiriciliği üzerine odaklanmış Datça'nın tarihinde bağcılık önemli bir yer tutmaktadır. Milattan önce 400'e uzanan bilgiler Datça'nın bir şarap ve sirke ihracatçısı konumunda olduğu; İskenderiye pazarında Knidos şarabının 4. sırada, sirkesinin ise rakipsiz olduğu kaydedilmektedir. Yakın döneme geldiğimizde ise 1934-39 döneminde İçişleri Bakanlığı'nın girişimiyle bölgede arıcılık ve ipek böcekçiliği başlatılmış; 1956'da palamut ormanları bozulup yerlerine tütün ekilmeye başlanmış; 1962 yılında ise bugün de tarımsa üretimde önemli yer tutan badem üretimi başlamıştır. İlk modern zeytinyağı fabrikası ise 1982 yılında Yazıköy'de kurulmuştur.

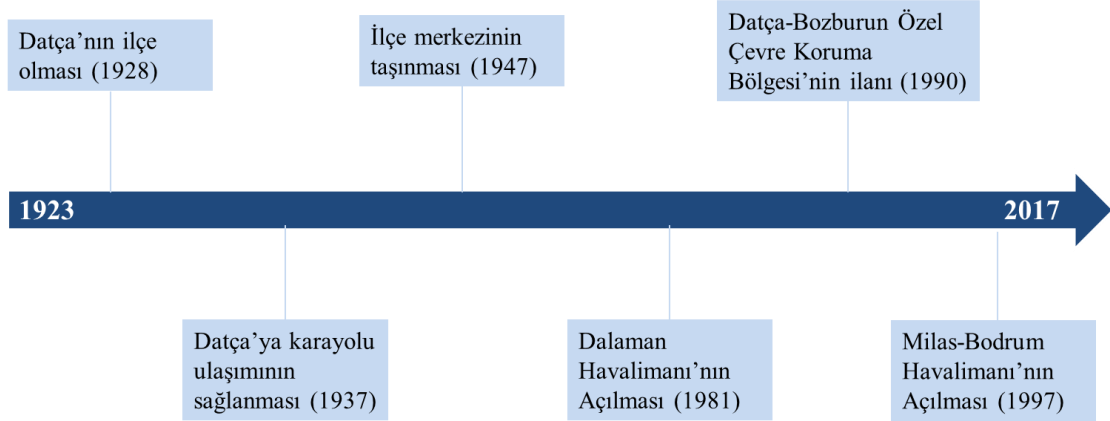
Kentte turizm gelişiminin önemli yapıtaşlarından biri olan ilk otelin inşasına 1930'larda başlanmıştır. 1975'de turistik işletmelerdeki yatak kapasitesi 180'e ulaşmıştır. Diğer yandan günümüzdeki ikinci konutların temeli 1973 yılında yapılan ilk yapı kooperatifi ile atılmıştır. Seksenli yıllarda turizm sektörünün gelişiminin hızlanması ile 1994 yılında kooperatif sayısı 13'e yükselmiştir. 2000 yılında ise Datça plajları mavi bayrak almıştır.

Altyapı ve erişilebilirlik gelişimi: Datça'nın çevresiyle en önemli karayolu bağlantısı olan Marmaris yolu 1938, 1966 yıllarında genişletilmiş, 1977 yılında asfaltlanmıştır. İlk vapur seferleri ise 1942 yılında başlatılmıştır. İlçeye şebeke suyu altyapısı 1960

yılında, elektrik altyapısı ise 1977 yılında, telefon bağlantısı ise 1980 yılında sağlanmıştır.

Son yüzyılda Datça ekonomisini etkileyen 6 önemli olay öne çıkmaktadır. Bunlardan ilki 1928'de ilçenin kurulmasıdır. İlçe, Marmaris'ten ayrılıp Osmanlı dönemindeki gibi ayrı bir idari statüye dönüştürüldükten sonra 1937'te ilk karayolu bağlantısının kurulması ve ilçe merkezinin 1947'de Reşadiye'den İskele'ye taşınarak idari ve erişilebilirlikle ilgili düzenlemeler yapılmıştır. Önceki dönemlerde temel ulaşım modu Ege Adaları'yla olan kent bundan sonra karayolunu kullanmaya başlamış, ancak yol kalitesi nedeniyle ulaşım hep sorunlu bir konu olmuştur. 1980'lerden itibaren ise bölge geneliyle birlikte turizmde bir gelişme görülmüştür. Bunun temel nedeni, 1981de açılan Dalaman Havalimanı ile bölgenin başta İstanbul ve Ankara'dan, sonraları ise yurtdışından gelen turistler için kolay erişilebilir hale gelmesidir. Datça'nın, turizmin gelişmesiyle birlikte, Bodrum ve Marmaris'le benzer bir canlılığa sahip olduğu dönem 1990'da ilçenin Çevre Koruma Bölgesi'ne dahil olmasının ardından sona ermiştir. Bu dönemden itibaren Bodrum-Marmaris ile Datça arasındaki farkın azalmaya başladığı görülmüştür. Son olarak Milas-Bodrum Havalimanı'nın 1997'de açılmasıyla Bodrum'un Marmaris ve Datça'ya kıyasla elde ettiği avantaj, ilçenin daha hızlı gelişmesine neden olmuştur.

Şekil 1: Datça Yerel Ekonomik Tarihindeki Önemli Olaylar



DATÇA'NIN ÜST ÖLÇEKLİ PLAN ve STRATEJİLERDEKİ KONUMU

Strateji Belgelerinde Datça

Datça ilçesi, 1990 yılında özel çevre koruma bölgesi olarak ilan edilmesinin ardından; bozulmayan doğası ve sahip olduğu zengin kültür mirası ile Muğla İlinin en önemli deniz ve kültür turizmi merkezlerinden birisi haline gelmiştir. 1990 yılından bu yana ilçe, turizm ve ticarete dayalı hizmetler sektörünün ön planda olduğu bir gelişim süreci yaşamıştır. Turizm ve ticaretin dışında, tarım ve hayvancılık sektörü de özellikle 2013 tarihli 6360 sayılı “On Dört İilde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması İle Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun” kapsamında yapılan düzenleme ile köy statüsünden mahalleye dönüşen yerleşimler birimlerinde ağırlıklı gelişen sektörlerdendir. Ancak ilçenin dağlık ve engebeli arazi yapısına sahip olması sebebiyle ilçedeki tarım alanlarının oranı Bölge geneline göre daha azdır. TÜİK verilerine göre 2015 yılında tarım alanlarının toplam yüz ölçümdeki payı Türkiye genelinde yüzde 31,1; Aydın, Denizli ve Muğla'nın dahil olduğu TR32 Bölgesi'nde yüzde 29,7 ve Muğla'da yüzde 18 iken Datça'da bu değer yüzde 6,5'tir. Buna rağmen özellikle kırsal alanlarda tarımsal etkinlikler ilçe ekonomisinin temelini oluşturmaktadır. İlçe, Türkiye badem üretiminde önemli bir paya sahiptir. TÜİK Bitkisel Üretim İstatistiklerine göre 2015 yılında Türkiye genelindeki badem üretiminin yaklaşık yüzde 4'ü Datça'dan sağlanmıştır. İlçedeki bir diğer önemli ekonomik kaynak da arıcılıktır.

Datça'da başta tarım ve turizm sektörü olmak üzere rekabet gücünün iyileştirilmesi ve Datça'nın sosyal-ekonomik kalkınmasına destek sağlanması ana amaçlarıyla geliştirilen “Datça'nın Kalkınma Stratejisinin ve Yol Haritasının Belirlenmesi” kapsamında çok yönlü analitik çalışmalar ve araştırmalar yapılmıştır. Söz konusu analitik çalışmalara paralel olarak, aşağıda belirtilen ulusal, bölgesel ve yerel düzeydeki strateji belgelerinde, doğrudan Datça ilçesine yönelik geliştirilen vizyon, amaç, hedef ve eylem alanları incelenmiş; Datça'nın tarım, turizm gibi öncelikli gelişen sektörleri ile ilişkilendirilmiş, Datça'nın mevcut durumuna ve gelişme eksenlerine yönelik tespitler ortaya konulmuştur.

Bu çerçevede incelenen strateji belgeleri 3 farklı düzeyde, aşağıdaki konu başlıkları altında ele alınmıştır:

Tablo 1: Mevcut Strateji Belgelerinde Datça

Düzye	Strateji Belgeleri
Ulusal Düzeyde Strateji	Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisi (2013-2023)

Belgeleri	Türkiye Turizm Stratejisi (2023)
Bölgesel Düzeyde Strateji Belgeleri	Güney Ege Kalkınma Ajansı TR32 Düzey 2 Bölgesi Bölge Planı (2014-2023) 1/25.000 Ölçekli Muğla Nazım İmar Planı 2016 Aydın- Muğla-Denizli Planlama Bölgesi 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı (2016) Güney Ege Bölgesi Çevre Durum Raporu-2013 Muğla Büyükşehir Belediyesi Stratejik Planı (2015-2019) Muğla Büyükşehir Belediyesi Faaliyet Raporu (2015)
Yerel Düzeyde Strateji Belgeleri	Datça-Bozburun Özel Çevre Koruma Bölgesine Ait 1/25.000 Ölçekli Çevre Düzeni Revizyon Planı 2015

Bölgesel ve yerel düzeyde Datça ilçesinin mevcut durumu ve gelişme vizyonuna yönelik alınan plan kararları incelendiğinde; bölgesel ve yerel düzeydeki tüm strateji belgelerinin vizyonu ve bu vizyona erişme yolunda ortaya konulan politikalarının, ulusal düzeyde 10. Kalkınma Planı, Ulusal Kırsal Kalkınma Stratejisi (2014-2020), Türkiye Turizm Stratejisi ve Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisi ile uyumlu şekilde hazırlandığı tespit edilmiştir.

Ulusal Düzeyde Strateji Belgeleri

Ulusal Düzeyde Strateji Belgeleri incelendiğinde, Datça'nın mevcut durumu ve öne çıkan sektörlere yönelik gelişim eksenlerine yer verilmiştir. Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından hazırlanan Türkiye Turizm Stratejisi 2023 ve Kalkınma Bakanlığı tarafından hazırlanan Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisi'nde kapsamında alternatif turizm türlerinin gelişiminin yakın çevredeki diğer kültürel ve doğal değerlerle de ilişkilendirilmesi bağlamında "Datça Eko-Turizm Kenti" olarak belirlenmiştir. Türkiye Turizm Stratejisi 2023'de turizm kentlerinden olan Datça'nın sahip olduğu *turizm olanaklarının çeşitlendirilmesi* ve turizmden elde edilen gelirin artırılması için *yat limanının geliştirilmesine* özel önem verileceği belirtilmiştir.

Bölgesel Düzeyde Strateji Belgeleri

Bölgesel düzeyde strateji belgelerinde Datça'nın mevcut durumu ve öne çıkan sektörlere yönelik gelişim eksenlerine yer verilmiştir.

1. Muğla-Aydın ve Denizli TR32 Düzey 2 Bölgesi Bölge Planı 2014-2023

Strateji Belgelerinde Datça'nın plan kararlarına yönelik yapılan incelemelerin ilkinin bölgesel düzeyde Güney Ege Kalkınma Ajansı tarafından hazırlanan "Muğla-Aydın ve Denizli TR32 Düzey 2 Bölgesi Bölge Planı 2014-2023" oluşturmaktadır.

Plan kapsamında Datça İlçesine yönelik öncelik ve alınacak tedbir kararlarının detaylarına geçmeden önce Datça'nın sektörel gelişme ekseninde mevcut durumuna yönelik yapılan tespitler ele alınmıştır.

Tablo 2: "Muğla-Aydın ve Denizli TR32 Düzey 2 Bölgesi Bölge Planı 2014-2023" Mevcut Duruma Yönelik Tespitler

	İlgili Sektör	Mevcut Durum
Mevcut Duruma Yönelik Tespitler	Turizm	Planda güney sahil kesiminde yer alan Datça İlçesinin çevre ilçe ve komşu illerle karşılıklı etkileşimin ötesinde kendi içerisinde bir gelişim göstereceği tespit edilmiştir.
	Turizm	Datça yat limanının yarım kaldığı ve belli bir dönem dışında doluluk oranlarının çok düşük olduğu vurgulanmıştır.
	Turizm	Turizm çeşitliliği açısından Datça’da rüzgâr sörfü, bisiklet, dalış, sörf, yelkencilik, yürüyüş, dağcılık, doğa gözlemciliği gibi birçok turizm çeşitliliği bulunmaktadır.
	Turizm	Datça’da yerel halkta turizm ve turist ağırlama konusunda bilinç eksikliği ile alt ve üstyapı eksikliklerinin bulunduğu gözlenmektedir.
	Turizm	Datça Yarımadası’nın eşsiz doğası nedeni ile bu yerleşimlerin tümünde deniz, agro-turizm, eko-turizm, doğa ve doğa sporları turizmi potansiyeli bulunmaktadır.
	Ulaşım	Datça’nın karayolu ulaşımının zor olduğu ve bağlantı noktalarının yetersizliğinden dolayı ulaşımda verimsizlik gözlemlenmektedir.
	Ulaşım	Datça’yı Bölgenin diğer yerleşim yerlerine bağlayan demiryolu-liman entegrasyonu bulunmamaktadır.
	Kırsal Kalkınma	Datça, kırsal nüfus oranlarının Türkiye ortalamalarına göre daha fazla düşüş gösterdiği ilçelerden birisidir. İlçede kırsal nüfusta yaşanan azalma ve kent nüfusunda gerçekleşen artış, kentsel çekiciliğin yanı sıra Datça’nın kırsal yerleşim yerlerinde ekonomik çeşitliliğin yetersizliğinden kaynaklanmaktadır.

Plan’da mevcut duruma yönelik yapılan tespitlerin ardından, ilçenin gelişme eksenini olumsuz yönde etkilediği düşünülen sektörlere yönelik öncelikler/tehdit kararları geliştirilmiştir. Bu kararlar, dört gelişme eksenini altında geliştirilmiştir. Plan’da geleceğe yönelik Datça ilçesinin gelişim kararları şu şekildedir:

“Dört Mevsim Turizm” başlığı altında turizm sektörüne yönelik Datça ilçesi için *i) yat limanının geliştirilmesi, ii) turizmde farkındalığın artırılması, iii) turizm çeşitliliğinin ve hem tarım hem de turizm sektörlerini bir araya getiren iv) agro-turizmin geliştirilmesi artırılması* şeklinde 4 temel gelişim alanında öncelikli tedbir kararları alınmıştır. Turizme yönelik 4 öncelikli alanda alınan tedbir kararlarının detaylarına aşağıdaki tabloda yer verilmiştir.

**Tablo 3: “Muğla-Aydın ve Denizli TR32 Düzey 2 Bölgesi Bölge Planı 2014-2023”
Turizm Sektörüne Yönelik Öncelikli Tedbirler**

Yat Limanının Geliştirilmesi	Öncelikli Tedbir
	Datça’da yat limanı çalışmalarının hız kazanması, yat limanına ilişkin fizibilite çalışmaları başta olmak üzere, elektrik, haberleşme gibi temel altyapı hizmetlerinin standartlara uygun hale getirilmesine ilişkin çalışmaların yapılması; Ulusal düzeyde bir yat turizmi ve yatçılık fuar/kongresinin düzenlenmesi; Datça’da uluslararası düzeyde yat yarışlarının organize edilmesi;
Turizmde Farkındalığın Artırılması	Öncelikli Tedbir
	Yerel halkta turizm ve turist ağırlama konusunda bilinç eksikliğinin giderilmesine yönelik halkı bilgilendirme faaliyetlerinin düzenlenmesi ile alt ve üstyapı eksikliklerinin giderilmesi; Alternatif turizm öğeleri ile (termal, yat, doğa, paraşüt vb.) öne çıkan merkezlere “Marka Kent” imajı kazandırılmasına yönelik stratejiler oluşturularak tanıtım çalışmaları gerçekleştirilecektir.
Turizmde Çeşitliliğin Artırılması	Öncelikli Tedbir
	Datça’da gibi deniz turizmi yoğun merkezlerde dalış, yelken, sörf, kite-sörf gibi su sporları ile yat turizmi geliştirilecektir.
	Ulusal düzeyde bir yat turizmi ve yatçılık fuar/kongresinin düzenlenmesi; Datça’da uluslararası düzeyde yat yarışlarının düzenlenmesi; Turizmde çeşitliliğin artırılmasına yönelik Yöresel ürünlerin ve yerel kültürün turizme entegre edilmesine yönelik çalışmalar gerçekleştirilecektir.
Agro-turizmin güçlendirilmesi	Öncelikli Tedbir
Datça’da kırsal yerleşimlerin mevcut tarımsal potansiyeli ve çevre kaynakları incelenerek, kırsal peyzaj değeri yüksek, yerel kültür özelliklerinin korunduğu, özgün yöresel ürünlere sahip kırsal yerleşimlerin, bir yandan tarımsal faaliyetlerini sürdürürken aynı zamanda turizm amaçlı değerlendirilmesine yönelik, bölgede kırsal yerleşim alanları ile bütünleşik tarım alanlarında yöreye uygun agro-turizm faaliyetlerinin geliştirilmesi	

Turizm sektörü dışında Planda öne çıkan diğer bir sektör ulaşımdır. “Yüksek Katma Değer ve Yenilik Odaklı Üretim” başlığı altında ulaşım sektörüne yönelik Datça ilçesi için, *i) kıyı taşımacılığı* ve *ii) deniz taşımacılığının güçlendirilmesi* şeklinde iki temel gelişim alanında öncelikli tedbir kararları alınmıştır. Ulaşımaya yönelik iki öncelikli alanda alınan tedbir kararlarının detaylarına aşağıdaki tabloda yer verilmiştir.

Tablo 4: “Muğla-Aydın ve Denizli TR32 Düzey 2 Bölgesi Bölge Planı 2014-2023” Ulaşım Sektörüne Yönelik Öncelikli Tedbirler

	Öncelikli Tedbir
Kıyı ve Deniz Taşımacılığının Güçlendirilmesi Artırılması	Datça gibi karayolu ulaşımının zor olduğu ilçelere ulaşımında verimliliğin artırılması; Karayolu ulaşımında entegrasyonun sağlanması, lojistik kapasitesi ve ulaşım altyapısının geliştirilmesi
	Datça'da ulaşımın karayolu ve havayolu ile etkin şekilde sağlanamamasından dolayı denizyolu ulaşımı konusunda çeşitli düzenlemelerin geliştirilmesi

Turizm ve ulaşım sektörü dışında Planda öne çıkan diğer bir sektör çevredir. “Yaşanabilir Mekanlar ve Sürdürülebilir Çevre” başlığı altında deniz kirliliğinin azaltılmasına yönelik olarak tedbir alınmıştır. Bu tedbir kararına göre Datça'da deniz çevresinin korunması amacıyla; turistik tesisler, kıyı işletmeleri ile atık alım tesislerinin çevre yönetim eksikliklerinden kaynaklı *deniz kirliliğinin önlenmesine yönelik altyapı güçlendirilmesinin* gerekliliği, vurgulanmıştır.

Plan'da tedbir kararlarının yanı sıra; gelecek dönemde Datça ilçesini de kapsayan bölgede tarım, turizm, sanayi ve çevre sektörlerine yönelik uygulanması planlanan temel projelere de yer verilmiştir. Projelerin, yukarıda belirtilen tedbirlere/eylem alanlarının temel amaçlarına yol gösterici nitelikte olmasını hedeflemektedir. Plan'da sanayi alanında iki temel projeye yer verilmiştir. Projelerden birincisi, üniversite sanayi işbirliğinin geliştirilmesine yönelik “*Üniversite Sanayi İşbirliği*” projesidir. Sanayi alanındaki ikinci proje imalat sanayinin kapasitesinin artırılmasına yönelik geliştirilen “*Sanayide Temiz Üretim Uygulamaları*” projesidir. Sanayi sektörü dışında Planda turizm sektörüne yönelik dört temel projeye yer verilmiştir. Bu projelerden ilki, yat turizmin geliştirilmesini amaçlayan “*Yat Turizmin Merkezi Güney Ege Kıyıları*” projesidir. Turizm sektöründe ikinci proje, turizm aktivite ve çeşitliliğinin artırılmasına yönelik “*Macera ve Spor Kenti Muğla*” projesidir. Turizm alanındaki üçüncü proje yine turizm çeşitliliğinin geliştirilmesi ve yöresel değerlerin ön plana çıkarılması amaçlı “*Yöresel Ürünlerin Tanıtımı ve Turizme Entegrasyonu*” projesidir. Turizm alanındaki önerilen dördüncü ve son projede turizm ögesine çevre sektörü de dâhil edilerek turizm faaliyetlerinde çevresel sürdürülebilirliğin artırılmasını amaçlayan “*Güney Ege'de Çevre Dostu Turizm*” projesidir. Turizm ve çevre sektörünün dışında iki adet de tarım projesi Plan'da öngörülmüştür. Bu projelerden ilki, tarım sektöründe örgütlenmeyi, üretkenliğini ve pazarlama kapasitesini amaçlayan “*Güney Ege'de Güçlü Tarımsal Örgütlenme*” projesidir. Son olarak tarım sektöründe zeytinyağı üretimini ön plana çıkaran diğer bir proje de “*Zeytinyağı Sektöründe Rekabetçilik ve Çevresel Sürdürülebilirlik*” projesidir.



Projelerin tüm detaylarına **EK-1**'de yer verilmiştir. Yapılması öngörülen bu projelerle Datça'da gelişim alanlarının desteklenmesi planlanmaktadır.

Sonuç olarak GEKA tarafından hazırlanan Bölge Planı'nda sanayi, tarım, turizm, ulaşım ve çevre sektörleri Datça ilçesinin gelişiminde öncelikli sektörler olarak tanımlanmış ve bu doğrultuda eylem alanları ve eylem alanlarını destekleyen projeler belirlenmiştir.

2. 1/25.000 Ölçekli Muğla Nazım İmar Planı 2016

Muğla Büyükşehir Belediyesi tarafından 2016 yılında geliştirilen 1/25000 Ölçekli Muğla Nazım İmar Planı'nda yenilenebilir enerji kaynaklarına duyulan ihtiyaçtan bahsedilerek; Datça'nın, strateji planlarında Bodrum ile birlikte, *mevcut yer değirmenlerinin restore edilerek çeşitli aktiviteler için kullanılması* önerilen bir ilçe olduğu vurgusu yapılmıştır. Datça ilçesinin tamamı "Datça-Bozburun Özel Çevre Koruma Bölgesi" kapsamında kaldığı için Datça ilçesi 1/25.000 ölçekli nazım imar planı onama sınırları dışında kaldığı için Datça ilçesine yönelik Plan kararlarına yer verilmemiştir.

3. Aydın-Muğla-Denizli Planlama Bölgesi 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı (2016)

Aydın-Muğla-Denizli Planlama Bölgesi 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı, 2025 yılı hedef alınarak, Aydın, Muğla ve Denizli il sınırları içinde "sürdürülebilir ve yaşanabilir bir çevre yaratılmasını; tarımsal, tarihsel ve turistik değerlerin korunmasını ve Türkiye'nin kalkınma politikaları kapsamında, sektörel gelişme hedeflerine uygun olarak belirlenen planlama ilkeleri çerçevesinde; sosyal, ekonomik, kültürel ve mekansal açıdan sağlıklı gelişmeyi ve büyümeyi" amaçlamaktadır.

Plan'da Datça ilçesini de kapsayan koruma-kullanma dengesi çerçevesinde turizm ve çevre sektörleri başta olmak üzere sürdürülebilir kalkınmanın önemi üzerinde durulmuş ve bu sektörün gelişme alanlarına yönelik ilke kararları belirlenmiştir. Çevre sektörü ve sürdürülebilir kalkınma ilkesi bağlamında Plan'da Datça ilçesini de kapsayan, çevresel değerlerin korunması ve gelecek nesillere aktarılması ilke kararı ön plana çıkmaktadır. Plan kapsamında nesli tükenmekte olan hayvanların yaşama ve üreme alanlarının korunması, çevre ve sürdürülebilir kalkınma doğrultusunda öne çıkan bir diğer önemli ilke kararıdır.

Turizm sektörüne ilişkin Plan'da özellikle Datça ilçesini de kapsayan *deniz ve yat turizminin geliştirilmesi ve güçlendirilmesine* yönelik ilke kararlarına yer verilmiştir. Bu kapsamda Plan'da, önemli bir katma değer yaratan deniz ve yat turizminin güçlendirilmesi ve desteklenmesi amacıyla Plan'da, kıyıların, mevcut yapılaşmalar ve imar planları ile verilmiş haklar dışında, yeni yapılaşmaya açılmaması ve kıyıların doğal yapısının korunarak kamu yararına kullanılmasının sağlanması şeklinde ilke kararı alınmıştır.

4. Güney Ege Bölgesi Çevre Durum Raporu-2013

Güney Ege Kalkınma Ajansı tarafından 2013 yılında hazırlanan Güney Ege Bölgesi Çevre Durum Raporu'na göre, Datça ilçesini de kapsayan TR32 Bölgesi'nde; i) biyolojik çeşitliliğin korunması, ii) deniz ve kara kaynaklı tehditlerin ortadan kaldırılmasını amaçlayan kurumlar arası koordinasyonun sağlanması ve iii) karasal kaynaklı tehditleri önlemek için planlı yaklaşımların uygulanacağı belirlenmiştir. Plan kapsamında;

- Datça-Bozburun, Köyceğiz-Dalyan ve Gökova Özel Çevre Koruma Bölgelerinin dâhil olduğu 6 bölgede yerel çalışma gruplarının kurulması ile denizel biyolojik çeşitliliğin korunmasına yönelik deniz ve kara kaynaklı tehditlerin ortadan kaldırılmasını amaçlayan kurumlar arası koordinasyonun pratik uygulamaları gerçekleştirilecek;
- Datça ilçesinin de yer aldığı ve denizde, balıkçılık, gemicilik, turizm ve dalış etkinliklerini düzenleyen kurumlar arası yaklaşım geliştirilecek; karada ise çoklu karasal kaynaklı tehditleri kontrol etmek için planlama yaklaşımları geliştirilecek

şeklinde kararlar alınmıştır.

Raporda ayrıca, 2008 yılında Datça Dares Rüzgâr Enerjisi Santrali Datça'nın Kızılan Köyü'nde üretime geçtiği; santralin 29,6 MW'lık kurulu güce sahip olduğu ve Türkiye elektrik şebekesine 83 bin MWh elektrik enerjisi sağlayacağı belirtilmiştir. Datça'da üretime geçen santral sayesinde yılda 61.500 ton eşdeğer CO2 salınımından tasarruf edileceği vurgusu yapılmış ve santralle beraber yenilenebilir enerjinin önemi üzerinde durulmuştur.

5. Muğla Büyükşehir Belediyesi Stratejik Planı (2015-2019)

2014 yerel seçimlerinin ardından Muğla'nın 6360 sayılı Yasa kapsamında Büyükşehir statüsünü kazanmasının ardından yerel seçimlerden itibaren 6 ay içerisinde Muğla Büyükşehir Belediyesi tarafından “doğal, tarihi, ekonomik zenginliklerimizi Muğlalılarımıza, yerli ve yabancı konuklarımıza çağdaş bir yönetim anlayışı ile sunmak ve geleceğe taşımak” vizyonu ile Muğla Büyükşehir Belediyesi Planı hazırlanmıştır. Plan'da eğitim, tarım, hayvancılık, turizm, ulaşım, enerji, çevre, sanayi sektörlerine yönelik Muğla ve yöresinin değerlerinin ön plana çıkması amacıyla stratejik amaç ve hedefler geliştirilmiştir.

Plan kapsamında doğrudan Datça ilçesinin gelişimine yönelik turizm ve tarım sektörlerindeki stratejik amaç ve hedefler dikkatleri çekmektedir. Plan kapsamında turizme yönelik geliştirilen “Yeşili ve Mavisıyla Tanınan İlimizin Tarihi, Kültürel Ve Sanatsal Yönlerinin de Tanıtımını Yaparak Muğla'ya Özgü Bir Turizm Politikası Oluşturmak” temel amacı ve bu amaca yönelik Datça ilçesini de içeren temel eylem alanı belirlenmiştir. Bu eylem alanı; “eko-turizm alanlarını yaratmak ve özellikle deniz, kum ve güneş turizminden uzak ilçelerde markalaşma çalışması yapmak” olarak belirlenmiştir.

Datça ilçesini de içeren diğer önemli gelişme eksenini tarım ve hayvancılık sektörü olarak belirlenmiş ve Plan'da tarım sektörüne daha fazla yer ayrılmıştır. Plan'da

“Tarım ve Hayvancılık Potansiyelini Harekete Geçirerek Tarım Ekonomisini Üst Seviyeye Çıkarmak” temel amacıyla Datça ilçesini de içeren 3 temel eylem alanına yer verilmiştir. Bu eylem alanları, tarım alanlarının korunması, tarımsal ve hayvansal üretimin desteklenmesi ve tarımla uğraşanların farkındalıklarının artırılmasına yönelik eylemleri kapsamaktadır. Eylemlerin detayları incelendiğinde; *i) Datça Merkez Sahilleri, Endemik Bitkilerin yetiştiği kırsal alanları, Narenciye ve Zeytin benzeri ürünlerin yetişebildiği nitelikli tarım alanlarının korunması; ii) Tarımsal ve hayvansal üretimi desteklemek amacıyla projeler üretmek ve pazarlama çalışmalarının yapılması; iii) Tarımla uğraşan çiftçilerin bilinçli ilaç, gübre ve su kullanımını sağlamak amacıyla eğitim faaliyetlerinde bulunması* olarak belirlenmiştir.

Sonuç olarak Muğla Büyükşehir Belediyesi Stratejik Planı (2015-2019) kapsamında Datça ilçesini de kapsayan tarım-hayvancılık ve turizmin gelişimine yönelik olarak iki temel sektöre yer verildiği ve bu alanda stratejik amaç ve hedeflerin geliştirildiği gözlemlenmiştir.

6. Muğla Büyükşehir Faaliyet Raporu (2015)

Muğla Büyükşehir Belediyesi Stratejik Planı'nda belirlenen amaç ve hedeflerle beraber uygulamaları yansıtan ve 2015 yılında Muğla Büyükşehir Belediyesi tarafından hazırlanan 2015 Faaliyet Raporu'na göre stratejik amaç ve hedefler doğrultusunda belirlenen tarım ve turizm sektörlerine yönelik yapılan faaliyetler incelenmiştir.

Faaliyetler incelendiğinde turizm ve ulaşım sektörüne yönelik bir takım adımların atıldığı görülmektedir. Özellikle de turizm sektörünün daha da canlandırılması için karayolu ulaşımına alternatif olan deniz ulaşımının teknik altyapı ve kapasitelerinin artırılmasına yönelik faaliyetlerin desteklendiği gözlemlenmektedir. Bu kapsamda ulaşım ve turizm alanında turizm alanında Datça ilçesinde yapılan faaliyetlerden; *i) Deniz ulaşımını yaygınlaştırma ve mevcut ulaşım araçlarını modernize etme konusunda girişimler başlamış; ii) Bodrum - Datça feribot hattında hat izinlerinin alınmasıyla yaz aylarında 3 gidiş 3 dönüş olmak üzere (ek seferler hariç) sefer sayıları artırılmıştır.*

Yerel Düzeyde Strateji Belgeleri

Bölgesel düzeyde strateji belgelerinde Datça'nın mevcut durumu ve öne çıkan sektörlerle yönelik gelişim eksenlerine yer verilmiştir.

1. Datça-Bozburun Özel Çevre Koruma Bölgesine Ait 1/25.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı

1990 yılında özel çevre koruma bölgesi ilan edilmesinin ardından geliştirilen Datça-Bozburun Özel Çevre Koruma Bölgesine Bölgesi'ne Ait 1/25.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı, temel olarak Datça ve Bozburun yöresine özgü ayırt edici flora ve fauna zenginliği, temiz çevresi, organik tarım potansiyeli, doğal kaynaklar ve güzellikleri, tarihi ve kültürel varlıkları gibi özelliklerin yanı sıra yüksek kaliteli yöresel ve organik ürünlere giderek artan talep, kırsal turizm çeşitlerine ve rekreasyon alanlarına artan

ilgi, bölgenin sahip olduğu varlıklarını ekonomik değere çevirme konusunda yeni fırsatlar sunmaktadır.

Plan'da özellikle Datça-Bozburun Özel Çevre Koruma Bölgesindeki kırsal yerleşmelerin ve kırsal alanda yaşayanların karşı karşıya olduğu sorunların çözüme kavuşturulması ve potansiyellerinin değerlendirilmesini sağlayacak mekansal kararlar, politika ve stratejilere öncelik verilmiştir. Plan kapsamında, kırsal kalkınma ve tarım sektörü başta olmak üzere kırsal kalkınma ilkeleri; kırsal yerleşimlerin güvenli, sağlıklı ve yaşam kalitesi yüksek mekanlar haline gelmesine yönelik, kırsal çevredeki doğal ve tarihi değerlerle birlikte kırsal yerleşim ve yöresel mimari dokunun korunması ve iyileştirilmesine olanak sağlayacak fiziki düzenlemeleri oluşturmak amacıyla; i) kırsal yerleşimlerinin sahip oldukları doğal-kültürel nitelikleri, ii) coğrafi konumları, iii) ekonomik faaliyetleri, iv) kentsel odaklara yakınlıkları doğrultusunda tipolojileri, v) kırsal merkezlerin kendinde bulunmayan mal ve hizmetlerin temin için diğer yerleşme merkezleri ile kurduğu ilişkilerin akım yönü yoğunluğu doğrultusunda odaklaşma desenleri ortaya konulmuştur.

Kırsal kalkınma ve tarım sektörünü odağına alan Planı'nın temel hedefi, Datça ve Bozburun bölgelerinde dengeli ve sürdürülebilir kırsal kalkınmayı sağlamak için kırsal alanda konumları itibariyle çevresindeki yerleşim birimlerine hizmet verme ve gelişme potansiyeli olan 2. Kademe merkezlerin güçlendirilmesi hedeflenmiştir. Bunun yanında plan kapsamında kırsal alanlarda yaşanabilirliği ve tarımsal verimliliği arttırmak ve kentsel alanlarla ilişkileri güçlendirmek suretiyle sürdürülebilir kalkınmayı sağlamak, yerel kalkınmayı güçlendirmek, turizm odaklarının geliştirilmesi ve çevrenin korunması bağlamındaki ana hedefler ve alt hedefler belirlenmiştir.

Plan hedeflerine uyumlu olarak Datça-Bozburun bölgeleri için koruma-kullanma dengesi, turizm ve kırsal planlamaya ilişkin 3 temel alanda ilke kararları geliştirilmiştir. Plan'da 3 temel alanda da kesişim gösteren en temel ilke kararı, Datça-Bozburun Bölgesinde, tarımsal üretimin yapıldığı kırsal alanlarda tarım odaklı kırsal nitelikli turizm (**agro-turizm**)dir.

Plan'da öne çıkan diğer ilke kararları incelendiğinde koruma kullanma dengesi başlığı altında bölgenin kendine özgü hassas alan, ekosistem ve biyolojik çeşitliliğin korunmasına yönelik ilke kararları dikkatleri çekmektedir. Bu ilke kararlarının detaylarına aşağıdaki tabloda kapsamında yer verilmiştir.

Tablo 5: Datça-Bozburun Özel Çevre Koruma Bölgesine Ait 1/25.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı Koruma-Kullanma Dengesi ilke Kararları

Öncelikli İlke Kararları	
Koruma-kullanma dengesi	<ul style="list-style-type: none">Hassas alan ve ekosistemlerin, biyolojik çeşitliliğin,Flora ve fauna açısından zengin sulak alanlar, akarsular, göller, lagünler, kumullar ve kıyıların,Deniz, göl ve akarsu kıyı ekosistemlerininKültür ve tabiat varlıkları ile 1.Derece, 2.Derece ve 3. Derece

sit niteliği taşıyan alanların

- Orman sayılan yerler ile orman özelliği gösterdiği belirlenen ağaçlık alanların
- Bölgesel özellikler nedeniyle yetişen özel ürünlerin bulunduğu tarım toprakları (zeytincilik alanları, bademlik) ile nitelikli tarım toprakları başta olmak üzere, tarımsal amaçlarla kullanılan, kullanılabilecek olan toprakların mutlak korunmasını sağlamak.

Koruma-kullanma dengesi dışında planda turizm sektörüne yönelik ilke kararlarına da yer verilmiştir. Bu kararlar arasında, kültür turizminin geliştirilmesi, turizme uygun hizmet altyapısının sağlanması, agro-turizm uygulamalarının geliştirilmesi gibi bir takım ilke kararları dikkatleri çekmektedir.

Tablo 6: Datça-Bozburun Özel Çevre Koruma Bölgesine Ait 1/25.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı Turizm Sektörüne Yönelik İlke Kararları

Öncelikli İlke Kararları	
Turizm	<ul style="list-style-type: none">• Turizm ve rekreasyon faaliyetleri ile bunlarla ilgili hizmetlerin iyileştirilmesi,• Kırsal alanlarda turizmde yapılanma ve fon yaratma,• Potansiyeli olan bölgelerde turizme uygun alt ve üst yapı geliştirme modellerinin oluşturulması,• Yerel kaynak ve kapasiteler entegre edilerek, bölgesel turizmi geliştirme amaçlı ulusal; uluslararası turizme yönelik alternatifler yaratmak• Turizmin ekonomik ve çevresel etkilerinin tespiti ve takibinin kurumsallaştırılması,• Tarım odaklı kırsal nitelikli turizmin (agro-turizm) geliştirilmesine yönelik çalışmaların yürütülmesi,• Kentsel ve arkeolojik alanlarda kültür turizmini geliştirmek, diğer turistik ürünlerle entegrasyonu sağlamak üzere plan kararları üretilmiştir.

Turizm dışında kırsal kalkınma ve tarım sektörünü de bünyesinde barındıran ilke kararlarında iyi tarım ve organik tarım uygulamalarının yaygınlaştırılması ve kırsal ekonominin geliştirilmesi ile iş imkânlarının artırılmasına yönelik bölgenin sahip olduğu yerel kaynak olan tarım potansiyelin artırılması şeklinde ilke kararları ön plana çıkmaktadır.

Tablo 7: Datça-Bozburun Özel Çevre Koruma Bölgesine Ait 1/25.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı Kırsal Kalkınma ve Tarım Sektörüne Yönelik İlke Kararları

Öncelikli İlke Kararları	
	<ul style="list-style-type: none">• Bölgede ekonominin geliştirilmesi ve iş imkânlarının artırılmasına yönelik bölgenin sahip olduğu yerel kaynak olan

Kırsal
Kalkınma
ve Tarım

tarım potansiyeline odaklanarak, tarım ve tarım dışı sektörleri birlikte değerlendiren bir yaklaşımla, bir yandan tarım sektörünün rekabetçi bir yapıya kavuşturulması, bir yandan da kırsal ekonominin çeşitlendirilmesine olanak sağlamak.

- İyi tarım ve organik tarım gibi yeni tarımsal üretim modellerini teşvik etmek amacıyla bölgede bu üretim uygulamalarına geçişin uygun olduğu tarım alanlarında sürdürülebilirliğin sağlanması
- Kırsal kesimde tarım dışı iş imkânlarının sağlanması ve işsizliğin azaltılması yönünde önemli bir geçim kaynağı olabilecek zanaat ve el sanatlarının (özellikle yöreye özgü gulet tekne yapımı) desteklenerek yerel kültürel değerlerin korunması ve geliştirilmesini sağlamak,
- Kırsal kesimde insan kaynaklarının geliştirilmesine yönelik eğitim ve sağlık hizmetlerinin güçlendirilmesine olanak sağlamak.
- Kırsal nüfusa yerinde sağlık hizmetlerini sunmak amacıyla Kırsal alanda eğitim, ulaşım, sağlık gibi temel hizmetlere erişim olanaklarının artırılması
- Kırsal yerleşimlerde doğal kaynakların ve çevre sağlığının korunması gerekli tedbirleri almak, atık yönetimini güçlendirmek ve yaygınlaştırmak
- Kırsal çevrenin korunması ve geliştirilmesine yönelik çevreci tarım uygulamalarının geliştirilmesi
- Biyoçeşitlilik üzerindeki baskının azalması, çevre ve halk sağlığının korunmasına yönelik tarımsal faaliyetlerden kaynaklanan tarımsal kirliliğin kontrol altına alınmasına yönelik gerekli tedbirleri almak.
- Dengeli ve sürdürülebilir kırsal kalkınmayı sağlamak için yerleşimlerin merkez kademelenmesinin yapılarak, sosyo-ekonomik hizmetlerin ve donatı gereksinimlerin bölgede etkin mekansal dağılımını sağlamak.

Sonuç olarak Datça-Bozburun Özel Çevre Koruma Bölgesine Ait 1/25.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı'nda kırsal kalkınma ve tarım sektörü başta olmak üzere turizm ve çevre sektörlerine yönelik bölgenin koruma ve kullanma dengesini sağlamak ve gelişme yönünü belirleyebilmek adına ilke kararları alınmıştır.

Tablo 8: Datça-Bozburun Özel Çevre Koruma Bölgesine Ait 1/25.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı Kırsal Kalkınma ve Tarım Sektörüne Yönelik İlke Kararları

Güçlü Yönler	Zayıf Yönler	Fırsatlar	Tehditler
Önemli bir ihracat limanı olması	Datça'da demiryolu-liman entegrasyonunun bulunmaması	Bölgedeki doğal ve kültürel varlıkların zenginliği ve çeşitliliği, turizm ve rekreasyon faaliyetlerinin geliştirilmesi açısından önemli bir potansiyel arz etmektedir	Altyapı sistemindeki yetersizlikler
Deniz, agro-turizm, eko-turizm, doğa ve doğa sporları ile önemli bir turizm bölgesi olması	Üretici birliklerinin az olması ve yönetimde yeteri kadar yer almaması	Dünya çapında tanınan önemli bir turizm bölgesi olması	Tarımı destekleyici sanayileşme olmaması
Flora ve fauna açısından zengin ve özel alanlara sahip olması nedeniyle Özel Çevre Koruma Bölgesi olması	Karayolu ulaşımının zor olduğu ve bağlantı noktalarının yetersizliğinden dolayı ulaşımda verimsizlik yaşanması	Datça ilçesinin eğitim seviyesinin yüksek olması	6360 sayılı Kanun kapsamında Büyükşehir'in sunması gereken hizmetlere erişebilirlik
Datça'nın zengin kültür ve tabiat varlıklarına sahip olması	Denizyolu ulaşımı konusunda yetersizlik	Marka-kent potansiyelinin olması	Yaz aylarında artan nüfus ile birlikte turizm beldelerimizde ortaya çıkan güvenlik problemi
Turizm çeşitliliği açısından Datça'da rüzgâr sörfü, bisiklet, dalgıç, sörf, yelkencilik, yürüyüş, dağcılık, doğa gözlemciliği gibi birçok turizm çeşitliliği	Datça yat limanının yarım kaldığı ve belli bir dönem dışında doluluk oranlarının çok düşük olması	ÖÇK, SİT alanlarının ve ören yerlerinin fazla olması	Kırsal nüfus oranlarındaki düşüş, kırsal yerleşim yerlerinde ekonomik çeşitliliğin yetersizliğine yol açmakta
Datça'nın Türkiye badem üretiminde önemli bir paya sahip olması	Yerel halkta turizm ve turist ağırlama konusunda bilinç eksikliği ile alt ve üstyapı eksikliklerinin	Yenilenebilir enerji kaynaklarına sahip olunması (Datça'da rüzgâr enerjisi)	Su kaynaklarındaki ve çevresel değerlerdeki kirlenmeler

Nitelikli tarım toprakları başta olmak üzere, tarımsal amaçlarla kullanılan, kullanılabilir olan toprakların olması	Tarıma elverişli alanların giderek daralması	Tarımsal üretim çeşitliliğimizin oldukça fazla olması (zeytin, narenciye vs.) ve hayvancılığın (arıcılık, balıkçılık, büyükbaş, küçükbaş) gelişmiş olması	Enerji ihtiyacının doğal kaynaklar üzerinde oluşturduğu baskı
Datça Dares Rüzgâr Enerjisi Santrali'nin Datça'nın Kızlan Köyü'nde üretime geçmesi	Turizm tesislerinin hizmet kalitesinin düşüklüğü	Yüksek kaliteli yöresel ve organik ürünlere giderek artan talep	Kıyıların kullanıma açılması
Rüzgar ve güneş gibi yenilenebilir enerji kaynaklarının varlığı	Turizm sektöründe nitelikli ve kalifiyeli personel olmayışı	Kırsal turizm çeşitlerine ve doğa turizmine artan ilgi ve talep	Denizde, balıkçılık, gemicilik, turizm ve dalış etkinliklerini düzenleyen kurumlar arası koordinasyonun az olması
Organik tarım potansiyelinin bulunması	Tarım-sanayi bütünleşmesinde ve pazarlama faaliyetlerinde etkinlik sorunu	Eko-turizm açısından henüz yeni keşfedilen bir bölge olması	Bölgeye olan göç hareketi
Her mevsim turist ziyaretine elverişli olması	Badem, zeytin, bal, yer fıstığı, keçiboynuzu, adaçayı, defne, keki k gibi tıbbi aromatik ürünlerin potansiyellerinin yeterli bir şekilde kullanılmaması, kalite ve standartlara uyum konusundaki güçlükler	Yılın her mevsiminde turizme hizmet verebilmesi	Turizmin tek bir yönde gelişim göstermesi
Yöresel ürünlerin zenginliği	Kurumlar arası koordinasyon ve işbirliği eksikliği	Doğal ve kültürel çevresi bozulmamış alanların varlığı	Orman yangınları ve tahribat

Tablo 9: “Muğla-Aydın ve Denizli TR32 Düzey 2 Bölgesi Bölge Planı 2014-2023”nda Tarım, Turizm, Sanayi ve Çevre Sektörlerine Yönelik Uygulanması Planlanan Projeler

Proje Adı	Sektör	Proje Amacı	Uygulayıcı	Faydalanıcı
Üniversite Sanayi İşbirliği Projesi	Sanayi	Üniversite/kamu araştırma merkez ve enstitülerindeki bilgi birikimi ve teknolojinin, sektörün ihtiyaç ve beklentileri doğrultusunda ticari bir ürüne ya da sürece dönüştürülmesi, sanayi-üniversite bağının güçlendirilmesi	Sanayi Odaları, İşletmeler, GEKA	İşletmeler
Sanayide Temiz Üretim Uygulamaları	Sanayi	Datça İlçesi ile birlikte başta Bölge’de öne çıkan gıda ve tekstil sanayi olmak üzere imalat sanayinin çevresel yetkinliğinin ve çevre yönetim kapasitesinin değerlendirilmesi, bu kapasitenin artırılmasına yönelik uygulamaların hayata geçirilmesi	Sanayi ve Ticaret Odaları, Üniversiteler, Bilim Sanayi ve Teknoloji Müdürlükleri, Çevre ve Şehircilik Müdürlükleri, OSB’ler, Özel Sektör, GEKA	Sanayi ve Ticaret Odaları, Çevre ve Şehircilik Müdürlükleri, OSB’ler, Özel Sektör
Zeytinyağı Sektöründe Rekabetçilik ve Çevresel Sürdürülebilirlik	Tarım	Zeytinyağı üretiminde büyük paya sahip Güney Ege Bölgesi’nde zeytinyağı sektörüne ilişkin üretim ve pazarlama aşamalarında rekabetçiliğin ve çevresel sürdürülebilirliğin geliştirilmesi	Zeytinyağı üreticileri, Kooperatifler, Ticaret Borsaları, Ticaret ve Sanayi Odaları, Üniversiteler, Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlükleri, Çevre ve Şehircilik Müdürlükleri, Bilim Sanayi ve Teknoloji Müdürlükleri, Valilikler, GEKA	Zeytinyağı üreticileri, Kooperatifler, Üretici Birlikleri, Ticaret Borsaları, Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlükleri, Çevre ve Şehircilik Müdürlükler
Güney Ege’de Güçlü Tarımsal Örgütlenme	Tarım	Bilgi ve kalite odaklı üreten, örgütlülüğü, verimliliği ve pazarlama kapasitesi yüksek tarım sektörü oluşturulması sağlanacaktır.	Üretici Birlikleri, Kooperatifler, Gıda, Tarım ve Hayvancılık Müdürlükleri, TKDK, GEKA	Üreticiler, Birlik ve Kooperatifler, Tüketiciler, Bölge Halkı

Yat Turizminin Merkezi Güney Ege Kıyıları	Turizm	Bu proje ile 26 adet yat limanının (Datça yat limanı ile birlikte) kapasitelerinin ve doluluk oranlarının her mevsim artırılması, daha fazla yat turistine ulaşılması; bununla beraber çevresel etkilerin en aza indirilmesi amaçlanmaktadır.	Turizm ve Kültür Bakanlığı, Aydın ve Muğla Valilikleri, Aydın ve Muğla Belediyeleri, Aydın Ticaret Odası, Aydın Sanayi Odası, MUTSO, Aydın ve Muğla İl Kültür ve Turizm Müdürlükleri, STK, ADÜ, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Deniz Ticaret Odaları, GEKA	Muğla ve Aydın otelcileri, halk, turistler
Macera ve Spor Kenti Muğla	Turizm	Bu proje ile Muğla'da Datça İlçesi başta olmak üzere spor ve macera eksenli aktivitelerin noktasal olarak belirlenmesi; mevsimlerine göre tanımlanması; bunlara yönelik altyapıların tamamlanarak, tanıtımlarının hedef kitlelere göre yapılması ve bölgede belirli mevsimlerde yoğunlaşan sektörün tüm mevsimlere yayılması amaçlanmaktadır.	Turizm ve Kültür Bakanlığı, Muğla Valiliği, Muğla Belediyesi, MUTSO, Muğla İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, STK, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, GEKA	Muğla otelcileri, Muğla esnafı, Muğla halkı, Muğla'yı ziyaret eden turistler
Yöresel Ürünlerin Tanıtımı ve Turizme Entegrasyonu Projesi	Turizm	Bölgenin sahip olduğu kültürel değerler arasında önemli paya sahip olan Yöresel Ürünlerin tanıtımı ve kültür turizmine entegrasyonunun sağlanması ve Datça İlçesi başta olmak üzere alternatif turizm potansiyelinin değerlendirilmesidir.	İl Kültür ve Turizm Müdürlükleri, Kaymakamlıklar, Turizm Dernekleri (MARKAYDER vb.), Kooperatifler, GEKA	Yöre Halkı, Esnaf, Turizm İşletmeler
Güney Ege'de Çevre Dostu Turizm	Turizm ve Çevre	Datça İlçesi başta olmak üzere Bölge'de yoğun olarak sürdürülen turizm faaliyetlerinde çevresel sürdürülebilirliğin güçlendirilmesi, bu konuda kapasitenin geliştirilmesi	Belediyeler, İşletmeler, Turizm Altyapı Birlikleri, Sivil Toplum Kuruluşları, İl Kültür ve Turizm Müdürlükleri, Çevre ve Şehircilik İl Müdürlükleri	İşletmeler, Bölge Halkı, Ziyaretçiler

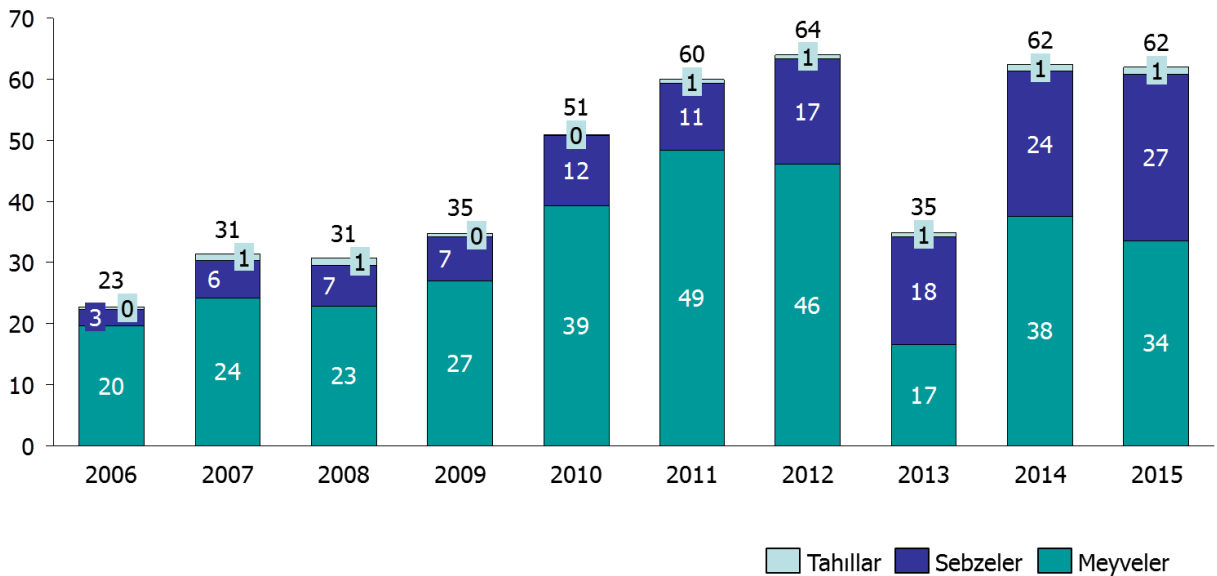
MEVCUT DURUM ANALİZİ

Tarım

Tarımsal üretim Datça'nın temel geçim kaynaklarından biridir. Özellikle büyük köylerde yoğunlaşan tarımsal faaliyetler, mevsimsel koşullar sayesinde yılın her mevsiminde gerçekleştirilebilmektedir. Bu durum, ilçede tarım sektöründen elde edilen gelirin payının artmasına neden olmaktadır. Buna karşın, ilçenin gerek coğrafi erişilebilirlikle ilgili sorunları gerekse de engebeli yapısı Datça'nın ürettiği tarımsal ürünleri dış pazarlara ulaştırmasını zorlaştırmaktadır. Bu nedenle ilçedeki çiftçilerin tarımsal ürün deseninde seçici oldukları ve lojistik maliyetleri karşılayabilmek için karlılık oranı yüksek ürünlere yöneldikleri görülmektedir.

İlçede bitkisel üretim yönünden meyve ürünleri öne çıkarken, son yıllarda sebzelerin payı giderek artmıştır. İlçede 2015 yılında üretilen 62 milyon TL'lik bitkisel üretimin 34 milyon TL'si (yüzde 54,8'i) meyvelerden, 27 milyon TL'si (yüzde 43,5'i) sebzelerden ve 1 milyon TL'si (yüzde 1,6'sı) tahıllardan elde edilmektedir. İlçenin iklim koşulları nedeniyle meyve üretimi öne çıkarken, özellikle 2012'den itibaren sebze üretiminin hızlı bir şekilde geliştiği görülmektedir. Bitkisel üretim değerinin 2006-2011 yılları arasında sürekli artış gösterirken 2011-2015 yılları arasında sabit kalmıştır.

Şekil 2: Datça Bitkisel Üretim Değerlerinin Ürün Gruplarına Göre Dağılımı (Milyon TL, 2006-2015)

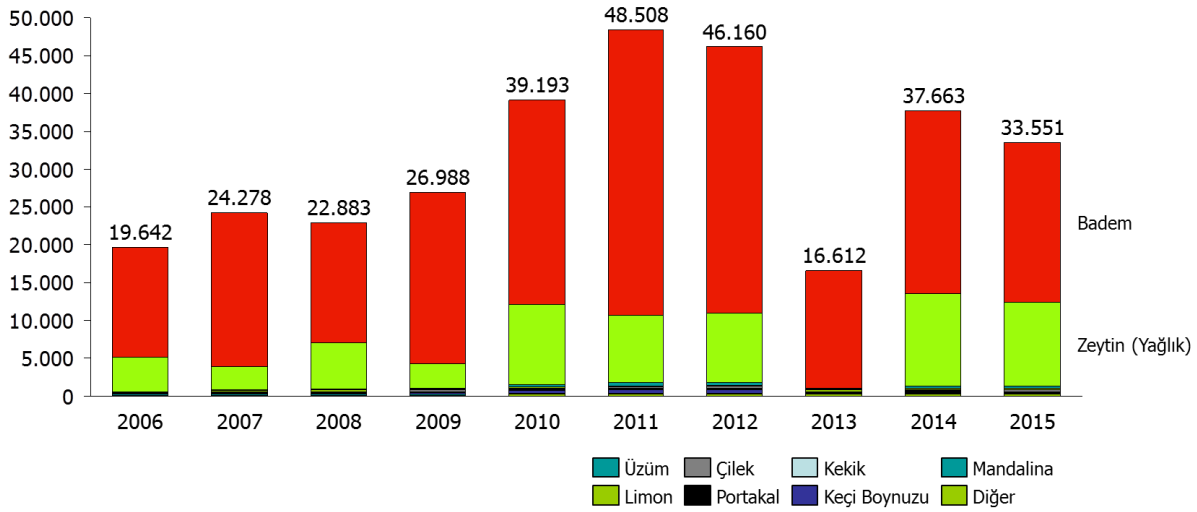


Kaynak: TÜİK Bitkisel Üretim İstatistikleri, Tarımsal Fiyat ve Ekonomik Hesaplar ve TEPAV Hesaplamaları

Not: Türkiye geneli ürün fiyatlarının, Datça'daki üretim değerleriyle çarpılması sonucu elde edilmiştir.

Datça'nın meyve üretimini badem ve yağlık zeytin ürünleri sürüklemektedir. İlçede yaklaşık 34 milyon TL'lik meyve üretiminin 21,1 milyon TL'si (yüzde 62,8'i) bademden gerçekleştirilmektedir. Bademin tüm bitkisel üretim içerisindeki payı ise yüzde 34'tür. Buna karşın, badem üretimi 2011 yılında 37,8 milyon TL ile ulaştığı yüksek değerinden giderek azalma eğilimi göstermektedir. Bu durum, fiyatın artmasına rağmen badem üretim miktarının azalmasından kaynaklanmaktadır. Datça'nın meyve üretiminde ikinci sırayı ise yağlık zeytin üretimi almaktadır. Özellikle 2010 yılında artan zeytinin 2015 yılında 11,1 milyon TL ile toplam bitkisel üretimin yüzde 17,9'unu meyve üretiminin ise yüzde 33'ünü gerçekleştirdiği görülmektedir.

Şekil 3: Datça Meyve Üretim Değerlerinin Ürünlere Göre Dağılımı (Bin TL, 2006-2015)

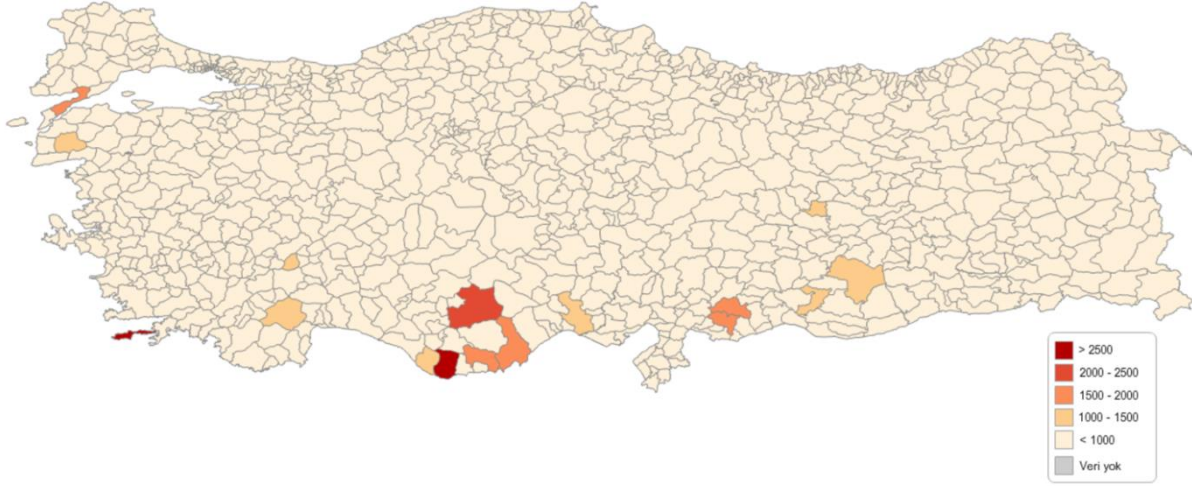


Kaynak: TÜİK Bitkisel Üretim İstatistikleri, Tarımsal Fiyat ve Ekonomik Hesaplar ve TEPAV Hesaplamaları

Not: Türkiye geneli ürün fiyatlarının, Datça'daki üretim değerleriyle çarpılması sonucu elde edilmiştir.

Datça, badem üretimi yönünden 970 ilçe arasında Anamur'un ardından ikinci sıradadır. İlçe, 2015 yılında 2.882 tonluk üretimiyle tek başına 73 ili geride bırakmıştır. Datça bademinin piyasadaki bilinirliği yüksek düzeydedir. Ayrıca Datça nurlu bademinin coğrafi işaretinin alınması için Türk Patent ve Marka Kurumu'na 2016 yılında gerekli başvuru yapılmıştır. Ayrıca badem üretiminin yoğunlaştığı Anamur, Tarsus ve Silifke gibi ilçelerin Akdeniz ülkelerine erişebilecekleri büyük limanlara çok yakın konumda olmaları dikkat çekicidir.

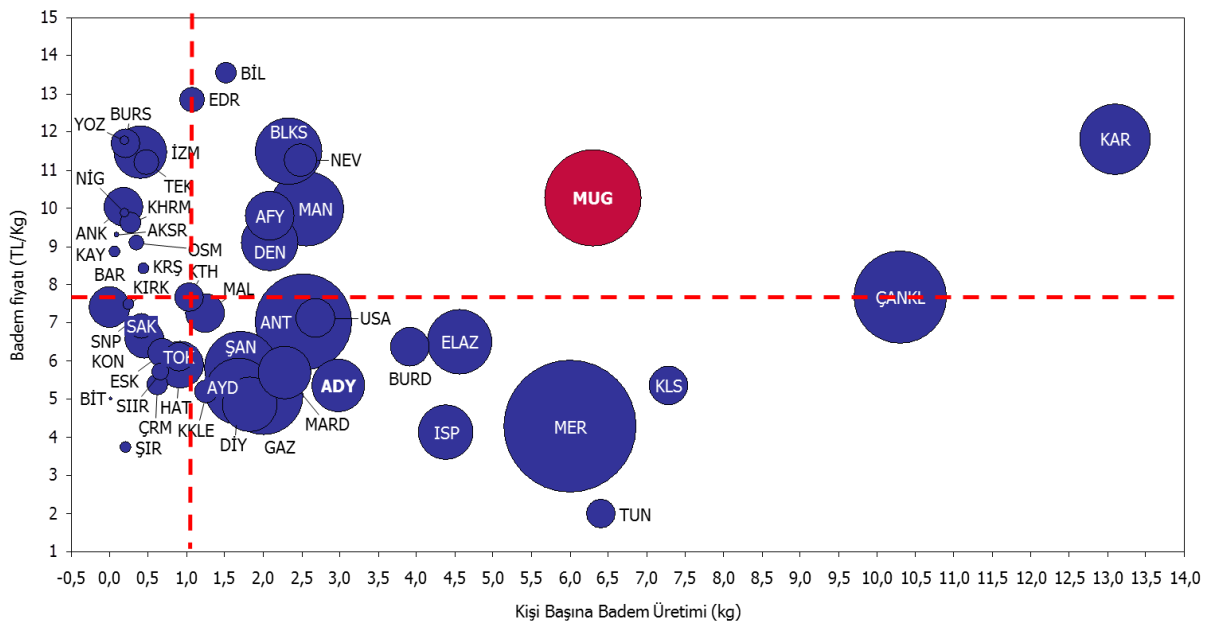
Şekil 4: İlçelere Göre Badem Üretimi (Ton, 2015)



Kaynak: TÜİK Bitkisel Üretim İstatistikleri

Datça'da yetişen badem kalitesi yönünden Balıkesir, Manisa, Denizli ve Karaman ile benzer düzeydedir. Türkiye genelinde kişi başına yıllık 1,02 kg badem üretilirken Muğla'da bu değer 6,01 kg'ye çıkmaktadır. Fiyat yönünden ise Türkiye ortalamasında 7,74 TL/kg'lık bir değer söz konusu iken Muğla'daki badem fiyatı 10,26'dır. Badem fiyatının yüksek olduğu illerden bir bölümü, badem üretiminin zayıf olduğu ve il dışından badem satın alan şehirlerdir. Ankara, İzmir ve Bursa gibi büyükşehirlerin de bulunduğu bu illerde lojistik maliyetler nedeniyle fiyatlar yükselmektedir. Ancak Muğla'nın yanı sıra Balıkesir, Manisa, Denizli ve Karaman gibi illerde hem kişi başına badem üretiminin hem de badem fiyatının yüksek olması bu illerdeki bademin Mersin, Isparta ve Elazığ gibi illerdekine kıyasla daha kaliteli olduğunu ortaya koymaktadır.

Şekil 5: İllere Göre Badem Fiyatı (TL/Kg) ve Kişi Başına Badem Üretimi (Kg) (2015)

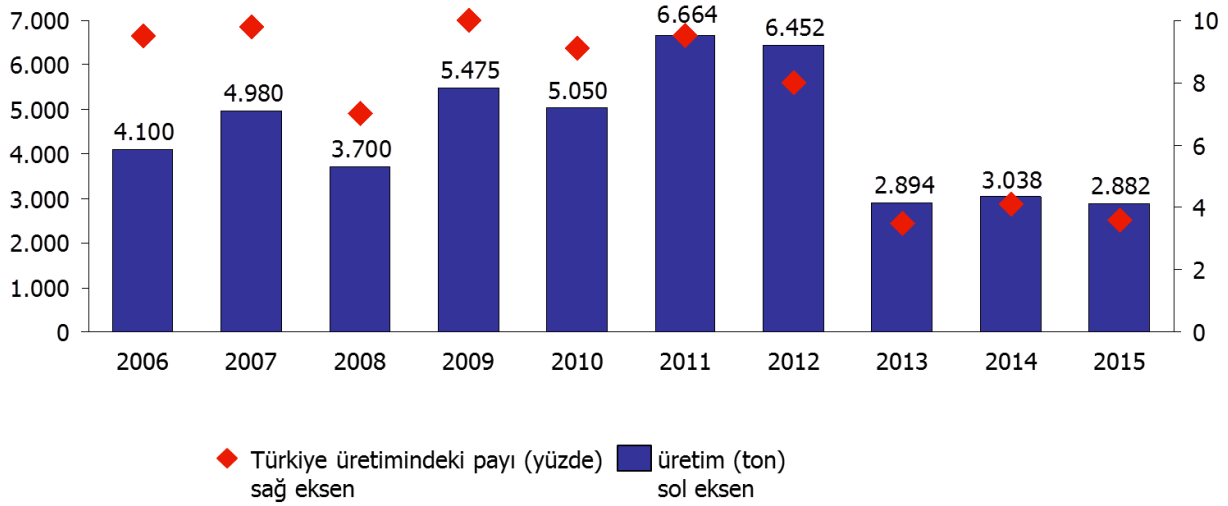


Kaynak: TÜİK Bitkisel Üretim İstatistikleri, Tarımsal Fiyat ve Ekonomik Hesaplar ve TEPAV Hesaplamaları

Not: Daire büyüklükleri toplam badem üretimini göstermektedir.

2012'ye kadar Türkiye badem üretiminin onda birini gerçekleştiren Datça'da bu yıldan sonra bir gerileme söz konusudur. İlçede 2012 yılından sonar badem üretiminin yarı yarıya düşüş kaydettiği görülmektedir. Bu durum, ilçenin bademin üretimindeki payını yüzde 4'ler seviyesine geriletmiştir.

Şekil 6: Yıllara Göre Datça Badem Üretimi ve Türkiye İçindeki Payı (Ton-Yüzde, 2006-2015)

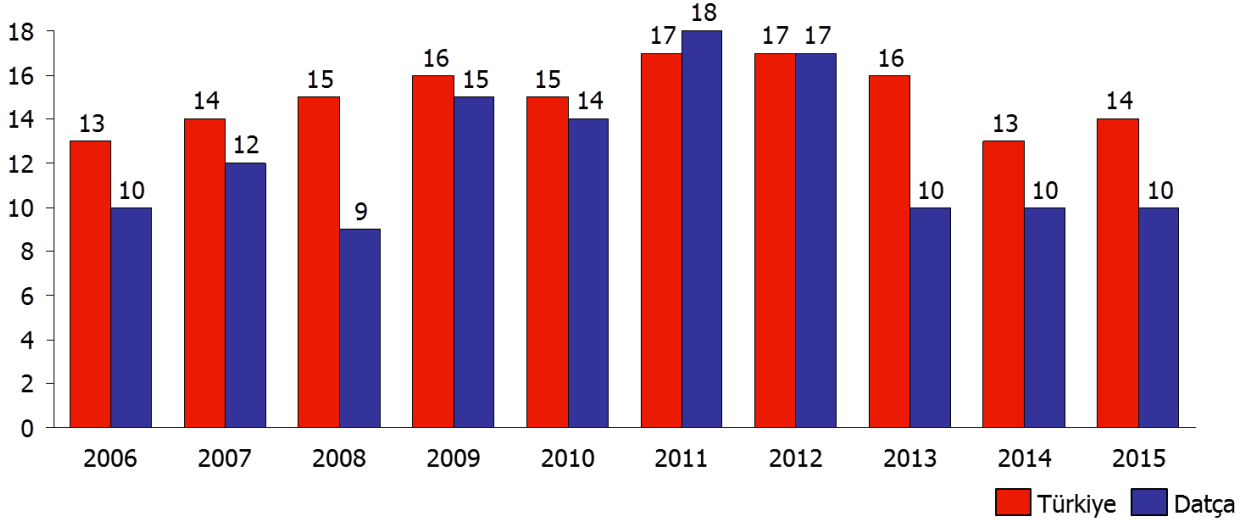


Kaynak: TÜİK Bitkisel Üretim İstatistikleri, Tarımsal Fiyat ve Ekonomik Hesaplar ve TEPAV Hesaplamaları

Not: Türkiye geneli ürün fiyatlarının, Datça'daki üretim değerleriyle çarpılması sonucu elde edilmiştir.

Yaşanan düşüşün en önemli nedenlerinden biri verimlilikte yaşanan düşüştür. Türkiye geneli ve Datça'daki bir ağaçtan elde edilen badem miktarı incelendiğinde, Türkiye'deki verimliliğin Datça'dakinden genel olarak daha yüksek olduğu görülmektedir. Bu durumun nedenlerinden biri, Datça bademi ile diğer bazı illerdeki bademin arasındaki kalite farkıdır. Diğer illerin bir bölümünde Amerikan cinsi badem üretilmesi, düşük fiyatlı ancak ağaç başına fazla üretim yapılan yerlerde verimlilik değeri artmaktadır. İkinci bir neden, Datça'da çağla badem üretiminin ürünü belli oranda azaltmaktadır. Son neden ise Datça'da yoğun biçimde yapılan badem üretiminin topraktaki verimliliği düşürmesidir. Bu durum, özellikle 2012'den sonra daha yoğun biçimde hissedilmeye başlamış ve Türkiye geneli ile Datça bademi üretimindeki verimlilik farkları giderek artmıştır.

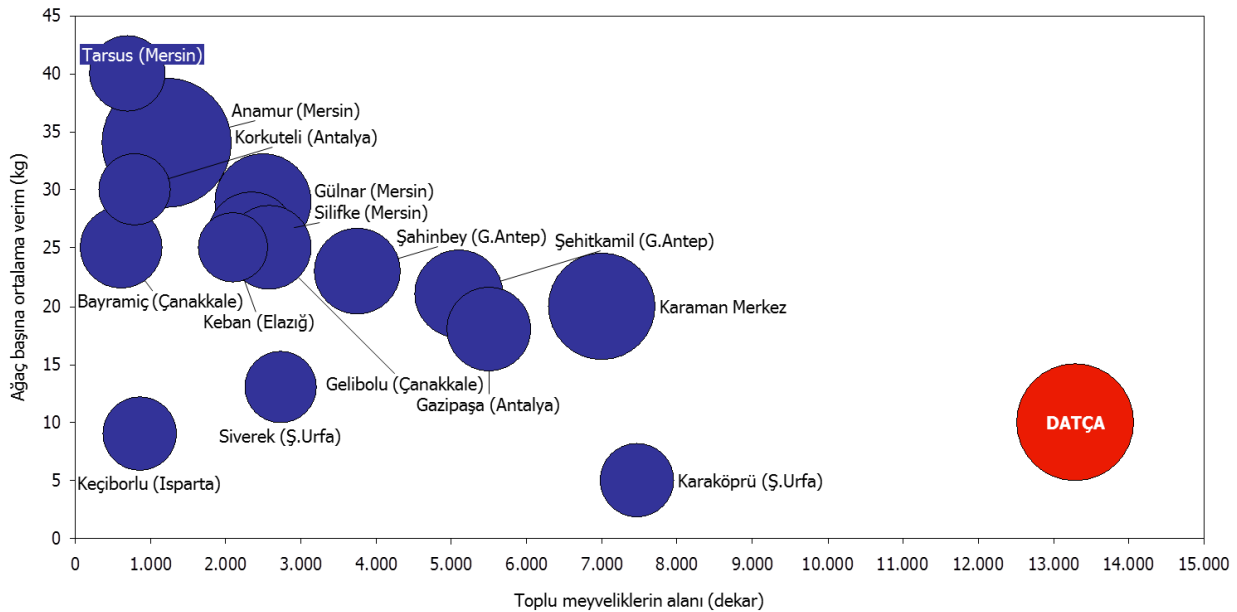
Şekil 7: Yıllara Göre Türkiye Geneli ve Datça'da Ağaç Başına Badem Üretimi (Kg, 2006-2015)



Kaynak: TÜİK Bitkisel Üretim İstatistikleri

Datça, en çok badem üretimi yapan 16 ilçe arasında bademliklerin en fazla alan kapsadığı ilçedir. Buna karşın bademlik alanı fazla olan diğer ilçelerdeki gibi Datça'da da ağaç başına verim düşük düzeydedir. Antalya ve Mersin'de ise çok daha düşük alanlarda ve yüksek verimle üretim yapılmaktadır. Fiyat yönünden Datça ile benzer düzeyde görülün Karaman'ın ise Datça'nın yaklaşık 2 katı verimlilik değerine sahip olması dikkat çekmektedir.

Şekil 8: Badem Üretimi Bin Tondan Fazla Olan İlçelerde Temel Göstergeler (2015)

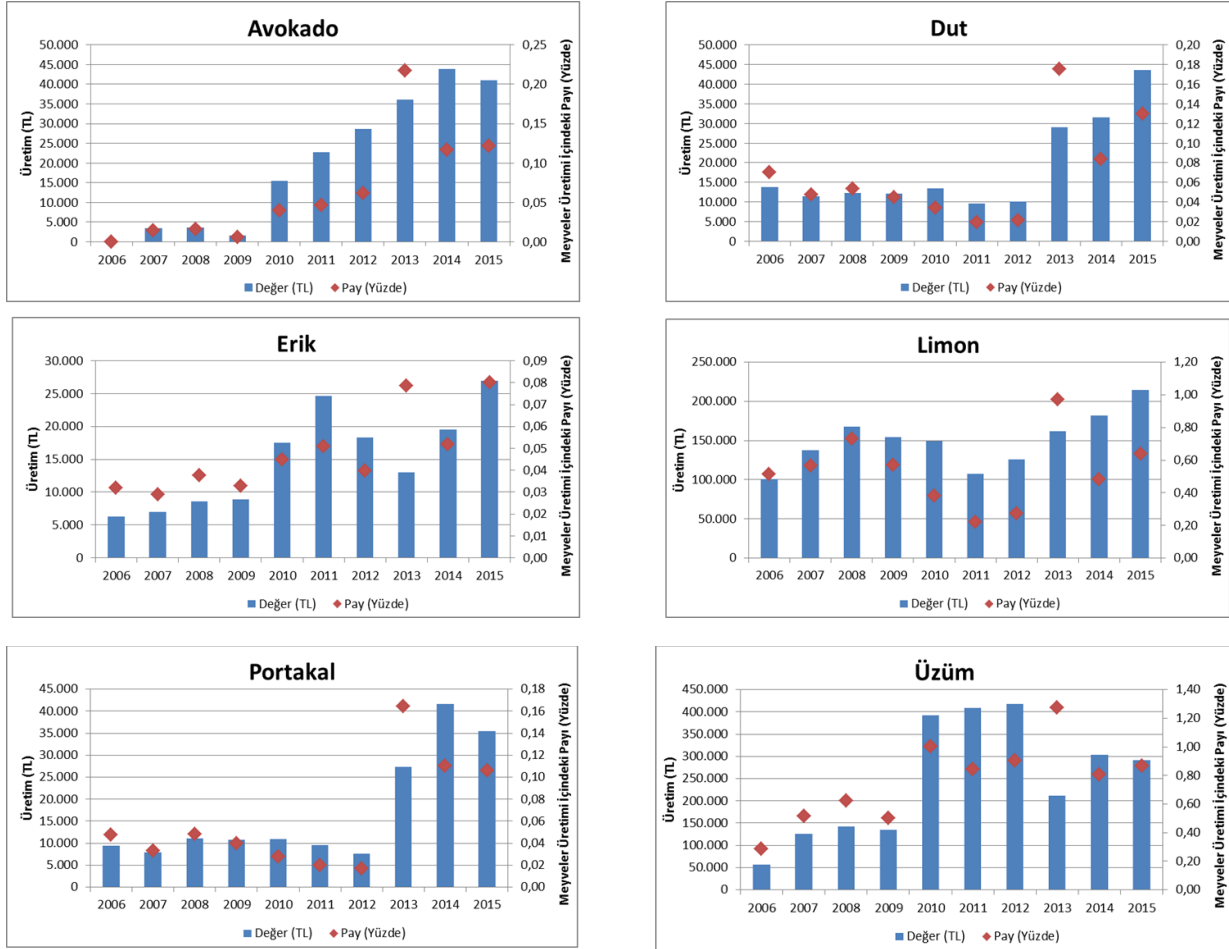


Kaynak: TÜİK Bitkisel Üretim İstatistikleri, Tarımsal Fiyat ve Ekonomik Hesaplar ve TEPAV Hesaplamaları

Not: Türkiye geneli ürün fiyatlarının, ilçelerdeki üretim değerleriyle çarpılması sonucu elde edilmiştir.

İlçede avokado, dut, erik, limon, portakal ve üzüm gibi üretimi artma eğiliminde olan meyveler de var. Dağça'da meyve üretimi açısından badem ve yağlık zeytin öne çıksa da ilçenin son yıllarda farklı ürünlere de yöneldiği görülmektedir. Avokado ve erik 2009'dan sonra hızla payını artırırken, benzeri bir eğilim portakal ve dut için 2013'ten sonra yaşanmaktadır. Söz konusu ürünlerin, reçel ve marmelat yapımındaki kullanımı da bu artışları tetiklemektedir. Üzüm üretiminde özellikle 2010-2012 yılları arasında görülen artış ise şaraplık üzüm kısmından gelmektedir.

Şekil 9: Seçilmiş Ürünlerin Dağça'daki Üretimi (Ton, 2015)

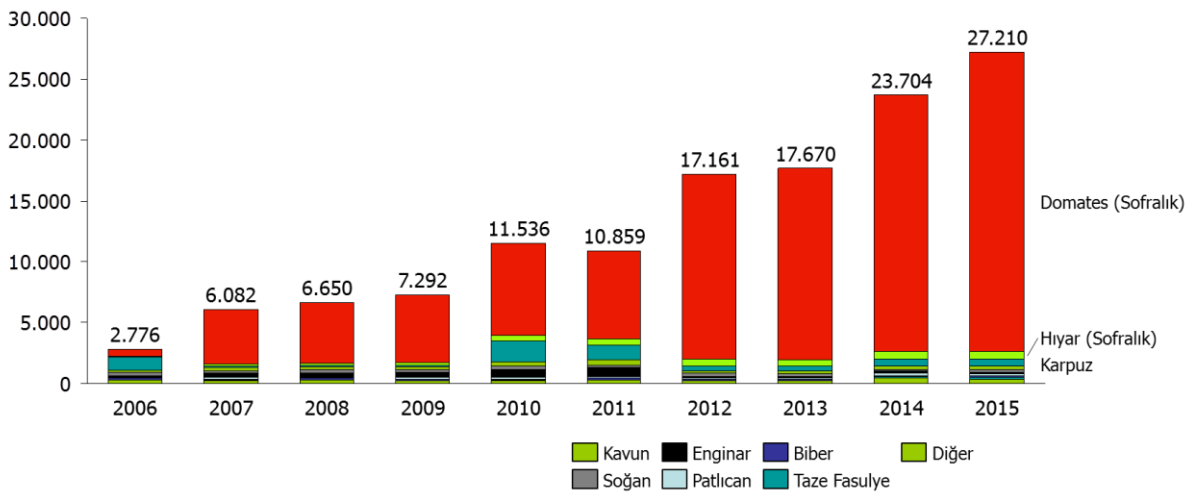


Kaynak: TÜİK Bitkisel Üretim İstatistikleri, Tarımsal Fiyat ve Ekonomik Hesaplar ve TEPAV Hesaplamaları

Not: Türkiye geneli ürün fiyatlarının, Dağça'daki üretim değerleriyle çarpılması sonucu elde edilmiştir.

Sebze üretiminde domatesin ağırlığı artarken son 5 yıldır karpuzda yaşanan düşüş dikkat çekmektedir. İlçe sebze üretimi 2006 yaklaşık 3 milyon TL iken bu değer 2011’de 11, 2015’te ise 27 milyon TL’ye çıkmıştır. Söz konusu artışın temelinde sofralık domates üretiminde yaşanan yükseliş etkili olmuştur. Sebze üretiminin yüzde 90’ından fazlası bu üründen elde edilmektedir. Yapılan görüşmelerde söz konusu domatesin yerel halkın kendi ihtiyacını karşılamak için salça olarak da değerlendirilebildiği belirtilmiştir.

Şekil 10: Datça Sebze Üretim Değerlerinin Ürünlere Göre Dağılımı (Bin TL, 2006-2015)

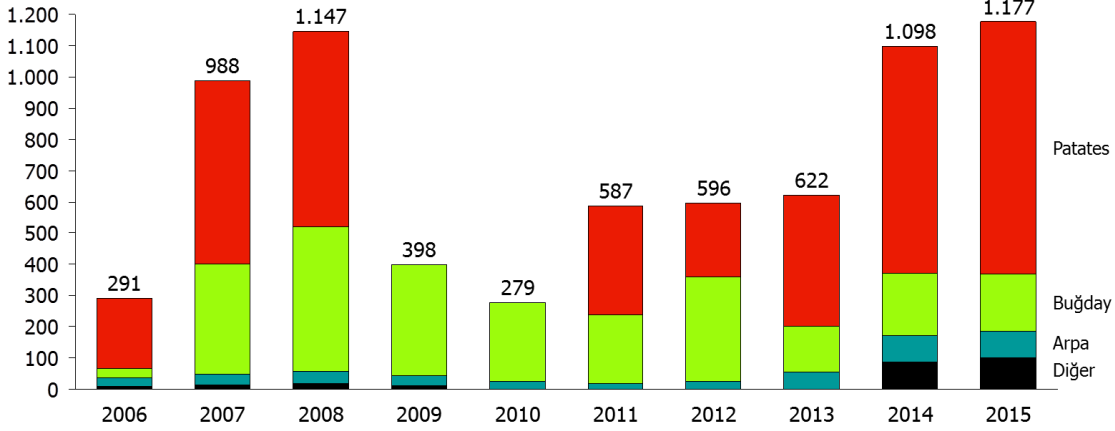


Kaynak: TÜİK Bitkisel Üretim İstatistikleri, Tarımsal Fiyat ve Ekonomik Hesaplar ve TEPAV Hesaplamaları

Not: Türkiye geneli ürün fiyatlarının, Datça’daki üretim değerleriyle çarpılması sonucu elde edilmiştir.

Tahıl üretimi genellikle yerel talebin karşılandığı patates ve buğday ürünlerine yöneliktir. 2006 yılında yaklaşık 291 bin TL düzeyindeki tahıl üretimi, 2015 yılında 1 milyon TL’nin biraz üzerine çıkmıştır. Patates, buğday ve arpa gibi ürünlerin öne çıktığı tahılların ticareti Datça içerisinde yapılmaktadır. Bu durumun nedeni, ilçenin tarımsal faaliyetlerinde meyve ve sebze gibi ekonomik değeri daha yüksek ürünleri tercih etmesidir.

Şekil 11: Datça Tahıl Üretim Değerlerinin Ürünlere Göre Dağılımı (Bin TL, 2006-2015)

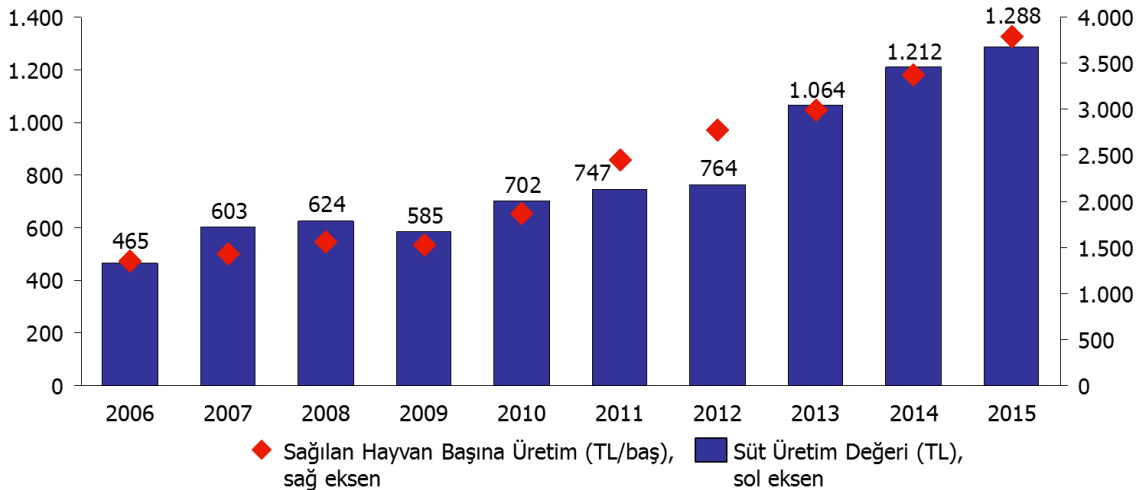


Kaynak: TÜİK Bitkisel Üretim İstatistikleri, Tarımsal Fiyat ve Ekonomik Hesaplar ve TEPAV Hesaplamaları

Not: Türkiye geneli ürün fiyatlarının, Datça'daki üretim değerleriyle çarpılması sonucu elde edilmiştir.

İlçede süt üretiminde sağlanan verimlilik artışının olumlu etkileri olmuştur. 2006-2015 yılları arasında Datça'daki büyükbaş hayvancılığında sağılan hayvan başına hayvan başına 1.350 TL'den 3.788 TL'ye yükselmiştir. Bu artışa paralel biçimde süt üretim miktarında da artış söz konusu olmuştur. Bununla birlikte ilçede sağılan hayvan sayısında büyük bir farklılık olmaması, üretim artışının büyük oranda verimlilikten kaynaklı olduğunu göstermektedir.

Şekil 12: Datça Büyükbaş Süt Üretim ve Verim Değerleri (TL, 2006-2015)

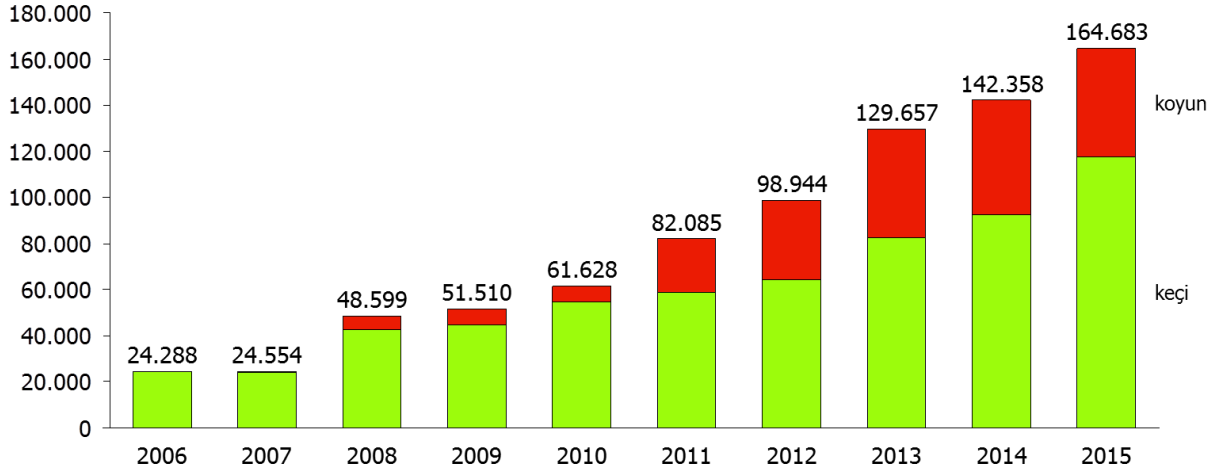


Kaynak: TÜİK Hayvansal Üretim İstatistikleri, Tarımsal Fiyat ve Ekonomik Hesaplar ve TEPAV Hesaplamaları

Not: Türkiye geneli ürün fiyatlarının, Datça'daki üretim değerleriyle çarpılması sonucu elde edilmiştir.

İlçede küçükbaş hayvanlarının sütünün üretimi düşük seviyededir. Datça, 2015 yılında yaklaşık 165 bin TL'lik küçükbaş hayvan sütü üretmiştir. Söz konusu üretimin yaklaşık dörtte üçü keçi, dörtte biri ise koyun sütüdür. Üretimin genellikle yerel pazarda tüketildiği tahmin edilmektedir.

Şekil 13: Datça Büyükbaş Süt Üretim Değerleri (TL, 2006-2015)

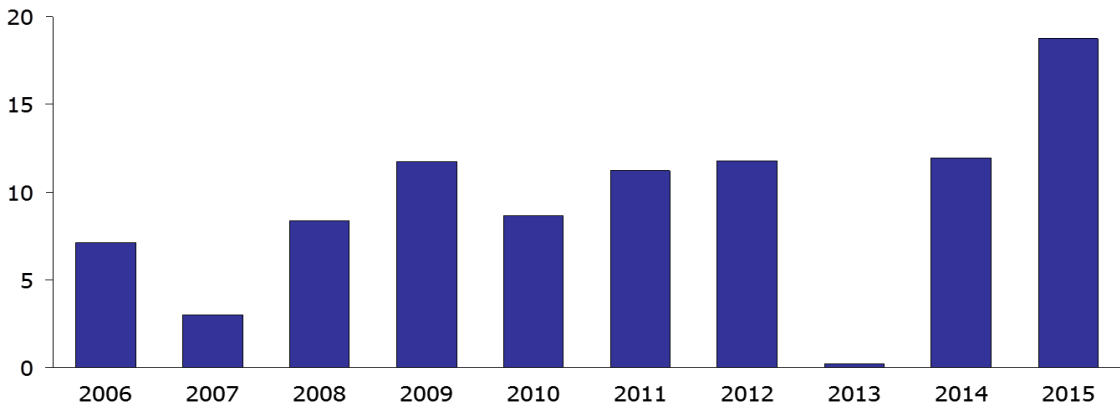


Kaynak: TÜİK Hayvansal Üretim İstatistikleri, Tarımsal Fiyat ve Ekonomik Hesaplar ve TEPAV Hesaplamaları

Not: Türkiye geneli ürün fiyatlarının, Datça'daki üretim değerleriyle çarpılması sonucu elde edilmiştir.

İlçenin önemli gelir kaynaklarından biri olan bal üretiminin, 2015 yılında büyük bir artış kaydettiği görülmektedir. Datça'nın önemli gelir kaynaklarından biri olan bal üretimi 2014'e kadar yıllık yaklaşık 10 milyon TL civarında üretime sahipken 2015'te 18 milyon TL'nin üzerine çıkmıştır. Söz konusu gelişmede yeni kovan sayısındaki artışında da önemli bir rolü olmuştur.

Şekil 14: Datça Bal Üretimi (Milyon TL, 2006-2015)

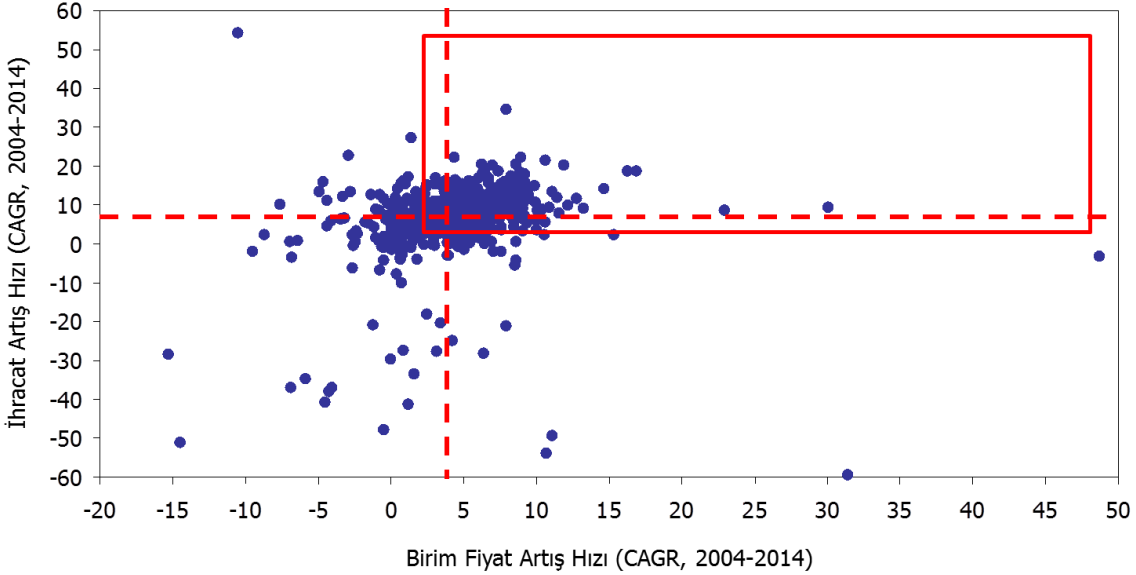


Kaynak: TÜİK Hayvansal Üretim İstatistikleri, Tarımsal Fiyat ve Ekonomik Hesaplar ve TEPAV Hesaplamaları

Not: Türkiye geneli ürün fiyatlarının, Datça'daki üretim değerleriyle çarpılması sonucu elde edilmiştir.

729 adet gıda ve tarım ürününün küresel piyasalardaki ticareti analiz edildiğinde, bunlardan 256 tanesinin hem ihracatı hem de ihracatının birim değeri hızlı artan ürünler olduğu görülmektedir. Tarım ve tarıma dayalı sanayi ürünlerinin verilerine dayalı olarak yapılan analizlerde söz konusu ürünlerin pazarının ortalamadan hızlı büyüdüğü ürünlerdeki katma değer ise ortalamadan hızlı bir şekilde arttığı görülmektedir. Bu ürünlerin ihracatını gerçekleştiren ülkeler hem hızlı bir şekilde ihracatını geliştirmekte hem de karlılık oranlarını arttırabilmektedir.

Şekil 15: Gıda ve Tarım Ürünlerinin Dünya Ticaretindeki Hacim ve Birim Değerlerindeki Artış Hızları (CAGR, 2004-2014)



Kaynak: BACI Veritabanı ve TEPAV Hesaplamaları

Söz konusu ürünlerden (veya bu ürünlerin hammaddelerinden) 14'ü Datça'da önemli ölçüde üretiliyor. Yukarıda belirlenen 256 üründen Datça'da üretimi yapılabilen ve 2015 yılında Datça'daki toplam tüketimin¹ en az yüzde 50'sinin üretildiği ürünler belirlenmiştir. Bunun amacı, çok düşük bir üretim değeriyle sadece yerel pazara hitap eden ürünlerin elenmesidir. Böylece elde kalan 14 ürün aşağıdaki gibi belirlenmiştir. Söz konusu ürünler Datça için fırsat olabilecek nitelikte olup pazar koşulları da göz önüne alınmalıdır.

¹ Datça'daki tüketim değerleri TÜİK Bitkisel Ürün Denge Tabloları'ndaki kişi başına tüketim değerlerinin Datça nüfusuyla çarpılması sonucu elde edilmiştir.

Tablo 10: Seçilmiş Gıda ve Tarım Ürünlerinin Dünya Ticaretindeki Hacim Ve Birim Değerleri (2004-2014)

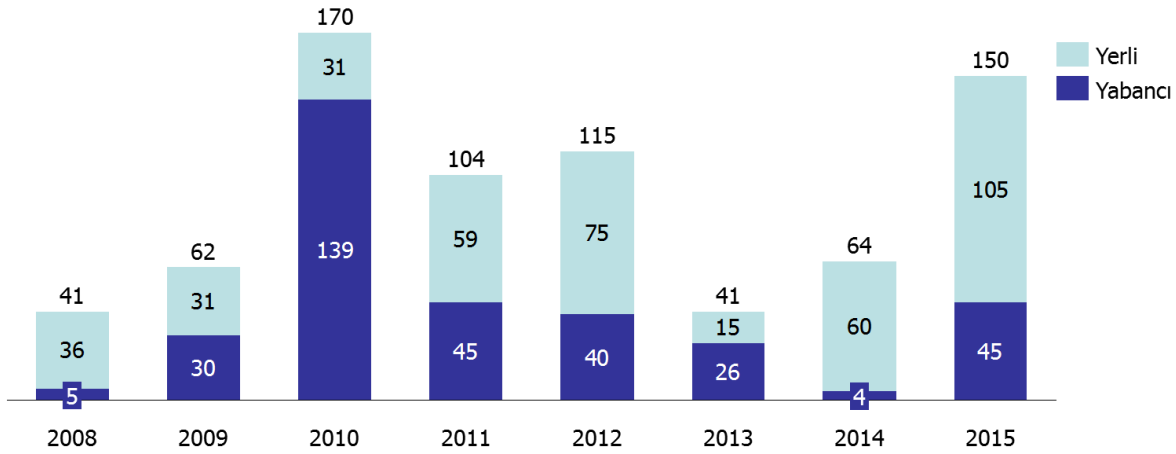
Ürün Kodu (HS1992)	Ürün adı	İhracat hacmi, bin dolar		Birim değer, \$/kg		CAGR, 2004-2014	
		2004	2014	2004	2014	Hacim	Birim Değer
70320	sarımsak	714.528	1.916.114	0,5	1,0	10,4%	6,7%
80211	badem (kabuklu)	176.643	1.118.903	1,4	4,2	20,3%	11,9%
80212	badem (kabuksuz)	1.763.960	5.234.128	4,6	7,9	11,5%	5,6%
80420	incir	196.271	541.784	1,8	4,0	10,7%	8,6%
80440	avokado armudu	716.102	3.251.838	1,4	2,2	16,3%	4,5%
80550	limon	1.144.676	2.897.083	0,6	1,1	9,7%	6,4%
80711	karpuz	576.683	1.262.977	0,3	0,5	8,2%	4,0%
81020	ahududu, böğürtlen, dut (taze)	257.328	1.229.541	2,8	5,1	16,9%	6,1%
81120	ahududu, böğürtlen, dut (dondurulmuş)	417.796	1.071.676	1,5	2,7	9,9%	5,6%
81400	turunçgil/kavun kabukları	43.449	129.165	0,8	1,6	11,5%	7,2%
120991	bamya tohumu	1.672.621	3.836.805	14,5	28,0	8,7%	6,8%
200290	domates (konserve)	1.508.597	3.356.487	0,8	1,1	8,3%	4,2%
200520	patates (konserve)	1.195.967	2.284.704	1,6	2,6	6,7%	5,1%
220820	üzüm şarabı	2.548.229	6.072.821	6,8	13,5	9,1%	7,1%

Kaynak: BACI Veritabanı ve TEPAV Hesaplamaları

Turizm

Datça’da geceleleyen yabancı turist sayısında özellikle 2010 yılında bir artış yaşanmıştır. Datça’da geceleleyen yerli ve yabancı turist sayısına bakıldığında, yabancı turist sayısı oranının oldukça düşük olduğu görülmektedir. 2010 yılındaki geceleleyen yabancı turist sayısındaki artış ile 2013 yılındaki yerli ve yabancı geceleleyen turist sayısındaki düşüş dikkat çekicidir.

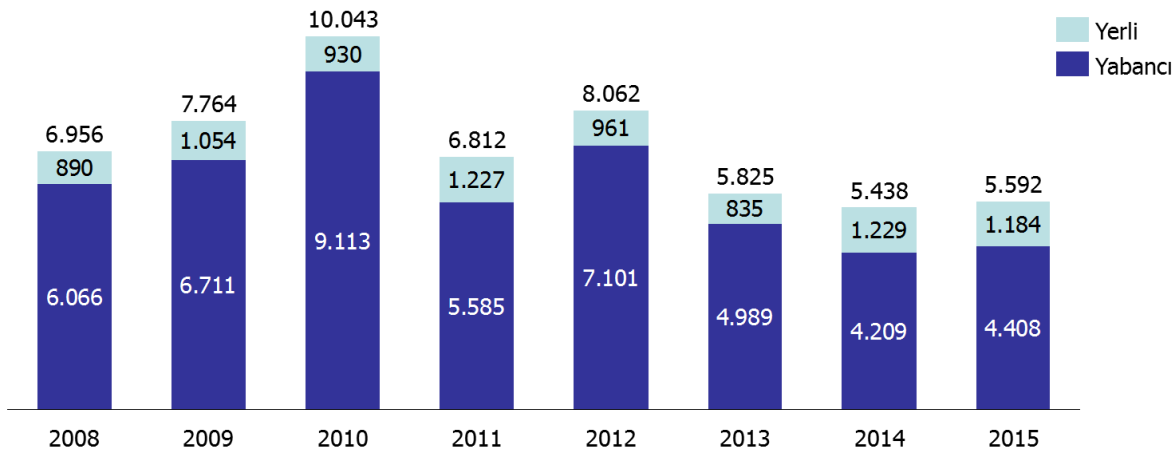
Şekil 16: Datça’daki Turizm İşletme ve Belediye Belgeli Tesislerde Geceleleyen Yerli ve Yabancı Turist Sayısı (Bin Kişi, 2008 - 2015)



Kaynak: Kültür ve Turizm Bakanlığı

2010 ve 2013 yıllarında Marmaris’te geceleleyen turist sayıları eğilimi Datça ile benzerlik göstermektedir. İlçedeki geceleleyen turist sayılarını Marmaris ile kıyasladığımızda Datça ile benzer bir şekilde 2010 yılındaki geceleleyen yabancı turist sayısı artışını ve 2013 yılındaki geceleleyen yerli ve yabancı turist sayısındaki azalmayı görmekteyiz. Ancak Marmaris’te 2013 yılındaki azalıştan sonra 2014 ve 2015 yılları da paralellik gösterirken Datça’da ilgili yıllarda özellikle geceleleyen yerli turist sayısında oldukça fazla artış yaşanmıştır.

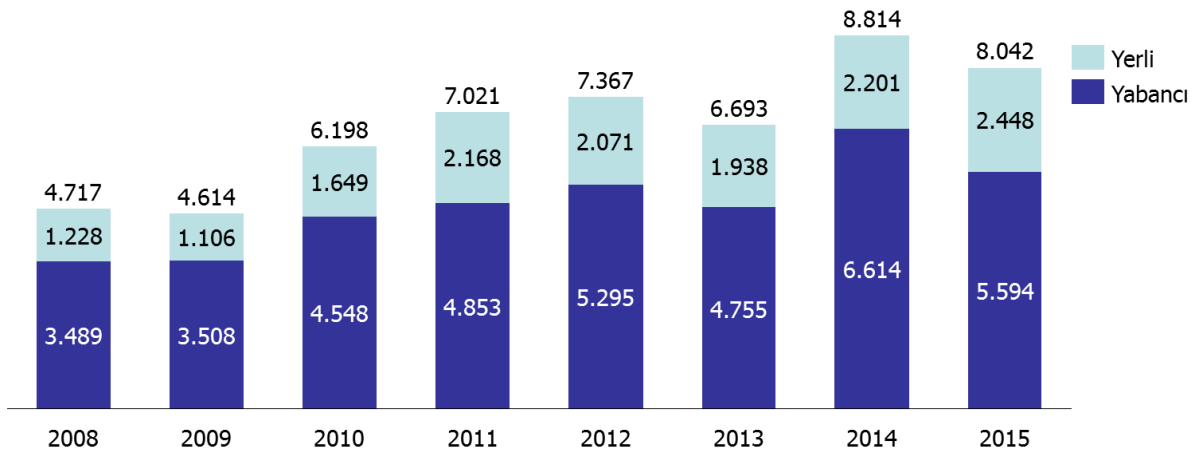
Şekil 17: Marmaris’teki Turizm İşletme ve Belediye Belgeli Tesislerde Geceleleyen Yerli ve Yabancı Turist Sayısı (Bin Kişi, 2008 - 2015)



Kaynak: Kültür ve Turizm Bakanlığı

Bodrum'da da 2013 yılında geceleleyen yerli ve yabancı turist sayısında düşüş yaşanmıştır. Bodrum'da geceleleyen yabancı turist sayısı yerli turist sayısının üzerindedir. İlçede de 2010 yılında geceleleyen yabancı turist sayısı artış göstermiştir ancak Datça ve Marmaris'te olduğu kadar göze çarpmamaktadır. Ancak 2013 yılına baktığımızda geceleleyen yerli ve yabancı turist sayısındaki benzer düşüşün Bodrum'da da yaşandığı görülmektedir.

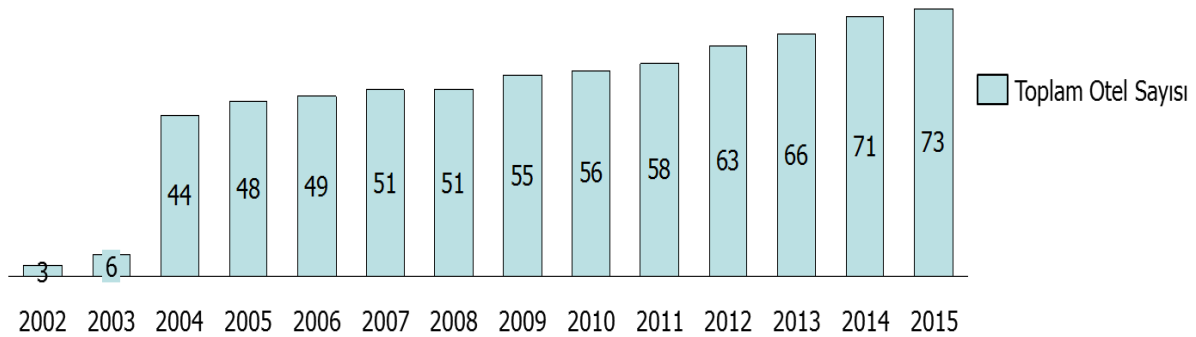
Şekil 18: Bodrum'daki Turizm İşletme Ve Belediye Belgeli Tesislerde Geceleleyen Yerli ve Yabancı Turist Sayısı (Bin Kişi, 2008 - 2015)



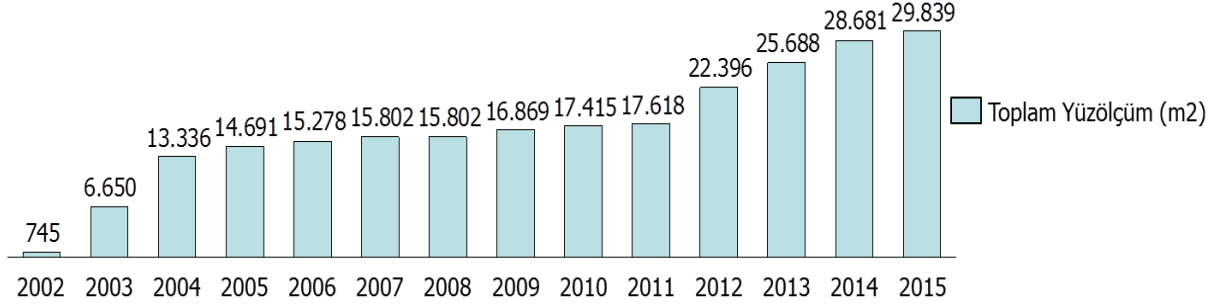
Kaynak: Kültür ve Turizm Bakanlığı

Datça'ya 2002 yılından bu yana, 2008 yılı hariç, her yıl yeni bir otel inşa edilmiştir. İlçede inşa edilen otel sayısında 2004 yılında büyük bir artış yaşanması dikkat çekicidir. Bu artışa ilgili yılda meydana gelen Datça depremi sonrasında yıkılan binaların yerine yenilerin inşaa edilmesi neden olmuştur.

Şekil 19: Datça'ya İnşaa Edilen Otel Sayıları (Adet, 2002 – 2015)



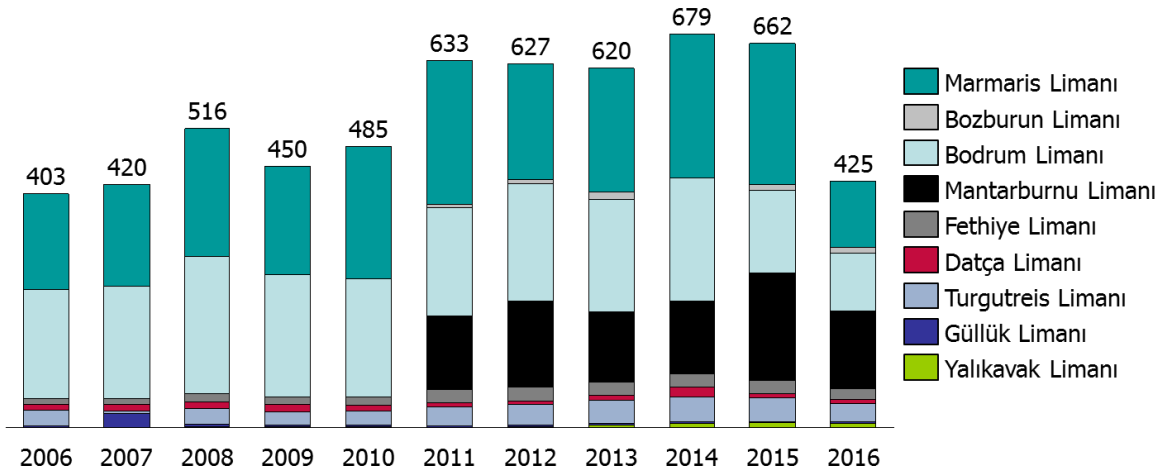
Şekil 20: Datça'ya inşa edilen otellerin yüzölçümü



Kaynak: TÜİK

Muğla limanından giriş yapan yabancı turistler özellikle 2009, 2010 ve 2016 yıllarında azalmıştır. Bu azalmanın sebebi olarak 2009 yılında ekonomik kriz ve 2016 yılında ise Türkiye'deki siyasi karışıklıklar gösterilebilir.

Şekil 21: Muğla'daki Limanlara Giriş Yapan Yabancı Turist Sayısı (Bin, Kişi)



Kaynak: Muğla İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü

Datça'nın liman avantajıyla farklı ülkelerden denizyoluyla gelen turistleri çekme şansı vardır. Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından sunulan Sınır Geçiş İstatistiklerine göre Türkiye'ye 2015 yılında giriş yapan 36 milyonu aşkın yabancı turistten yüzde 74'ü havayolu, yüzde 19,6'sı karayolu ile giriş yaparken yüzde 6,4'ü ise denizyolu ulaşımını kullanmaktadır. Bu durum, havalimanına sahip veya havalimanına yakın bölgelerin turizm alanında daha hızlı gelişmesine neden olmaktadır. Denizyolu ile giriş yapanların oranının yüksek olduğu ülkeler incelendiğinde ise özellikle ada veya kıyı uzunluğu fazla ülkelerin öne çıktığı görülmektedir. Aşağıdaki tabloda sunulan ülkeler arasında Avrupa'da İtalya, Malta, Güney Kıbrıs, İspanya, İrlanda, İngiltere, İzlanda ve Lüksemburg; Amerika'da Kanada ve ABD; diğer kıtalarda ise Avustralya, Yeni Zelanda ve Japonya kişi başına düşen yüksek milli gelir düzeyleriyle dikkat çekmektedir.

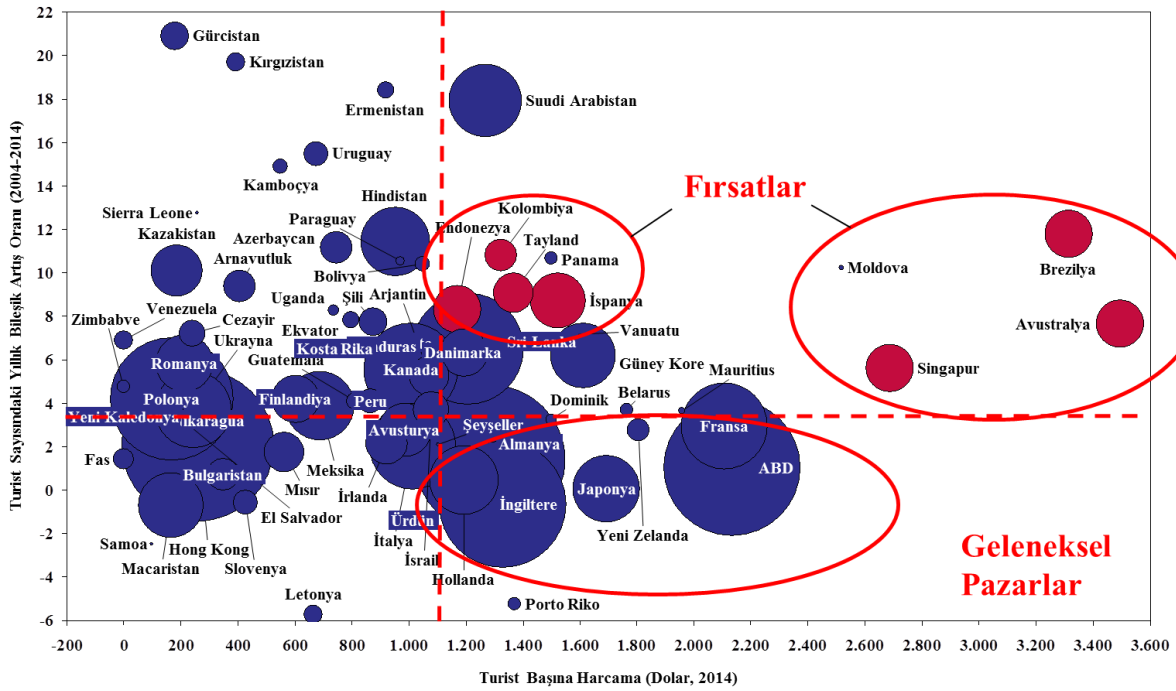
Tablo 11: Ülkeler Bazında Giriş Yollarına Göre Türkiye Gelen Turistlerin Dağılımı ve Kişibaşına Milli Gelir (2015)

Ülke	Deniz	Hava	Kara	Tren	Kişibaşına Milli Gelir (Dolar, 2015)
Filipinler	57,7	42,1	0,2	0,0	2.904
Avustralya	43,5	54,2	2,3	0,1	56.311
Meksika	42,3	56,7	0,9	0,1	9.005
Kanada	39,5	59,0	1,5	0,0	43.249
Şili	36,5	62,3	1,0	0,1	13.416
Yeni Zelanda	36,3	60,8	2,9	0,1	37.808
İtalya	33,6	65,1	1,3	0,0	29.958
A.B.D.	33,5	65,2	1,3	0,0	56.116
Malta	31,9	67,8	0,3	0,0	22.596
G. Kıbrıs Rum Yön.	31,5	57,0	11,5	0,0	23.243
Venezüella	28,9	70,4	0,7	0,0	veri yok
Brezilya	24,7	74,2	1,0	0,0	8.539
Portekiz	24,6	74,0	1,2	0,2	19.222
Diğ.Gün.Amerika Ülk.	23,4	75,5	0,9	0,1	na
İspanya	23,2	75,8	0,9	0,1	25.832
Kolombiya	21,9	77,4	0,6	0,1	6.056
Güney Afrika Cum.	21,6	78,0	0,4	0,0	5.724
Okyanusya	21,2	58,6	20,2	0,0	na
Endonezya	20,3	79,4	0,3	0,0	3.346
Arjantin	15,7	83,7	0,6	0,0	13.432
İrlanda	15,5	83,9	0,6	0,0	61.134
Hindistan	14,2	85,6	0,2	0,0	1.598
Diğer Avrupa Ülkeleri	13,3	84,2	2,5	0,0	na
Japonya	13,3	85,6	1,1	0,0	34.524
İngiltere	13,1	85,8	1,1	0,0	43.876
Diğ. Batı Asya Ülkeleri	12,7	61,6	25,7	0,0	na
Hırvatistan	11,1	78,7	10,1	0,1	11.536
Yunanistan	10,4	18,2	71,4	0,0	18.002
Lüksemburg	10,3	89,0	0,7	0,0	101.450
İzlanda	10,0	89,7	0,3	0,0	50.173
Genel Toplam	6,4	74,0	19,6	0,0	

Kaynak: Kültür ve Turizm Bakanlığı, Sınır Geçiş İstatistikleri, Dünya Bankası ve TEPAV Hesaplamaları

Datça için Batı Avrupa ülkeleri ile ABD geleneksel pazar iken Uzak Doğu ve Güney Amerika'dan çekilebilecek potansiyel turistler de söz konusudur. Dünya Bankası verileri kullanılarak yapılan hesaplamalara göre, 2014 yılında yurtdışına çıkan bir turist ortalama 1.099 dolar harcarken bu değer ABD'liler için 2.133, Fransızlar için 2.107, İngilizler için 1.330, Almanlar için 1.285 ve Hollandalılar için 1.193 dolar seviyesindedir. Datça'nın da geleneksel olarak belli ölçüde turist çektiği bu ülkelerin turist sayısı ise son 10 yılda fazla artmamaktadır. Buna karşın gelişmekte olan ülkelerin turist sayılarında hızlı bir artış söz konusudur. Bu ülkeler arasında turist başına yüksek harcama değerlerine sahip olan ve denizyoluyla Türkiye'ye gelme oranı genel ortalamasının üzerinde olan ülkeler dikkate alındığında Avustralya, Brezilya, Endonezya, İspanya, Kolombiya, Singapur ve Tayland'ın geliştirilebilecek pazarlar olduğu görülmektedir.

Şekil 22: Ünelere Göre Turistlerin Ortalama Harcamaları ve Turist Sayılarındaki Yıllık Ortalama Artış Oranları



Kaynak: Dünya Bankası ve TEPAV Hesaplamaları

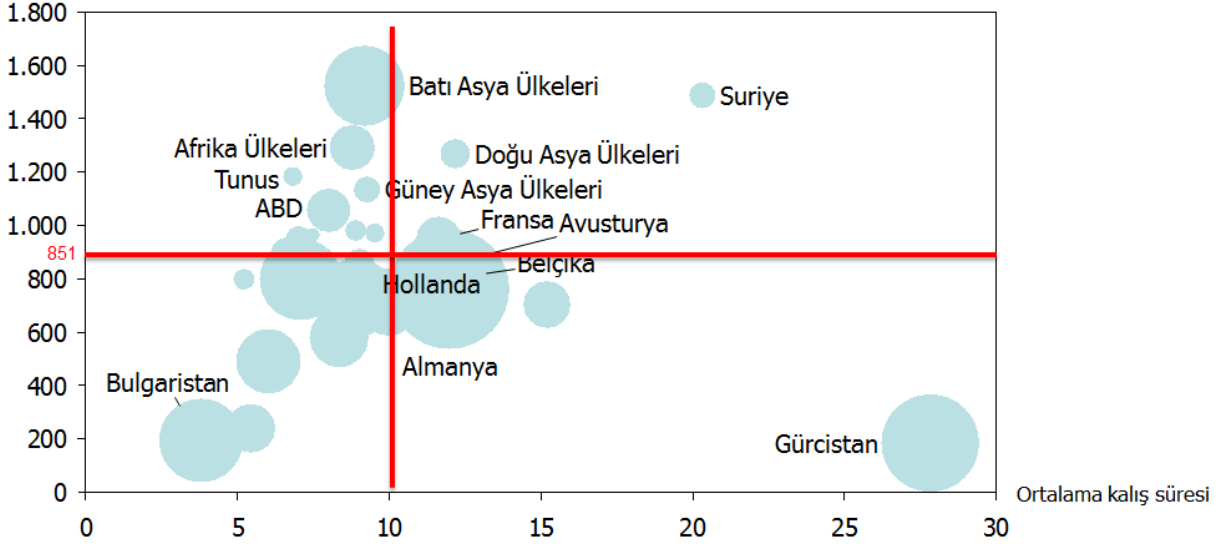
Not: Daire büyüklükleri 2014 yılı turist sayılarını göstermektedir.

Türkiye'ye gelen yabancı turistlerin ortalama kişi başı harcama miktarı 851 dolar, ortalama kişi başı kalış süresi ise 10 gündür. Dünya genelinde bir turist'in harcama miktarı ortalama 1.099 iken Türkiye'de bu değer'in daha düşük seviyede olması gelen turistlerin niteliğiyle ilişkilidir. Türkiye'de hem 10 günün üzerinde konaklayan hem de ortalama harcama miktarının üzerinde harcama yapan milletlerin Batı Asya Ülkeleri başta olmak üzere Suriye, Güney ve Doğu Asya ülkeleri, Fransa ve Avusturya olduğu görülmektedir. Afrika Ülkeri, Tunus ve ABD'ye baktığımızda ise bu ülkelerin kalış sürelerinin ortalamasının altında

olduğu fakat yaptıkları harcamanın fazla olduğu göze çarpmaktadır. Bu nedenle bu bölgelerden gelen turistler için günübirlik turizm stratejileri benimsenmelidir.

Şekil 23: Türkiye'ye Gelen Turistlerin Milliyetlerine Göre Ortalama Harcama Miktarı ve Ortalama Kalış Süresi (Dolar, Gün, 2016)

Ortalama harcama miktarı



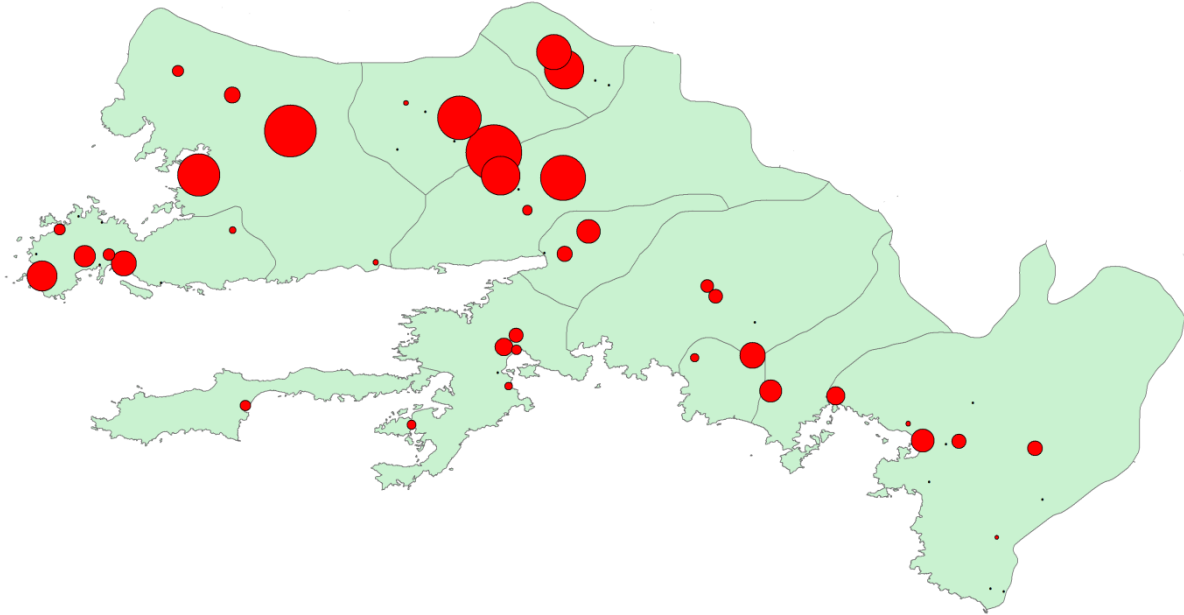
Kaynak: TÜİK, TEPAV Hesaplamaları

Sanayi ve Ticaret

Muğla’da sanayi ve ticaret gelişimine açık alanlar bulunmaktadır. Genellikle turizm destinasyonu olarak kabul gören Muğla ili ve ilçeleri, sanayi ve ticaret konusunda da Türkiye ekonomisine katkı sağlamaktadır. 2016 senesi ihracat kalemleri ele alındığında balık ürünleri, balıkçılık ve başka yerde sınıflandırılmamış madencilik ve taş ocakçılığı sektörleri Muğla’da ilk üç sektörü oluşturuyor. 2012 ile 2016 seneleri arasında sektörlerin kazançlarındaki yukarı doğru eğilime bakıldığında ise başka yerde sınıflandırılmamış madencilik ve taş ocakçılığı sektörü en yüksek atılımı yapan sektör olarak kendini öne çıkarmaktadır.

Muğla’daki sanayi gelişimi belli bölgelerde yoğunlaşmıştır. Söz konusu bölgelerden en öne çıkanları Menteşe-Yatağan ve Milas-Güllük askları ile Kavaklıdere’dir. Bunun dışında Bodrum, Fethiye, Ortaca-Dalaman-Göcek mevkiilerinde de kısmi bir sanayileşmeden söz edilebilmektedir. Buna karşın Marmaris ve Datça ilin sanayileşme yönünden en zayıf konumdaki ilçeleri olarak öne görülmektedir. Bu ilçelerden Marmaris’te 2006’dan, Datça’da ise 2012’den sonra bir sanayileşme söz konusudur.

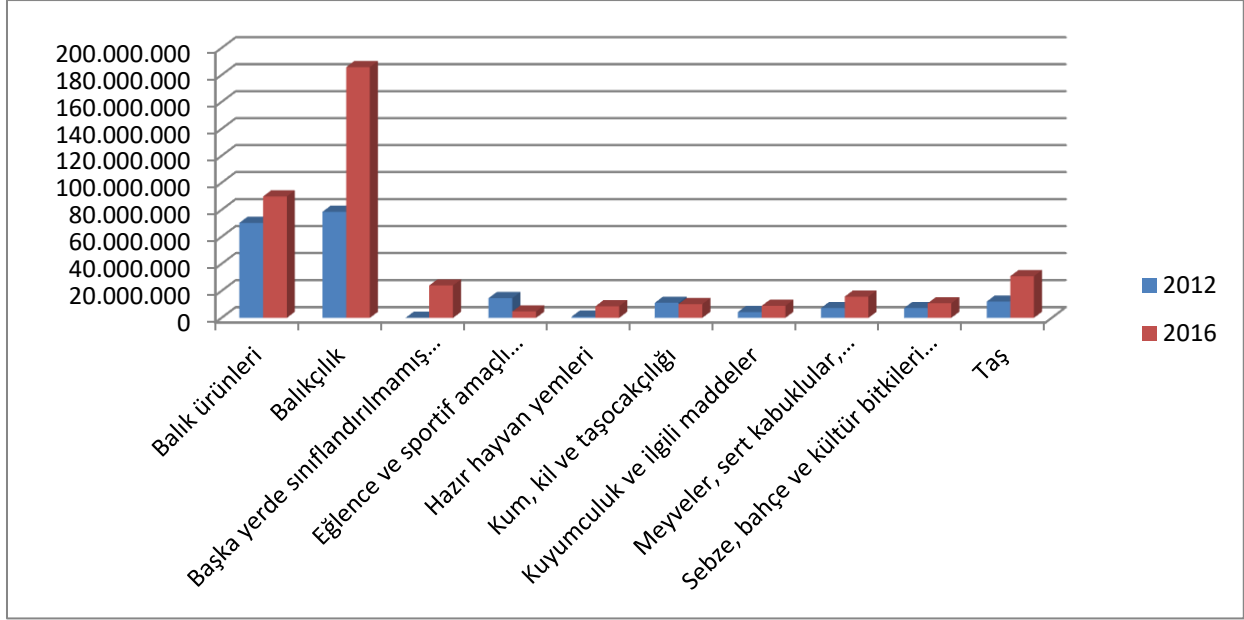
Şekil 24: Muğla İlinde Kullanım İzni Verilen Sanayi Yapıları (Metrekare, 2002-2015)



Kaynak: TÜİK Yapı Kullanım İstatistikleri

2016 senesinde balık ürünleri sektörü, 2012 senesine göre 20 Milyon Amerikan Doları artış göstermiştir. Aynı zaman diliminde balıkçılık sektöründe bu artış 70 Milyondan 185 Milyon Amerikan Doları düzeylerine yükselmiştir. Bunlara ek olarak, taş sektörünün yanı sıra giyim eşyası dışındaki hazır tekstil ürünleri sektörü, hazır hayvan yemleri sektörü ve işlenmiş sebze ve meyveler sektörleri 2012’den bu yana sürekli bir artış göstermektedir.

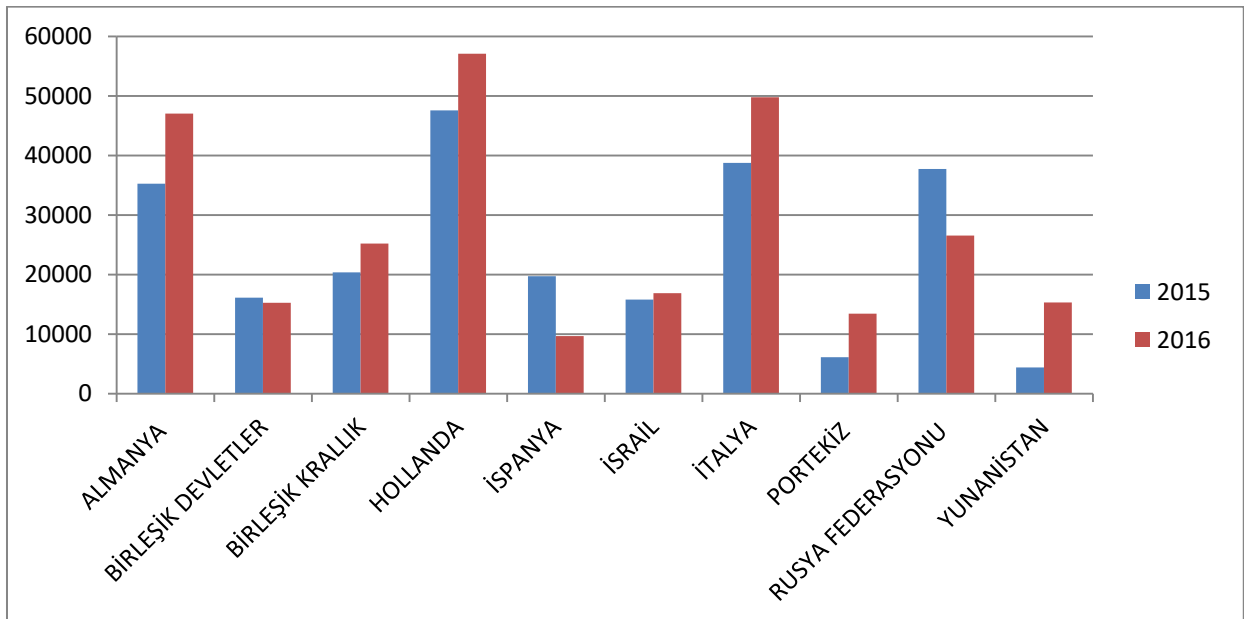
Şekil 25: Muğla İli En Yüksek İhracat Rakamlarına Sahip Sektörlerde Gelişim (Amerikan Doları, 2012-2016)



Kaynak: TÜİK Dış Ticaret İstatistikleri

Muğla genelinin ihracat partnerleri ağırlıklı olarak Avrupa ülkeleridir. Muğla ilinin 2016 yılında en fazla ihracat yaptığı ilk 3 ülkenin ilkini Hollanda oluşturmaktadır. Bu ülkeyi, sırasıyla, İtalya ve Almanya takip etmektedir. Dikkat çeken bir başka veri ise Muğla'nın en fazla ihracat yaptığı ilk 10 ülke arasında sadece İsrail ve Rusya Federasyonu coğrafi olarak Avrupa'nın dışında bulunmaktadır.

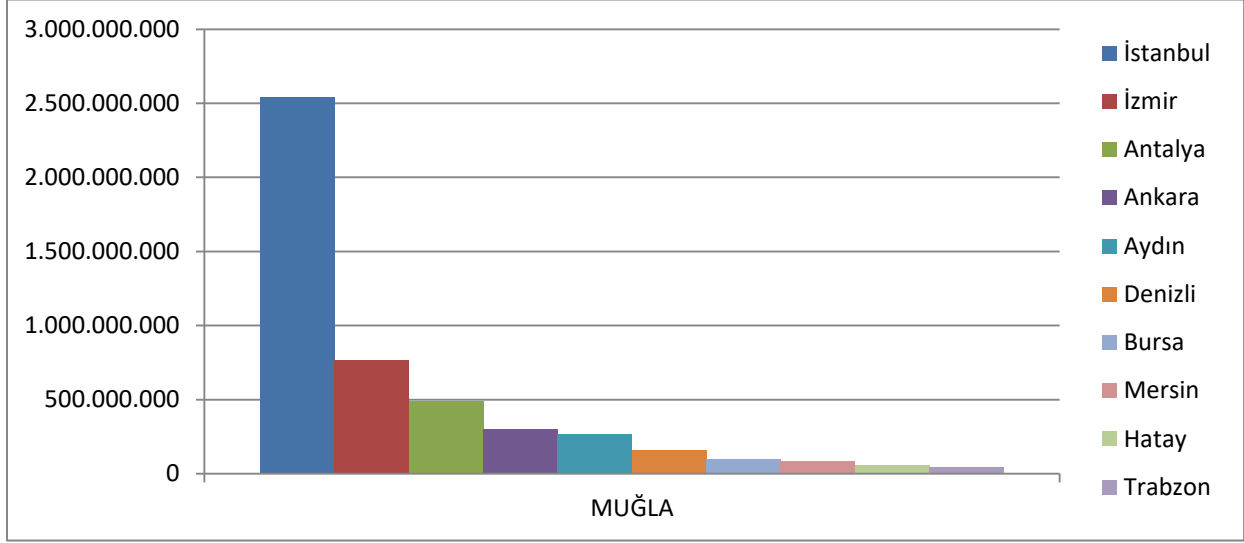
Şekil 26: Muğla ilinin en fazla ihracat yaptığı ülkeler (1000 Amerikan Doları, 2015-2016)



Kaynak: Türkiye İhracatçılar Meclisi

2015 senesi iller arası ticaret rakamlarına bakıldığında ise Muğla ili ile en fazla iş yapan şehirler İstanbul, İzmir ve Antalya olarak çıkmaktadır. Bu şehirleri Ankara, Aydın ve Denizli takip etmektedir.

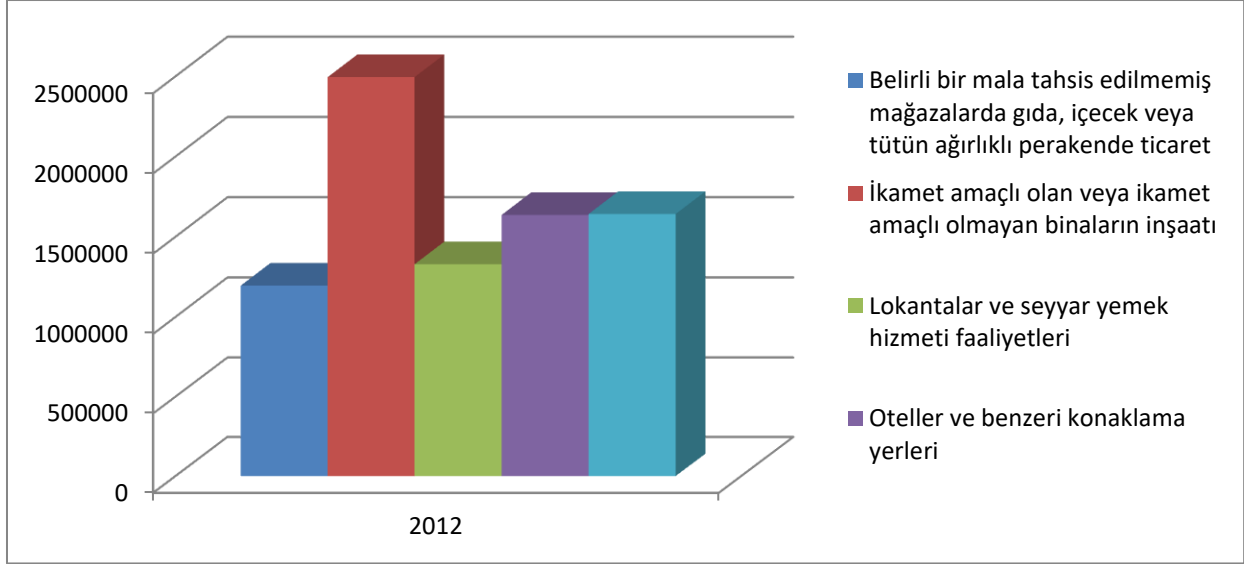
Şekil 27: Muğla ilinin en çok ticaret yaptığı 10 şehir (Türk Lirası, 2015)



Kaynak: Girişimci Bilgi Sistemi (2015)

Datça ekonomisine katkıda bulunan sektörler Muğla genelindeki sektörler göre farklılık göstermektedir. 2012 SGK verilerine göre Datça'da prime esas kazanç değerleri ele alındığında, en kazançlı ilk 5 sektör ikamet amaçlı olan veya ikamet amaçlı olmayan binaların inşaatı, tehlikesiz atıkların ıslahı ve bertaraf edilmesi, oteller ve benzeri konaklama yerleri, lokantalar ve seyyar yemek hizmeti faaliyetleri ve belirli bir mala tahsis edilmemiş mağazalarda gıda, içecek veya tütün ağırlıklı perakende ticaret sektörlerinden oluşmaktadır.

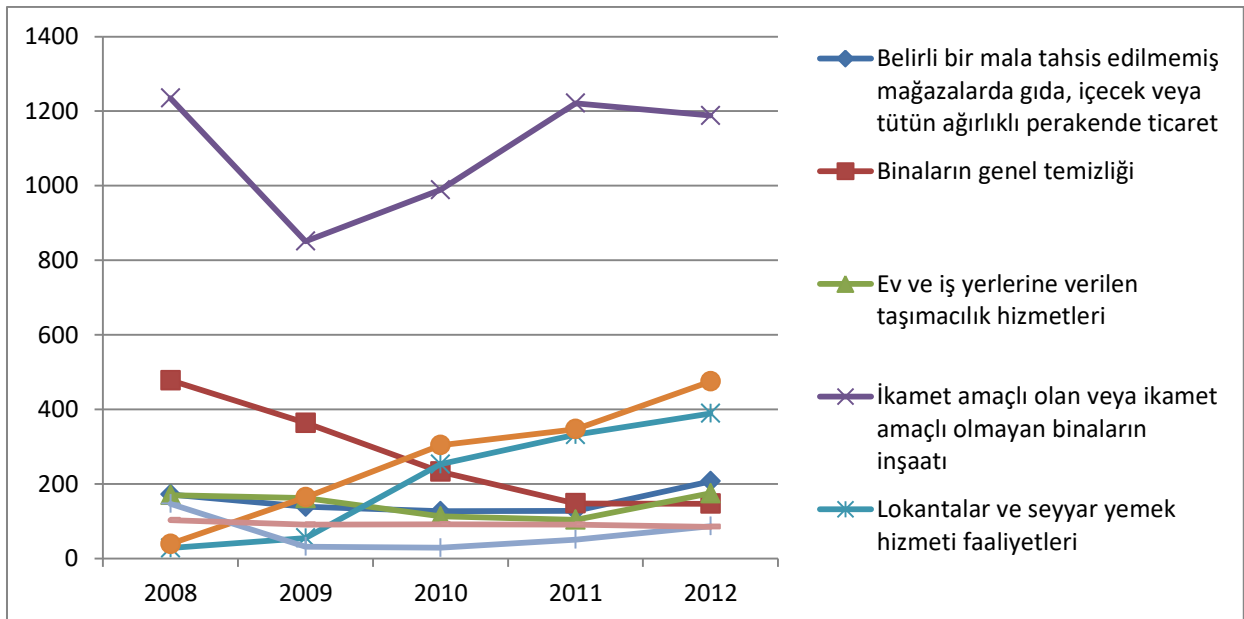
Şekil 28: PEK Tutarına göre Datça'nın en fazla kazanç sağlayan sektörleri (Türk Lirası, 2012)



Kaynak: SGK

Çalışan işçi sayısı ele alındığında ise 2012 senesinde en fazla istihdam sağlayan sektörler ile PEK tutarları yüksek sektörler arasında benzerlik görülmektedir. En fazla istihdam sağlayan ilk 3 sektör, 1.188 kişiye istihdam sağlayan ikamet amaçlı olan veya ikamet amaçlı olmayan binaların inşaatı sektörü, 475 kişiye istihdam sağlayan oteller ve benzeri konaklama yerleri sektörü ile 389 kişiye istihdam sağlayan lokantalar ve seyyar yemek hizmeti faaliyetleri sektörüdür.

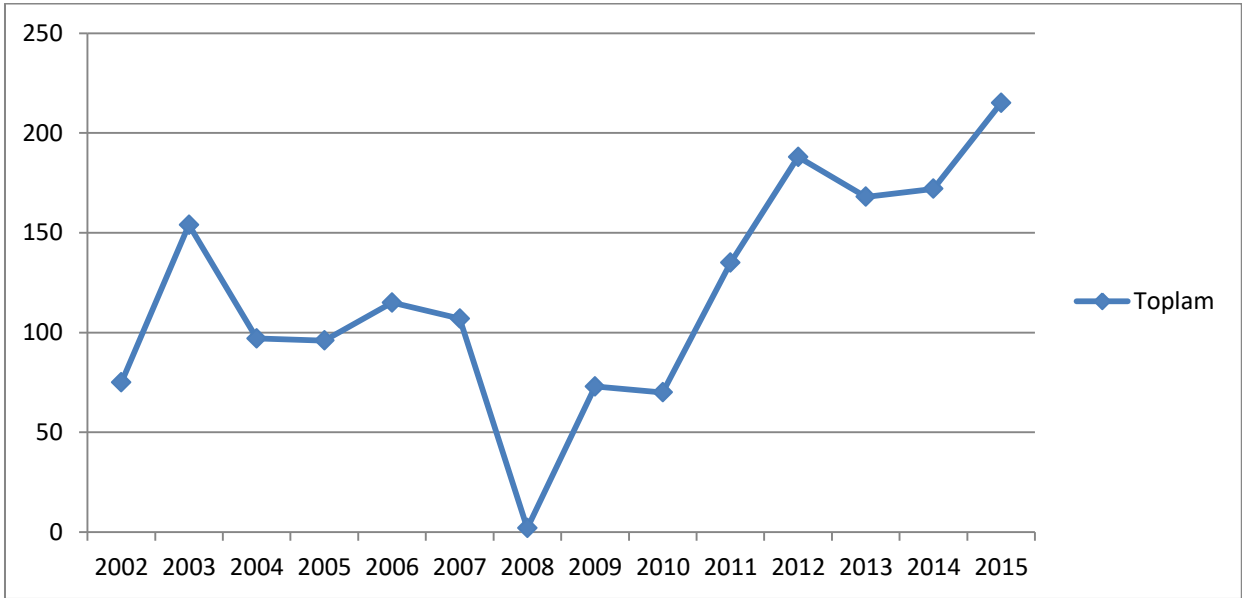
Şekil 29: En fazla istihdam sağlayan sektörler (2012)



Kaynak: SGK

En fazla istihdam ve kazanç sağlayan sektörlerin başında gelen ikamet amaçlı olan veya ikamet amaçlı olmayan binaların inşaatı sektörünün, yıllar içerisinde arz edilen yapı sayısı ile doğru orantılı büyüdüğü görülmektedir. Sektör, 2008 senesinde Türkiye’de yaşanan ekonomik dalgalanmaların neden olduğu düşünülen büyük bir düşüş yaşanmasının dışında, 2015 senesinde son 13 yılın en yüksek inşa rakamlarına ulaşmıştır. 2012 SGK verileri göz önünde bulundurulduğunda ise gerekirse ise bu sektörün 2015’ten sonra en aktif olduğu senenin 2012 olduğu görülmektedir.

Şekil 30: Yıllar içerisinde Datça’da inşa edilen yapı sayısı (2002-2015)



Kaynak: TÜİK Yapı İzin İstatistikleri

Daha genel bakmak gerekirse 2015 senesinde Datça’daki girişimlerin çoğunluğunun (% 96,6) hizmet sektöründe mikro ölçekli işletmelerden oluştuğu görülmektedir. Orta ölçekli işletme girişiminin üretim sektöründe 1 tane olmasına karşın, hizmet ve tarım sektörlerinde herhangi bir orta ölçekli işletme girişiminin 2015 senesi itibariyle olmadığı görülmektedir.

Tablo 12: Datça Ölçeklere Göre Sektörel Girişim Dağılımı (2015)

ÖLÇEĞE VE ANA KIRILIMA GÖRE GİRİŞİM DAĞILIMI				
Ölçek/Sektör	Tarım Sektörü	Üretim Sektörü	Hizmet Sektörü	Toplam
Küçük	0	5	45	50
Mikro	19	94	1.329	1.442
Orta	0	1	0	1
Toplam	19	100	1.374	1.493

Kaynak: Girişimci Bilgi Sistemi

Datça'nın en fazla istihdam sağlayan 10 sektörünün yerellik katsayısına bakıldığında ise tatil ve diğer konaklama yerleri sektörü Türkiye nezdinde rekabet gücü en yüksek olan sektör olarak öne çıkmakta. Bu sektörü belirli bir mala tahsis edilmiş mağazalarda hırdavat, boya ve cam perakende ticareti takip ederken, üçüncü olarak ise mimarlık faaliyetleri gelmektedir.

Tablo 13: En fazla istihdam sağlayan 10 sektörün yerellik katsayıları (2015)

Tanım	Çalışan Sayısı	Ekonomik Aktivitelerinin Yerellik Katsayıları (LQ)
İkamet amaçlı olan veya ikamet amaçlı olmayan binaların inşaatı	283	2,30
Lokantalar ve seyyar yemek hizmeti faaliyetleri	138	2,81
Belirli bir mala tahsis edilmiş mağazalarda hırdavat, boya ve cam perakende ticareti	97	8,54
Tatil ve diğer kısa süreli konaklama yerleri	78	118,78
Oteller ve benzeri konaklama yerleri	67	2,80
Gayrimenkul acenteleri	43	7,37
Mimarlık faaliyetleri	40	8,06
Ekme, taze pastane ürünleri ve taze kek imalatı	37	2,51
Plastik inşaat malzemesi imalatı	37	7,09
Hazır beton imalatı	34	6,20
Mühendislik faaliyetleri ve ilgili teknik danışmanlık	33	2,28
Diğer bina doğramaçılığı ve marangozluk ürünlerinin imalatı	32	12,88
Kuaförlük ve diğer güzellik salonlarının faaliyetleri	30	5,35
İçecek sunum hizmetleri	29	3,68
Ağaç, inşaat malzemesi ve sıhhi teçhizat toptan ticareti	28	2,05
Sıvı ve katı yağ imalatı	26	13,81

Kaynak: Girişimci Bilgi Sistemi

İşletmesi Datça'da ancak merkezi başka yerde bulunan şirketler analiz edildiğinde hizmet sektörüne yapılan yatırımların, üretim sektörüne oranla çok daha fazla gerçekleştiği gözlemlenmiştir. İşletme merkezlerinin bulunduğu şehirlerin başını toplamda 46 işletme ile İstanbul çekmektedir. İstanbul'u, 39 işletme ile Muğla takip ederken, 12 işletme ile Ankara üçüncü gelmektedir.

Tablo 14: Girişim merkezlerinin başka yerde olduğu ancak Datça'da işletmesi olanlar (2015)

Merkezlerin Girişime ve Ana Kırılıma Göre Dağılımı			
Şehir	Sanayi ve Tarım Sektörleri	Hizmet Sektörü	Toplam
ANKARA	0	12	12
AYDIN	1	3	4
BURSA	0	3	3
DENİZLİ	1	3	4
MUĞLA	3	36	39
İSTANBUL	5	41	46

İZMİR	0	10	10
Toplam	10	119	129

Kaynak: Girişimci Bilgi Sistemi

İşletme sayıları olarak Datça'da perakende, gıda hizmet, konaklama, kara taşımacılığı ve bina inşaatı sektörlerinde kümeleşme görülmektedir. Bu sektörlerin işletme sayıları, sırasıyla 323, 238, 171, 133 ve 128'dir.

Tablo 15: Girişim sayılarına göre sektörel dağılım (2015)

Sektör	İşletme Sayısı
Perakende	323
Gıda hizmet	238
Konaklama	171
Kara taşımacılığı	133
Bina inşaatı	128
Toplam	993

Kaynak: Girişimci Bilgi Sistemi

Bu sektörlerin altında ise en fazla işletmeye sahip olan alt sektör ise 141 tane ile lokantalar ve seyyar hizmeti faaliyetleridir. Bu sektörü, 126 işletme ile ikamet amaçlı olan veya ikamet amaçlı olmayan binaların inşaatı ve 111 işletme ile tatil ve diğer kısa süreli konaklama yerleri ve 92 işletme ile içecek sunum hizmetleri gelmektedir.

Tablo 16: Girişim sayılarına göre alt sektör dağılımı (2015)

İlk 5 Sektördeki En Fazla İşletmesi Olan Alt Sektörler	İşletme Sayısı
İçecek sunum hizmetleri	92
Lokantalar ve seyyar yemek hizmeti faaliyetleri	141
Tatil ve diğer kısa süreli konaklama yerleri	111
İkamet amaçlı olan veya ikamet amaçlı olmayan binaların inşaatı	126
Belirli bir mala tahsis edilmemiş mağazalarda gıda, içecek veya tütün ağırlıklı perakende ticaret	56
Taksi taşımacılığı	62
Oteller ve benzeri konaklama yerleri	57

Kaynak: Girişimci Bilgi Sistemi

Sonuç olarak, sanayi ve ticaret kısmında öne çıkan sektörler ikamet amaçlı olan veya ikamet amaçlı olmayan binaların inşaatı, oteller ve benzeri konaklama yerleri, lokantalar ve seyyar yemek hizmeti faaliyetleri olarak gözlemlenmektedir. Muğla ilinin gelir kalemlerinin en önemlileri olarak öne çıkan balıkçılık ve balık ürünleri sektörleri Datça'da, yarımada olsa da, yeterli gelişmişliğe ulaşamadığı görülmektedir. Taş sektörünün Datça'da yaygın olmasına bağlı olarak yükseliş gösteren inşaat sektörünün, etrafı sit alanları ve sınırlı imar planlaması ile çevrili olan Datça'da yakın zamanda daha yavaş büyüme göstermesi beklenilebilir. Buna karşılık, turizmin gelişmesi ve ilerlemesi ile Datça'da öncü

sektörler olarak çıkan oteller ve benzeri konaklama yerleri ile lokantalar ve seyyar yemek hizmeti faaliyetlerinin işletme sayısının ve gelirlerinin artması beklenilebilir.

Yaşam Kalitesi

Datça gibi turizm beldesi olan il ve ilçelerin yaşam kalitesi standartlarına uymaları sektörel gelişiminin hızlanması ve önünün açılması açısından önem teşkil etmektedir. Farklı uluslararası organizasyonlar tarafından gerçekleştirilen ve indeks olarak sunulan Yaşam Kalitesi ölçümleri, çeşitli göstergeleri analiz ederek bir destinasyonun sunduğu yaşam standartlarını en doğru şekilde özetlemeyi hedeflemektedir. Bu indekslerin önde gelenlerinden ve İktisadi İşbirliği ve Kalkınma Teşkilatı (OECD) tarafından yapılan ‘Daha İyi Yaşam İndeksi’² (Better Life Index) katılımcılardan kendi öncelikleri doğrultusunda subjektif olarak gösterge doldurmasını istemektedir. Kişiden kişiye değişen beklentilere karşılık interaktif bir araç olarak öne çıkan Daha İyi Yaşam İndeksi’nin soruları 11 ana başlık altında toplanmıştır. Bu doğrultuda her ana başlığın altında alt başlıklar da mevcuttur. Bahsi geçen ana başlıklar, yaşam kalitesini anlamak için uluslararası düzeyde kabul gören başlıklar olmanın yanı sıra, katılımcıların düşünce ve görüşlerini en detaylı şekilde anlamak içinde önemli araçlardır.

Şekil 31: OECD İndeksinde Bulunan 11 Ana Başlık

Konut
Gelir
İş
Yerli Halk
Eğitim
Çevre
Sivil Katılım
Sağlık
Yaşam Memnuniyeti
Güvenlik
İş-Yaşam Dengesi

² <http://www.oecdbetterlifeindex.org/>

Kaynak: OECD Better Life Index

Yaşam Kalitesi İndeksleri, etken olarak kabul gören ana başlıkların altında katılımcı tarafından sıralanan göstergeleri de analiz işlemine tabi tutmaktadır. Ana başlıkların öneminin kişiden kişiye değişmesinden dolayı, alt göstergeler de indeksin kapsayıcılığı ve doğruluğu için önem teşkil etmektedir.

OECD'nin İndeksi ele alındığında, Konut ana başlığı altında kişi başına düşen oda sayısı ve konut harcamaları gibi göstergeler bulunmaktadır. Gelir ana başlığının göstergeleri ise hanehalkı net mali zenginlikleri ve hanehalkı net düzeltilmiş harcanabilir gelir olarak kararlaştırılmıştır. İş ana başlığı altında destinasyonun istihdam oranı, uzun vadeli işsizlik oranı ve iş güvenliği gibi göstergeler bulunmaktadır. Eğitim ana başlığı altında ise eğitimsel kazanımlar, öğrenci becerileri ve eğitim yılları bulunmaktadır. Bunları takiben, Çevre ana başlığının göstergeleri ise hava kirliliği ve su kalitesidir. Bu göstergeler Sivil Katılım altında yönetmeliklerin geliştirilmesi için paydaş katılımı ile seçmen katılımı iken, Sağlık başlığı altında ortalama yaşam süresi ve rapor edilen kişisel sağlık göstergeleri bulunmaktadır. Güvenlik ana başlığı altında ise geceleri yalnız yürürken güvende hissetme ve cinayet oranı göstergeleri mevcuttur. İş-Yaşam Dengesi ana başlığı altında ise çok uzun saat çalışan işçi ve eğlence ile bakıma ayrılan zaman göstergeleri bulunmaktadır. Yaşam Memnuniyeti ana başlığı altında ise bir gösterge bulunmamaktadır.

Yakın zamana kadar tek yaşam kalitesi ölçme kriterinin zenginlik olduğu düşünülürken, OECD'nin indeksi ile de uygulamaya koyduğu ve üzerinden yaşam kalitesini ölçmeye çalıştığı farklı ana başlıklar da artık önem arz etmektedir. OECD gibi uluslararası organizasyonlar tecrübelerine bağlı olarak zaman içinde refah seviyesinin en verimli şekilde maddi yaşam koşulları ve yaşam kalitesi faktörleri tarafından ölçülebildiği sonucuna varmışlardır. Bu faktörleri göz önünde bulundurarak Datça'nın yaşayanlarına sunduğu refah seviyesi ilerleyen bölümlerde ölçülmeye çalışılacaktır.

Yaşam kalitesinin önemli başlıklarından bir olan sağlığa bakıldığında il genelinde Sağlık İstatistikleri 2015 verilerine göre, Sağlık Bakanlığı'na bağlı 11, özel 12, diğer kamu 1 olmak üzere toplam 24 hastane ve hastanelerde toplam 1268 yatak sayısı vardır. Muğla merkezde Muğla Devlet Hastanesi, 2011 yılı mayıs ayında Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi ile yapılan protokol ile Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Eğitim ve Araştırma Hastanesi adını alarak Eğitim ve Araştırma Hastanesi olarak faaliyet göstermektedir.

Tablo 17: Muğla Hastane ve Yatak Sayıları

Muğla Hastane ve Yatak Sayıları	Sağlık Bakanlığı	Özel	Diğer Kamu	Toplam
Hastane Sayısı	11	12	1	24
Yatak Sayısı	1268	742	50	2060

Kaynak: TÜİK Sağlık İstatistikleri, 2015.

Hastanelerde 2015 yılında toplam 136.891 kişi yatmıştır. Yatak doluluk oranı %57,1 oranındadır. Hastaların hastanede kalış süresi ise ortalama 3,1 gündür. Muğla'da kaba ölüm

hızı % 15,2'dir ve bu rakam, Türkiye'de ortalamasının (% 5,2) çok üzerindedir. İlde aile hekim başına düşen nüfus sayısı 3.592'dir. Türkiye'de bu oran 3.629'dur. Türkiye ortalamasına yakın olan Muğla il genelinde toplam 1496 hekim vardır. Bu hekimlerden uzman hekim sayısı 818'dir.

Tablo 18: Muğla İli Sağlık İstatistikleri

Muğla İli Sağlık İstatistikleri-1		Muğla İli Sağlık İstatistikleri-1	
Yatan Sayısı	136.891	Hastane Sayısı	1496
Yatılan Gün Sayısı	426.063	Yatak Sayısı	2060
Ameliyat Sayısı	41.567	10.000 Kişiye Düşen Yatak Sayısı	22,7
Yatak Doluluk Oranı	57,1	Nitelikli Yatak Sayısı	976
Ortalama Kalış Günü	3,1	Nitelikli Yatak Oran	53,4
Yatak Devir Hızı	66,5	10.000 Kişiye Düşen Yoğun Bakım Yatağı Sayısı	2,6
Yatak Devir Aralığı	2,4		
Kaba Ölüm Hızı (%)	15,2		
Kaynak: T.C. Sağlık Bakanlığı Sağlık İstatistikleri Yıllığı, 2015		Kaynak: T.C. Sağlık Bakanlığı Sağlık İstatistikleri Yıllığı, 2015	
Muğla İli Sağlık İstatistikleri-3		Muğla İli Sağlık İstatistikleri-4	
Aile Hekimliği Birim Sayısı	253	Toplam Hekim	1496
Aile Hekimi Başına Düşen Nüfus	3.592	Uzman Hekim	818
112 İstasyon Sayısı	36	Pratisyen Hekim	642
112 İstasyon Başına Düşen Nüfus	25.247	Asistan Hekim	36
112 Ambulans Sayısı	68	Dişçi	333
112 Ambulans Başına Düşen Nüfus	13.366	Hemşire	1660
Kişi Başı Hekime Başvuru Oranı	%8,9	Sağlık Memuru	1907
		Ebe	907
		Eczacı	469
		TOPLAM	8268
Kaynak: T.C. Sağlık Bakanlığı Sağlık İstatistikleri Yıllığı, 2015		Kaynak: T.C. Sağlık Bakanlığı Sağlık İstatistikleri Yıllığı, 2015	

Datça'nın sağlık hizmetleri yönünden bir üst kademesinde Marmaris yer almaktadır. Sağlık Bakanlığı'nın Merkezi Hekim Randevu Sistemi'ne göre Sağlık Bakanlığı'na bağlı hastanelerin Muğla il geneline dağılımına bakıldığında 7 Aile Hekimi olmak üzere 485 uzman hekimin görev yaptığı görülmektedir. Muğla Merkez ile beraber toplam 13 ilçenin yalnızca 9'unda Merkezi Hekim Randevu Sistemi'ne kayıtlı devlet hastaneleri ve uzman doktorlar tam liste halinde verilmiştir. Muğla iline bağlı Kavaklıdere, Seydikemer, Ula ve Menteşe ilçelerinde devlet hastaneleri yoktur. Bu ilçelerde hastane olmamasının en temel sebebi, hastane olan diğer merkez ilçelere çok yakın mesafede olmalarındandır³. Muğla Merkez ve devlet hastanesi bulunan ilçelerde birimlere ve uzmanlık alanlarına göre hekim sayıları aşağıda yer alan tablodaki gibidir.

³ Seydikemer-Fethiye: 19 km, Ula-Muğla: 17 km, Menteşe-Muğla: 40 km, Kavaklıdere-Muğla: 50km

Tablo 19: Muğla İl Genelinde Klinike Göre Merkez ve İlçelerde Toplam Doktor Sayısı

Ünite	Muğla	Bodrum	Dalaman	Datça	Fethiye	Köyceğiz	Marmaris	Milas	Ortaca	Yatağan
Aile Hekimliği	2	1	1	1	1	1				
Anesteziyoloji ve Reanimasyon	8	2	2	1	6	1	3	2	2	1
Beyin ve Sinir Cerrahisi	4	1			1		1	2		
Çocuk Cerrahisi	4				1		1			
Çocuk Diş Hekimi					1					
Çocuk Hematolojisi ve Onkolojisi	1									
Çocuk İmmünolojisi	1									
Çocuk Kardiyolojisi	2									
Çocuk Nefrolojisi	1									
Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları	7	2	1	1	6	1	2	2	1	1
Çocuk Ürolojisi	1									
Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı	2									
Deri ve Zührevi Hastalıklar	5	1	1		1		2	1		
Diş Hekimliği	21	12	3	4	32	3	6	9	4	4
El Cerrahisi	1									
Endokrinoloji	2									
Enfeksiyon Hastalıkları	5	3			3		2	3	1	1
Fiziksel Tıp ve Rehabilitasyon	4	1			3		2	1		
Gastroenteroloji Cerrahisi	1									
Genel Cerrahi	12	4	5		8		4	5	1	2
Göğüs Cerrahisi	4	1	1		1			1		
Göğüs Hastalıkları	1	1			2		2	1		1
Göz Hastalıkları	7	2	1		3		3	2	1	1
Hematoloji	2									
İç Hastalıkları/ Dahiliye	11	3	1	1	5	1	4	5	3	1
Jinekolojik Onkoloji Cerrahisi	2									
Kadın Hastalıkları ve Doğum	12	2	2		4	1	4	2	2	1
Kalp Damar Cerrahisi	4				1					
Kardiyoloji	9	2			2		3	1		
Klinik Nörofizyoloji	1									
Kulak Burun Boğaz Hastalıkları	8	3	1		4		2	1	1	
Nefroloji	2									
Neonoloji	1									
Nöroloji	5	3			2		1	1		1
Nükleer Tıp	3									
Ortopedi ve Travmatoloji	8	3			6		2	3	1	1
Plastik ve Estetik Cerrahisi	4				1					
Romatoloji	2									
Ruh Sağlığı ve Hastalıkları	5	3			2		3	2		
Sigarayı Bırakma Kliniği							1			
Sualtı Hekimliği ve Hiperbarik Tıp		1								
Tıbbi Genetik	1									
Tıbbi Onkoloji	1				1					
Üroloji	7	2					2	2	1	1
Toplam	184	51	15	8	96	8	50	46	18	16

Kaynak: T.C. Sağlık Bakanlığı, Merkezi Hekim Randevu Sistemi,

<https://www.hastanrandevu.gov.tr/Randevu/login.xhtml>, (erişim tarihi: 23.02.2017)

Muğla ili genelinde uzmanlık olunan birim ve doktor sayılarını gösteren tabloya göre, turizm açısından önemli bir cazibe merkezi olan Datça İlçesine bağlı Devlet Hastanesi'nde sadece 5 birimde (aile hekimliği, anesteziyoloji, çocuk sağlığı, diş hekimliği, iç hastalıklar) toplam 8 uzman doktor bulunmaktadır. İlçenin hastane bünyesinde olmayan diğer sağlık hizmetlerine/ birimlerine ait diğer üs merkezleri Datça ile olan en kısa mesafe ve yolda geçirecek minimum süre dikkate alındığında; Muğla ve Marmaris'tir.

Tablo 20: Datça İlçesi Devlet Hastanesi'nde Olmayan Sağlık Hizmetlerine/ Birimlerine Diğer Üst Merkezler

Birim	Datça'ya En Kısa Mesafede Yer Alan Merkez	Harcanacak Süre	İki Merkez Arası Km
Beyin ve Sinir Cerrahisi	Marmaris	55 dakika	67
Çocuk Cerrahisi	Marmaris	55 dakika	67
Çocuk Diş Hekimi	Fethiye	2 Saat 27 Dakika	194
Çocuk Hematolojisi	Muğla	1 Saat 34 dakika	119
Çocuk İmmünolojisi	Muğla	1 Saat 34 dakika	119
Çocuk Kardiyolojisi	Muğla	1 Saat 34 dakika	119
Çocuk Nefrolojisi	Muğla	1 Saat 34 dakika	119
Çocuk Ürolojisi	Muğla	1 Saat 34 dakika	119
Çocuk ve Ruh Sağlığı	Muğla	1 Saat 34 dakika	119
Deri Hastalıklar	Marmaris	55 dakika	67
El Cerrahisi	Muğla	1 Saat 34 dakika	119
Endokrinoloji	Muğla	1 Saat 34 dakika	119
Enfeksiyon Hastalıkları	Marmaris	55 dakika	67
Fiziksel Tıp	Marmaris	55 dakika	67
Gastroenteroloji	Muğla	1 Saat 34 dakika	119
Genel Cerrahi	Marmaris	55 dakika	67
Göğüs Cerrahisi	Muğla	1 Saat 34 dakika	119
Göğüs Hastalıkları	Marmaris	55 dakika	67
Göz Hastalıkları	Marmaris	55 dakika	67
Hematoloji	Muğla	1 Saat 34 dakika	119
Jinekolojik Onkoloji	Muğla	1 Saat 34 dakika	119
Kadın Doğum	Marmaris	55 dakika	67
Kalp Damar Cerrahisi	Muğla	1 Saat 34 dakika	119
Kardiyoloji	Marmaris	55 dakika	67
Klinik Nörofizyoloji	Muğla	1 Saat 34 dakika	119
Kulak Burun Boğaz	Marmaris	55 dakika	67
Nefroloji	Muğla	1 Saat 34 dakika	119
Neontoloji	Muğla	1 Saat 34 dakika	119
Nöroloji	Marmaris	55 dakika	67
Nükleer Tıp	Muğla	1 Saat 34 dakika	119
Ortopedi-Travmatoloji	Marmaris	55 dakika	67
Plastik Estetik Cerrahisi	Muğla	1 Saat 34 dakika	119
Romatoloji	Muğla	1 Saat 34 dakika	119
Ruh Sağlığı Hastalıkları	Marmaris	55 dakika	67
Sigarayı Bırakma Kliniği	Marmaris	55 dakika	67
Sualtı Hekimliği	Bodrum	2 Saat 54 dakika	229
Tıbbi Genetik	Muğla	1 Saat 34 dakika	119
Tıbbi Onkoloji	Muğla	1 Saat 34 dakika	119
Üroloji	Marmaris	55 dakika	67

Kaynak: T.C. Sağlık Bakanlığı, Merkezi Hekim Randevu Sistemi,

<https://www.hastanrandevu.gov.tr/Randevu/login.xhtml>, (erişim tarihi: 23.02.2017).

İlçe daimi ikamet eden nüfus dikkate alındığında çevre sağlık bölgelerinden düşük bir seviyede gibi görünmektedir. İlçenin üst sağlık merkezi Marmaris'le birlikte toplam nüfusu 110 bin civarında iken, diğer sağlık bölgelerinden Bodrum'da 160 bin, Milas'ta 134 bin, Muğla Merkez'de 222 bin, Fethiye'de ise 296 bin kişi ikamet etmektedir. Bu durum, sağlık hizmetlerinin diğer sağlık bölgelerinde yoğunlaşmasına neden olmaktadır.

Şekil 32: Muğla İli Sağlık Bölgeleri



Kurum Türü	Kurum Sayısı	Yatak Sayısı	10.000 Kişiyi Dışın Yatak Sayısı
Sağlık Bakanlığı	11	1.314	14,2
Özel	11	687	7,4
Üniversite			
Toplam	22	2.001	21,7

NÜFUS		Hastanesi Olmayan İlçe Merkezi		N: Toplam Nüfus		Asfalt Yollar	
↑ Artış Eğiliminde	■ GÜÇLENDİRİLMİŞ İLÇE	● Üniversite Hastane Sayısı	● Özel Hastane Sayısı	MN: Merkez Nüfus	● Afiliasyon Hastane Sayısı	— Çok Şeritli Yollar	— Oto Yollar
↓ Azalış Eğiliminde	● Kamu Hastane Birliğine Bağlı Kurum	● Halk Sağlığına Bağlı Kurum	● Güçlü İlçeye Uzaklık	GIN: Güçlü İlçeye Uzaklık	● T.S Türkiye Sıralaması	—	—
→ Yatay				MU: Merkeze Uzaklık			

Kaynak: Sağlık Bakanlığı

Sağlık hizmet bölgeleri ile birlikte değerlendirildiğinde, Datça Devlet Hastanesi'ne Kadın Hastalıkları ve Doğum, Kulak Burun Boğaz ile Genel Cerrahi branşlarının getirilmesi faydalı olabilir. Kamu Hastaneleri İstatistik Yıllığı'na göre söz konusu branşların her birinde Türkiye genelinde 2014'te on milyonun üzerinde (Kadın-Doğum'da 15,3 milyon, KBB'de 14,8 milyon, Genel Cerrahi'de ise 11,3 milyon olmak üzere) muayene yapılmıştır. Söz konusu branşlar hem yaygın olarak kullanılmakta hem de diğer güçlendirilmiş ilçe olarak nitelendirilmeyen (Dalaman, Köyceğiz, Ortaca ve Yatağan) hastanelerde bulunan branşlardır.



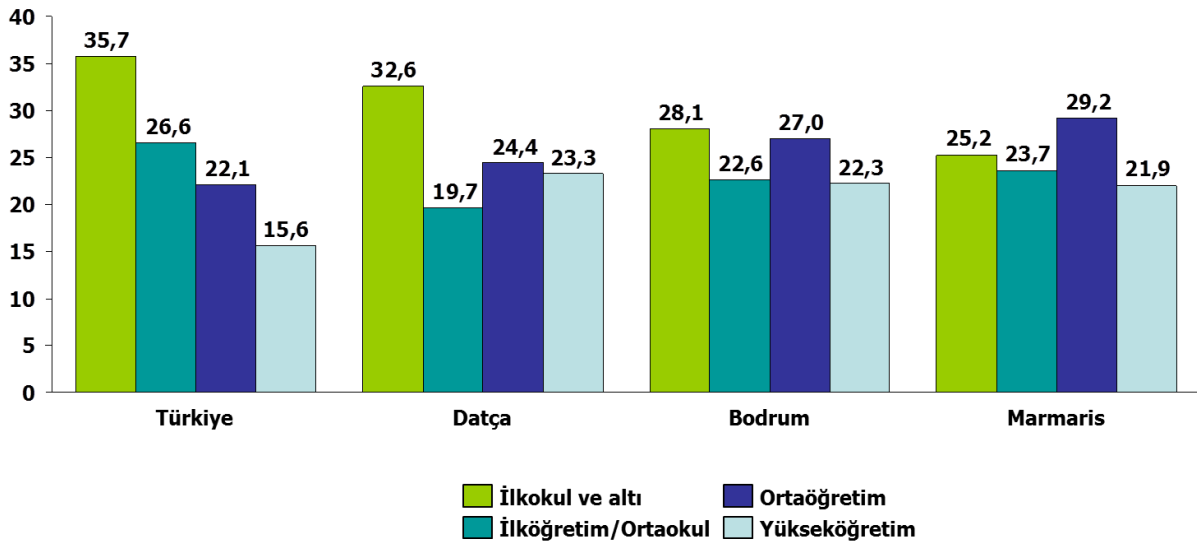
Üstelik Söz konusu branşlardan bir ya da birkaçının Datça'da da bulunması, ilçedeki hizmet kalitesinin artırılması açısından son derece önemlidir.

Turizm açısından önemli bir cazibe merkezi olan, yaz aylarında yoğun turizm faaliyetlerine ev sahipliği yapan Datça ilçesinde, sağlık hizmetlerine erişimde yaşamsal önem arz eden kadın hastalıkları ve doğum, genel cerrahi, kalp damar, göz hastalıkları gibi ünitelerin Devlet Hastanesi bünyesinde yer almaması; önemli bir sağlık altyapı yetersizliğinin bir sonucudur. Datça'nın turizm açısından sahip olduğu önemli değeri düşünüldüğünde, kadın hastalıkları ve doğum, göz, kalp damar, genel cerrahi gibi yaşamsal açıdan birincil önem arz eden sağlık hizmetleri altyapısının geliştirilerek tüm kesimlerin bu hizmetlerden adil ve dengeli bir biçimde faydalanmasının sağlanması, ulaşımda geçirilecek olan sürenin en aza indirilmesi ve sağlık yönünden hem ikamet eden nüfusa hem de turistik ve iş amaçlı faaliyetler kapsamında ilçeyi ziyaret eden nüfusa, yaşamsal önem arz eden sağlık hizmetlerinin sunulması ve bu birimlerin Datça ilçe hastanesi bünyesinde kurulması önemlidir.

Beşeri Sermaye ve Girişimcilik

Bodrum ve Marmaris'e benzer şekilde Datça'da da eğitim düzeyi yüksek durumdadır. Bölgenin, büyükşehirlerde emekli olan birçok beyaz yakalı çalışan için emeklilik günlerini geçirmek üzere değerlendirilmesinin de etkisiyle nüfusun eğitim düzeyi yüksektir. Ayrıca Datça'da söz konusu eğitim düzeyinin sadece Türkiye geneline göre değil Bodrum ve Marmaris'e göre bile yüksek olması dikkat çekmektedir. Bu durum, söz konusu ilçelerdeki turizmin niteliğine bağlı olarak gelişmişlik düzeyi düşük bölgelerden çekilen iç göçtür. Ancak Datça'daki turizm, büyük tesisler yerine pansiyon, motel ve apart gibi yapılarla yapıldığından ilçe Bölge dışından eğitim düzeyi düşük nüfus çekmemiştir.

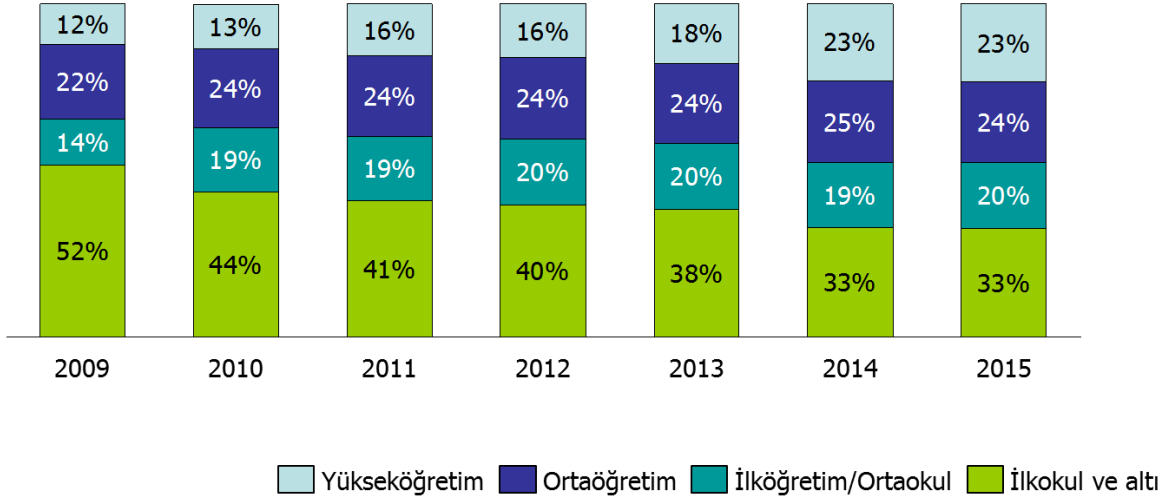
Şekil 33: 15 Yaş ve Üzeri Nüfusun Eğitim Düzeyine Göre Dağılımı (Yüzde, 2015)



Kaynak: TÜİK Eğitim İstatistikleri ve TEPAV Hesaplamaları

İlçede özellikle yükseköğrenim mezunu kişilerin payı son yıllarda hızlı bir artış göstermiştir. Bu eğilim kaynağı son yıllarda büyükşehirlerdeki nüfus yoğunluğunun giderek artması sonucu, Datça'ya dışarıdan gelen eğitim düzeyi yüksek kişilerin sayısındaki artıştır. Özellikle 2012' yılından itibaren yoğun bir şekilde görülen bu durum, ilçenin sosyoekonomik yapısını olumlu etkilemektedir.

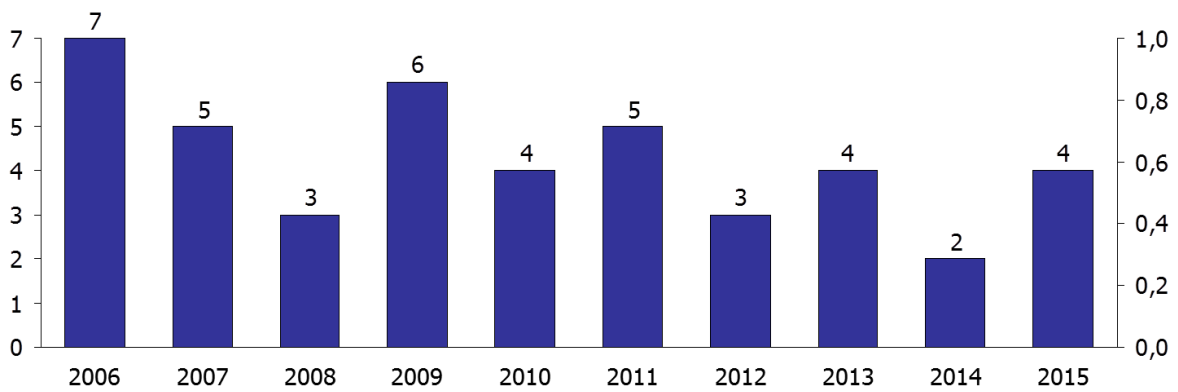
Şekil 34: Datça'da 15 Yaş ve Üzeri Nüfusun Eğitim Düzeyine Göre Dağılımı (Yüzde, 2009-2015)



Kaynak: TÜİK Eğitim İstatistikleri ve TEPAV Hesaplamaları

İlçede nitelikli işgücüne rağmen ekonomik faaliyetler sınırlıdır. Yapılan mülakatlarda yerel halkın genellikle emek yoğunluğu düşük sektörler yöneldikleri ve ekonomik çeşitliliğin sınırlı olduğu dile getirilmiştir. Datça'da yıllara göre kurulan girişim sayıları incelendiğinde, 2009'dan beri artan eğitim düzeyine rağmen kurulan girişim sayısının düştüğünü görmek mümkündür. Bu durum, Datça'daki yüksek eğitim düzeyiyle girişimcilik arasında yeterince ilişki kurulamadığını ortaya koymaktadır.

Şekil 35: Datça'da Kurulan Girişim Sayısı (2006-2015)



Kaynak: Girişimci Bilgi Sistemi ve TEPAV Hesaplamaları

Datça'da görülen başarı hikayeleri genellikle yerel ekonomik değerlerin işlenerek niş ürünler üretilmesi ve bu ürünlerin ağırlıklı olarak yurtiçi pazara satılmasını içermektedir. Görülen başarı hikayeleri arasında zeytinyağlı sabun gibi ürünler üreten Olive Farm, badem sütü ve kreması gibi ürünler üreten Kocamaar gibi girişimler bulunmaktadır.

Bunun dışında şarap üretimi yapan Vineyard ve ilçenin yöresel ürünlerinin satışını yapan Datça Köy Ürünleri ile Sındı Kooperatifi görüşülen diğer önemli girişimler arasındadır. Söz konusu girişimlerden tarımsal ürünleri doğrudan satanların ilçenin yerlisi olduğu görülürken ürünleri işleyerek satanların genellikle ilçe dışında gelen girişimciler olduğu anlaşılmaktadır. Her iki gruptaki girişimciler de ürünlerini ağırlıklı olarak İstanbul, Ankara ve İzmir olmak üzere Türkiye'nin farklı kentlerine e-ticaret de kullanarak göndermektedir. Söz konusu girişimlerin hikayeleri aşağıda yer almaktadır.

Kocamaar Çiftliği: “Taze çıktı!”

Tarım Bakanlığı hibesinden yararlanarak kurulan Kocamaar Çiftliği, 2015 senesinde kurumsal kimlik kazanarak Datça'nın Hızırşah köyünde bulunan 30 dönümlük arazisi üstünde badem ve zeytin ürünlerinin yanı sıra geleneksel yöntemler kullanarak şekerli ve şekersiz reçel ürünleri üretimine başlamıştır.

Kocamaar Çiftliği üretime “Yerel olanın peşindeyiz...” mottosu ile yaklaşırken, kalite standartlarında uygun ürünler üretmeyi hedeflemektedir.

Kocamaar Çiftliği “İyi Tarım Uygulamaları Sertifikası ve Global Gap Standartları” sahibidir.

Kocamaar Çiftliği badem üretiminde Akbadem, Rüştü ve Nurlu badem üretimi üzerine yoğunlaşarak, Datça bademinin kendine has özelliklerini müşterilerine vurgulamayı ve Datça'nın bademine değer katmayı hedeflemektedir. Kocamaar Çiftliği yine Datça bademleri kullanarak ürettikleri badem kreması ile Türkiye’de bu üretimi yapan tek firma olma özelliğini taşımaktadır.

Kocamaar Çiftliği bunlara ek olarak zeytinyağı üretiminde son teknolojinin sunduğu olanaklardan yararlanırken aynı zamanda da geleneksel yöntemlere de bağlı kalmakta ve müşterilerine 12 kaleme kadar farklı zeytinyağı opsiyonu sunmaktadır.

Kocamaar Çiftliği rakiplerinden farklı olarak değişen müşteri taleplerini ve karşılaşılabilecek olası ulaşım problemlerini de göz önünde bulundurarak satışlarını tamamen kendi internet sitesi üzerinden gerçekleştirmektedir.

Sındı Köyü Tarımsal Kalkınma Kooperatifi

Çiftçiye yarar sağlamayı öncelik olarak gören Sındı köyü Kooperatifi, badem, zeytin ve bal ürünlerini doğrudan çiftçiden satın almakta ve tüketiciye ulaştırmaktadır.

Kooperatif, ürün gamında sıra badem, ak badem ve nurlu badem satışı üzerine yoğunlaşmaktadır. Bunlara ek olarak zeytin ürünleri ve zeytinyağı ile kekik ve çiçek balı gibi ürünleri de tüketicinin zevkine sunmaktadır.

Kooperatif, Datça ürünlerinin bilinirliğini artırma ve üretimde kayıt dışılık ile mücadele etme gibi hedeflere sahip olmanın yanı sıra, üretici ile tüketici arasında doğrudan bir köprü görevi

görmektedir.

Datça Bağcılık ve Şarapçılık

2012 yılında kurulan Datça Bağcılık ve Şarapçılık, Datça'nın tarihi birikimiyle uyumu, turizm ve tarımı bir araya getirmesi ve Datça'nın tanıtımına katkı sağlaması bakımından örnek teşkil edebilecek başarılı bir girişim olarak değerlendirilebilir. Firma, Datça'nın 4000 yıl eskiye dayanan bir şarap üretim merkezi olma özelliğini yeniden canlandırmıştır. Datça'nın rüzgarlı ve düşük nemli iklimi ve killi ve tınlı toprakları bölgeyi şarap üretimi açısından ideal bölgelerden biri haline getirmiştir. Buna ek olarak firma şarap tadımının yanı sıra misafirlerine butik konaklama, üretim sürecini deneyimleme olanakları da sunarak bir agroturizm örneği oluşturmaktadır. Son olarak firma, şarap tanıtım salonlarında yer alan Datça tanıtım köşesi üzerinden de kentin tanıtımına katkıda bulunmaktadır. Dolayısıyla Datça Bağcılık ve Şarapçılık, kentin doğal, kültürel ve tarihi değerlerini korumanın ötesinde geliştirerek, tarım ve turizm sektörlerini bütünleştirerek artı değer yaratan başarılı bir girişim örneğidir.

Ödüllü bir Bal Üreticisi: Alper Kuyucu

Datça'nın bir başka başarılı üreticisi dört kuşaktır balcılıkla uğraşan bir aileden gelen Alper Kuyucu. Datça yarımadasının arıcılık açısından çok verimli olduğunu ifade eden Kuyucu yılda 1-5 ton arasında bal üretimi yapıyor. Karabaş, funda, kekik, bozan, çam, keçiboynuzu ve püren balları üretebilen Kuyucu, Amerika'nın North Carolina eyaletinin Asheville kentinde bulunan "Center for Honeybee Research" merkezinin her yıl düzenlediği Siyah Kavanoz Bal Yarışması'nda şifalı bitkiler dalında birincilik ödülüne layık görülmüş bir üretici. Söz konusu başarı, bal üretiminde Datça'nın ne kadar önemli bir potansiyeli olduğunu da göstermektedir.

Çevre

Doğası ve sahip olduğu zengin doğal, tarihi ve kültürel mirası, yöreye özgü ayırt edici flora ve fauna zenginliği ile deniz ve kültür turizmüne ev sahipliği yapan doğası ile Muğla, Türkiye için önemli koruma alanlarına da ev sahipliği yapmaktadır.

Tablo 21: Muğla İlinin Özel Çevre Koruma Bölgeleri

Bölgeler	İlan Tarihi	Nüfus	Kara Alan (ha)	Deniz Alan (ha)	Toplam (ha)	Kıyı (km)
Gökova	5.07.1988	8.780	27.755	81.935	109.690	193
Köyceğiz-Dalyan	5.07.1988	36.608	42.062	4.084	46.146	46
Fethiye-Göcek	5.07.1988	105.503	46.526	34.011	80.537	226
Datça-Bozburun	21.11.1990	26.324	70.705	73.663	144.368	417
Patara	18.01.1990	4.273	1.465	5.738	8	
Toplam		177.215	191.321	195.158	386.479	890
ÖÇK Bölgeleri (%)			% 18	% 69	% 29	% 76

Kaynak: T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, “Türkiye Çevre Sorunları ve Öncelikleri Değerlendirme Raporu”, 2016.

Bu derecede önemli koruma alanlarına sahip bir bölgede, çevresel sorunlar ile mücadele çok büyük bir öneme sahiptir. Çünkü yöreye özgü çevresel sorunlara neden olan etkenlerin bilinmesi; yerel, bölgesel ve ulusal politikaların oluşturulmasında, Muğla gibi öncelikli illerin geleceğe yönelik kalkınma hedeflerini planlanmasında, doğal kaynaklarımızın optimum kullanımının sağlanmasında, diğer paydaş kurumların uygulama planlarını hazırlamalarında ve çevre kirliliği ile mücadele de önem arz etmektedir.

Muğla’da öncelikli çevre sorunlarının su kirliliği olduğu görülmektedir. Çevre sorunlarının tespiti ve değerlendirilmesini takiben Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından çevre sorunlarının çözümü için 81 il ölçeğinde Bakanlığın taşra teşkilatlarından elde edilen verilerle çevre sorunlarına yönelik öncelik sıralamasının belirlenmesi kapsamında 2014 yılında önemli bir çalışma yapılmış ve Muğla ilinin sonuçları, 2016 yılında “Türkiye Çevre Sorunları ve Öncelikleri Değerlendirme Raporu” paylaşılmıştır. Rapora göre Muğla il genelinde 4 temel öncelikli çevre sorunu belirlenmiştir. Elde edilen verilere göre Muğla il genelinde birinci öncelikli sorun; su kirliliği olarak belirlenmiştir. İkinci önemli sorun ise atıklardır. Çevre sorunları arasında üçüncü sırayı hava kirliliği, dördüncü sırasını ise toprak kirliliğidir almaktadır⁴.

Muğla genelinde birinci öncelikli çevre sorunu olan su kirliliğinin en önemli nedeni il genelinde turizm potansiyelinin yüksel olması nedeniyle birlikte, turizm sezonunda kentsel nüfusla birlikte otel ve yazlık site sayılarında yaşanan artış olarak görülmektedir. Özellikle Datça, Bodrum gibi turizm açısından cazibe merkezlerinde yaşanan plansız yapılaşma ve beraberinde getirdiği ve su kirliliğine sebep olan kanalizasyon sistemlerinin yetersizliği gibi altyapı hizmetleri ve su kirliliğine yönelik denetimlerin tam olarak yerine getirilememesi, 2014 tarihli İl Çevre Durum Raporu’na göre Muğla il genelinde

⁴ T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, “Türkiye Çevre Sorunları ve Öncelikleri Değerlendirme Raporu”, 2016.

su kirliliğinin nedenleri arasında gösterilmektedir. Rapora göre su kirliliğinin giderilmesinde il sınırları içerisinde yeterli denetim yapılmamasının yanında; mali imkansızlıklar nedeniyle arıtma tesislerinin kurulamaması, toplumda bu alandaki bilinç eksikliği ve kurumsal ve yasal eksiklikler sorun oluşturmaktadır.

Şekil 36: Su Kirliliğinin Giderilmesinde/Önlenmesinde İl Sınırları İçerisinde Karşılaşılan En Önemli Güçlükler



Kaynak: T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, “Türkiye Çevre Sorunları ve Öncelikleri Değerlendirme Raporu”, 2016.

Muğla il genelinde su kirliliğinden sonra ikinci en önemli kirlilik sorunu, atıklardır. Atıkların il genelinde en temel çevre sorunlarından biri olmasının nedenleri arasında, düzenli depolama tesislerinin yetersiz kalması, turistik merkez olan ilçelerinde düzensiz depolama yapılmasıyla mevcut vahşi depolama alanlarının artık neredeyse şehir merkezi ortasında kalması olarak gösterilmiştir⁵. Muğla il genelinde atık sorununa çözüm üretebilmek için, il genelinde 5 adet katı atı depolama tesisi ve 6 adet lisanslı ambalajlı atıkları toplama ayırma ve geri dönüşümleri ayırma tesisleri kurulmuştur.

Tablo 22: Muğla İl Genelinde Katı Atık Depolama Tesisleri

Muğla ilinde bulunan katı atık depolama tesisleri	Katı atık tesislerinin hizmet ettiği bölgeler
Göcek (Fethiye)	(1 Belediye+1 Mahalle)
Marmaris (Marmaris-İçmeler-Armutalan-Beldibi, Turunç ve Bozburun)	(6 Belediye+15 Mahalle)
Köyceğiz-Ortaca ilçeleri arasında (Dalaman, Beyobası, Toparlar, Dalyan)	(6 Belediye+16 Mahalle)

⁵ T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, “Türkiye Çevre Sorunları ve Öncelikleri Değerlendirme Raporu”, 2016, s. 32.

Datça	(1 Belediye+ 9 Mahalle)
Fethiye (Çamköy, Çiftlik, Karaçulha, Ölüdeniz, Eşen, Kemer, Kadıköy, Yeşilüzümlü)	(8 Belediye+6 Mahalle)
Toplam Katı Atık Tesis	5 adet
Lisanslı Ambalaj Atığı Toplama Ayırma Tesisi ve Geri Dönüşüm Tesisi Sayısı	6 adet

Kaynak: T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Muğla Çevre Durum Raporu 2014, s. 317.

Atık kirliliği sorunu için Muğla il genelinde, başta Özel Çevre Koruma bölgelerinde 2014 yılı sonunda 32 adet katı atık yönetim hizmet projesi tamamlanmıştır. Bu projeler arasında, yukarıdaki tabloda belirtildiği üzere Göcek, Ortaca, Datça ve Fethiye’de kurulan Katı Atık Düzenli Depolama Tesisleri yer almaktadır. Bunun yanında Datça-Bozburun Özel Çevre Koruma Bölgesindeki yerleşim yerlerinde üretilen başta evsel nitelikli olmak üzere katı atıklar, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü’nün desteğiyle birlikte, bölgede aktif olan düzenli katı atık depolama tesislerinde bertaraf edilmektedir. Katı atık yanında atık su kirliliği ile mücadele için en son 2013 yılında Muğla il merkezi olmak üzere aşağıdaki tabloda belirtildiği üzere toplam 627. 600 nüfusa hizmet eden 26 adet Atıksu Arıtma Tesisleri kurulmuştur.

Tablo 23: Belediye Atıksu Arıtma Tesisleri

Belediye Atıksu Arıtma Tesis	Atık Türü	Hizmet Verdiği Nüfus	Atık Miktarı (ton)
Akyaka-Gökova	Fiziksel Biyolojik	3.000	100
Bitez	Fiziksel Biyolojik	25.000	1.440
Dalaman	Fiziksel Biyolojik	20.000	1.300
Datça	Fiziksel Biyolojik	10.000	1.000
Dalyan	Fiziksel Biyolojik	10.000	260
Fethiye	Fiziksel Biyolojik	110.000	10.000
Göcek	Fiziksel Biyolojik	5.500	350
Göltürkbükü	Fiziksel Biyolojik	15.000	360
Gümbet	Fiziksel Biyolojik	150.000	5.000
Gümüşlük	Fiziksel Biyolojik	10.000	650
Gündoğan-1	Fiziksel Biyolojik	2.500	20
Gündoğan-2	Fiziksel Biyolojik	10.000	55
Güvercinlik	Fiziksel Biyolojik	10.000	200
Hızırşah	Fiziksel Biyolojik	1.000	100
İçmeler	Fiziksel Biyolojik	50.000	5.000
Konacık	Fiziksel Biyolojik	15.000	700
Köyceğiz	Fiziksel Biyolojik	12.000	150
Marmaris	Fiziksel Biyolojik	50.000	8.830
Milas	Fiziksel Biyolojik	40.000	4.300

Muğla	Fiziksel Biyolojik	60.000	3.000
Mumcular	Fiziksel Biyolojik	3.600	150
Ortaca	Fiziksel Biyolojik	20.000	1.000
Ortakent	Fiziksel Biyolojik	5.000	25
Ölüdeniz	Fiziksel Biyolojik	5.000	5.000
Turgutreis	Deniz Deşarjı	-	-
Yalıkavak	Fiziksel Biyolojik	30.000	1.400

Kaynak: T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Muğla Çevre Durum Raporu 2016, s. 317

Muğla il genelinde üçüncü en önemli çevre kirliliği sorunu hava kirliliğidir. Muğla il geneline göre hava kirliliğine neden olan kaynaklar önem sırasına göre; i) evsel ısınma, ii) termik santraller ve iii) karayolları trafiğidir.

Şekil 37: Hava Kirliliğinin Giderilmesinde/Önlenmesinde İl Sınırları İçerisinde Karşılaşılan En Önemli Güçlükler



Kaynak: T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, “Türkiye Çevre Sorunları ve Öncelikleri Değerlendirme Raporu”, 2016.

Muğla il genelinde evsel ısınmanın yanında, hava kirliliğine neden olan en önemli sorun alanlarının başında termik santraller gelmektedir. İl genelinde, 3 adet termik santral (Yatağan, Yeniköy ve Kemerköy) bulunmaktadır. Termik santraller sonucunda havaya salınan zehirli gazların kontrol ve takibi için Ulusal Hava Kalitesi İzleme Ağı kapsamında Yatağan ilçe sınırında ve Muğla il merkezinde olmak üzere 2 adet hava kalitesi izleme istasyonları kurulmuştur. Bu istasyonlarda hava kirliliği ölçümleri yapılmakta ve düzenli olarak kükürt dioksit ve toz ölçümü takip edilmektedir. Ayrıca Muğla İl genelinde Egzoz Emisyon Ölçüm

Yetki Belgesi alan 29 adet istasyon bulunmakta ve il genelinde 2014 yılı içerisinde 186.911 araç egzoz ölçümü yaptırmıştır. Hava kirliliğine neden olan kaynakların yanı sıra, İl Çevre Durum Raporu kapsamında, i) topografik faktörler, ii) meteorolojik faktörler, iii) toplumda bilinç eksikliği, iv) orman yangınları, v) kaliteli yakıt temininde zorluklar, vi) halkın alım gücünün düşük olmasından dolayı kalitesiz yakıt kullanımı ve yeterli denetimin yapılamaması, hava kirliliğinin giderilmesinde karşılaşılan güçlükler olarak belirtilmiştir. Muğla il genelinde diğer önemli çevre kirliliği sorunu toprak kirliliğidir. İl Çevre Durum Raporu'na göre toprak kirliliğinin en önemli nedenleri arasında; i) aşırı tarım ilacı kullanımı, ii) aşırı gübre kullanımı, iii) plansız kentleşme, iv) vahşi depolanan evsel katı atıklar, v) hayvancılık atıkları ve madencilik atıkları gelmektedir.

Şekil 38: Toprak Kirliliğinin Giderilmesinde/Önlenmesinde İl Sınırları İçerisinde Karşılaşılan En Önemli Güçlükler



Kaynak: T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, “Türkiye Çevre Sorunları ve Öncelikleri Değerlendirme Raporu”, 2016

Sonuç olarak Datça ilçesi başta olmak üzere Muğla il genelinde en önemli çevresel sorun alanlarından olan su kirliliğinin önüne geçebilmek için öncelikli olarak evsel ve sanayi kaynaklı atıkların entegre çözümlerle beraber düzenli depolanması sağlanarak deniz ve diğer yüzey sularına karışmasının önlenmesi ve çevreye zararsız hale getirilmesi için çalışmaların desteklenmesi gerekmektedir. Bu kapsamda katı atık depolama tesislerinin genel kapasitesi ve kullanımının denetlenmesinin yanında; il genelinde başta atıksu ve kanalizasyon altyapısının geliştirilmesi, su kirliliği ile mücadele etmek için öncelikli eylem alanları arasındadır. Ayrıca tarım alanlarının yoğun olarak bulunduğu bölgelerde, başta zirai faaliyetler amacıyla kullanılan gübre ve tarım ilaçlarının bilinçli, doğru zaman ve uygun miktarda kullanılmasının sağlanması, bu ilaçların ambalajlarının düzenli bertarafı, tarımda



uygun sulama teknikleri kullanılarak ilaç ve gübrelerin drenaj sularıyla su kaynaklarına bulaşma riski engellenmeli ve su kirliliğinin önüne geçilmesi gerekmektedir. Diğer yandan, hava kirliliği ile ilgili olarak en başta kalitesiz yakıt kullanımının engellenmesi ve bu kapsamda toplumda bilinç düzeyinin artırılmasına yönelik faaliyetlerin desteklenmesi önemlidir. Atıklarla ilgili olarak da başta mali kaynak yaratımı düzenlenerek, il genelinde düzenli depolama sahalarının artırılması, geri dönüşüm ve yeniden kullanım uygulamalarının desteklenmesi gerekmektedir. Bütün bu eylem alanlarına ilave olarak da çevrenin korunması ve çevre sorunları ile mücadelenin her alanında, toplumu bilinçlendirmeye ve farkındalık artırmaya yönelik eğitim ve bilgilendirme çalışmalarına önem verilmesi, Muğla gibi doğal, tarihi, kültürel ve turistik değerleri bünyesinde barındıran bir bölge için çok önemlidir.

Ulaşım ve Erişilebilirlik

Datça, diğer bölgelere bölünmüş yolla bağlı değildir. İlçenin ulaşımı Marmaris'e kadar bölünmüş yolla buradan itibaren ise asfalt yol ile sağlanabilmektedir. Datça, Ege kıyılarında Enez (Edirne) ve Karaburun (İzmir) ile birlikte bölünmüş yol altyapısına sahip olmayan 3 ilçeden biridir. Bu durum, ilçenin erişilebilirliğini olumsuz etkilemekte ve turizm potansiyelini zayıflatmamaktadır.

Şekil 39: Datça ve Çevresindeki Karayolu Altyapısı (2016)



Kaynak: Karayolları Genel Müdürlüğü

İlçe erişim gücü nedeniyle diğer turizm bölgelerine kıyasla daha dezavantajlı konumdadır. İstanbul, Ankara ve İzmir'den ulaşım süreleri incelendiğinde Datça'ya ulaşımın, havalimanlarına uzaklığı nedeniyle Bodrum ve Marmaris'e kıyasla iki kat sürede sağlandığı görülmektedir. Bu durum, ilçe ekonomik faaliyetlerinde önemli bir ağırlığı olan turizm potansiyelinin yeterince değerlendirilememesine neden olmaktadır. Tablodan görülebilecek bir başka durum ise, Datça'ya kara ulaşımının zorluğu nedeniyle Bodrum üzerinden feribot kullanarak erişim sağlamanın daha hızlı olmasıdır. Bu nedenler ilçeye ulaşımında karayolunun yanı sıra denizyolu büyük önem taşımamaktadır.

Tablo 24: Seçilmiş İlçelere İstanbul, Ankara ve İzmir'den Ortalama Ulaşım Süreleri

	İstanbul	Ankara	İzmir
Datça	3 saat 30 dk (uçak+servis+feribot)	3 saat 30 dk (uçak+servis+feribot)	5 saat 30 dk (otobüs+feribot)
Bodrum	1 saat 45 dk (uçak+servis)	1 saat 45 dk (uçak+servis)	3 saat 30 dk (otobüs)
Marmaris	2 saat 15 dk (uçak+servis)	2 saat 15 dk (uçak+servis)	4 saat (otobüs)

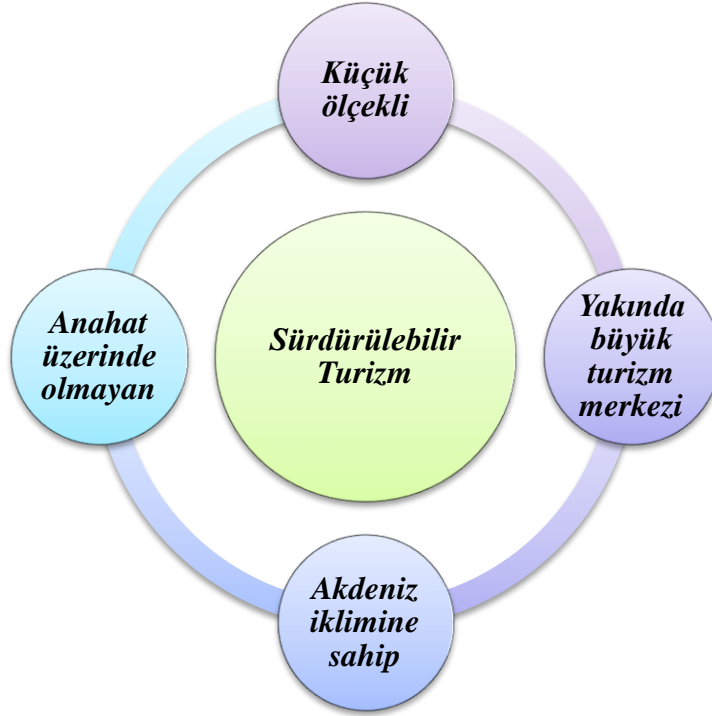
Kaynak: TEPAV Hesaplamaları

KIYASLAMA (BENCHMARK) ANALİZİ

Datça'ya ilişkin kıyaslama çalışmalarında ilçenin “mevcut koşulları”na odaklanılmıştır. İlçenin mevcut durum ve eğilimlerinin değerlendirildiği Mevcut Durum Analizi bölümündeki sonuçlar göz önüne alınarak karakteristik özellikleri ortaya koyulmuştur. Bu çalışmaların sonucunda, ilçeye örnek olabilecek nitelikteki şehirlerin belirlenmesi süreci masabaşı yürütülen araştırmalarla gerçekleştirilmiştir. Söz konusu araştırmalarda ilçedeki potansiyel göz önünde bulundurulsa da herhangi bir yönlendirmeye sebep olmamak adına belli bir vizyon doğrultusunda (örneğin; kıyı balıkçılığını geliştirmiş kentleri incelemek) şeklindeki sübjektiflikten uzak durulmuştur. Bu durum, ilçenin gelecekte ulaşabileceği olası noktalardan çok, mevcut durumuna uygun ve yerel ekonomisini geliştirebilmiş kentlerden örneklerle odaklanılmasını sağlamıştır.

İlçenin mevcut karakteristik özellikleri arasında dördü öne çıkmaktadır. Söz konusu özelliklerden ilki iklim koşullarıdır. Yapılan derinlemesine mülakatlarda, Datça'ya turist olarak gelenlerin tercihlerinde ilçenin doğal yapısı, havası ve plajlarının etkili olduğu belirtilmiştir. Bu doğrultuda, Akdeniz iklimine sahip bölgelere odaklanılmıştır. İkinci özellik erişilebilirlik koşullarıdır. İlçe, bir yarımada halinde olup güzergah üzerinde olmadığından günübirlik gidiş gelişler yoğun olarak yaşanmamaktadır. Bu durum, turist portföyünü de etkilemiştir. Derinlemesine mülakatlarda gelen turistlerin turlar yerine sadece Datça'yı ziyarete geldiği dile getirilmiştir. Önceki bölümlerde de belirtildiği üzere Bodrum'dan feribotla Datça'ya erişim bazı durumlarda karayoluyla erişimden kolay olabilmektedir. Bu nedenle, kıyaslama şehirleri arasına adalardan da örnekler alınmıştır. Üçüncü özellik ise Datça'nın nüfusunun 20 bin dolaylarında olması nedeniyle küçük ölçekli bir kent olmasıdır. Bu durum, metropolitan merkezler ile orta ölçekli kentlerin kıyaslama çalışması kapsamına alınmamasına neden olmuştur. Son olarak ilçenin çevresinde geçmiş yıllarda yakın gelişmişlik düzeyinde olan Bodrum ve Marmaris gibi popüler turizm merkezlerinin olmasıdır. Bu merkezlerin varlığı ilçe için hem bir fırsat hem de rekabet açısından dezavantajlı bir durumdur. Bu nedenle, kıyaslama kentlerinin belirlenmesi sürecinde kentin çevresinde büyük turizm merkezlerinin olması da dikkate alınmıştır. Örnek olması açısından ise sürdürülebilir turizmde başarı sağlamış kentlere ağırlık verilmiştir.

Şekil 40: Kıyaslama Şehirlerinin Belirlenme Kriterleri



Kıyaslama çalışmasında ilk olarak genel bir liste oluşturulmuş ve bu kentlerle ilgili küçük tanımlayıcı kartlar hazırlanmıştır. Söz konusu listede İspanya, İtalya, Yunanistan, Hırvatistan ve Endonezya'dan şehirler yer almıştır. Bu şehirler gelişme süreci, yerel ekonomik ilişkileri ve turizmdeki mevcut durumları göz önüne alınarak değerlendirilmişler ve Datça için örnek olup olamayacakları incelenmiştir. Bu incelemeler sonucunda bazı şehirler elenerek liste daraltılmıştır. Örnek geniş liste ve bu listede bulunan şehirlere dair temel bilgiler aşağıda sunulmaktadır.

Calvia, Mayorka, İspanya



- Ulaşım: Mayorka Havalimanına 20 dk mesafededir. Merkezi konumu ile diğer adalara ulaşmakta kolaydır.



Calvia:
Oteller: 179
Kiralık Yazlıklar: 308
Gezilecek Yerler:185
Restoranlar:697

Booking.com

Calvia:
Konaklama: 7

Minorka, İspanya



- **Ulaşım:** İstanbul'dan iki aktarma ile Barcelona ya da Valencia'dan kalkan gemiler ile ortalama 7 saatte varılmaktadır.
- Kayak, sörf ve yelkencilik yapılabilmektedir.
- Taze ve yerel peyniri meşhurdur.



Minorka:
Oteller: 166
Kiralık Yazlıklar: 1.293
Gezilecek Yerler:290
Restoranlar:873

Booking.com

Minorka:
Konaklama: 508

Samos, Yunanistan



- **Ulaşım:** Kuşadası'ndan günlük feribot seferleri ile 1.5 saatte ulaşılabilir.
- Adadan her gün kalkan gemiler ile de diğer Yunan adalarına geçilebilir.
- Rüzgar Sörfü yapılabilir.
- Denizi temiz, sahil üzerinde çok sayıda kafe mevcut.



Samos:
Oteller: 125
Kiralık Yazlıklar: 66
Gezilecek Yerler:85
Restoranlar:303

Booking.com

Samos:
Konaklama: 252

Kos, Yunanistan



- **Ulaşım:** Bodrum ya da Turgutreis'ten feribot seferleri ile ulaşım sağlanmaktadır.
- Turgutreis – Kos arası 45 dakikadır. Bodrum'dan daha uzun sürmektedir.



Kos:
Oteller: 52
Kiralık Yazlıklar: 47
Gezilecek Yerler:55
Restoranlar:207

Booking.com

Kos:
Konaklama: 284

Kassandra, Halkidiki, Yunanistan



- **Ulaşım:** Halkidiki de havalimanı mevcut olmadığı için Selanik havalimanına gidiliyor. Selanik ile arası araba ile 1 saat 46 dk (106 km, google maps)
- Hem kalabalık, beach barların eğlencenin olduğu plajlar hem de sakin plajlar mevcut
- Gezilebilecek antik yerler, geleneksel mimari yapıları evler
- Oteller temiz, misafirperver, güler yüzlü personel ve ikramlar.
- Adanın her yerinden meşhur kekik balı alınabiliyor.
- Her yıl ağustos ayında yerel yemek ve müziğin bir araya geldiği Meryem Ana festivali düzenleniyor.



Kassandra:
Oteller: 127
Kiralık Yazlıklar: 435
Gezilecek Yerler:74
Restoranlar:254

Booking.com

Kassandra:
Konaklama: 403

Sithonia, Halkidiki, Yunanistan



- **Ulaşım:** Halkidiki de havalimanı mevcut olmadığı için Selanik havalimanına gidiliyor. Selanik – Sithonia arası araba ile 2 saat 34 dk (106 km, google maps)
- 600 m uzunluğunda mavi bayraklı bir plaja sahip.
- Sahilde salaş balık restoranları, plajlar, pek çok kafe mevcut.
- Sithonia'nın plajlarından birinde çadırda kalma ve bungalov evleri kiralama imkanı mevcut. Çadır 8 euro, bungalov 95 euro. Bungalovlarda mangal yakılıp kendi yemeğinizi de pişirebiliyorsunuz. Ayrıca oldukça da temiz.



Sithonia:
Oteller: 44
Kiralık Yazlıklar: 240
Gezilecek Yerler:64
Restoranlar:169

Booking.com

Sithonia:
Konaklama: 365

Tricase, Lecce, İtalya



- Ulaşım: Lecce şehrinde bulunan Brindisi – Salento Havalimanı ile arası 1 saat 20 dk
- Bookin.com da deniz kenarı, dinlenme ve tarihi merkez olarak öne çıkıyor.



Tricase:
Oteller: 39
Kiralık Yazlıklar: 63
Gezilecek Yerler:15
Restoranlar:48



Tricase:
Konaklama: 41

Amalfi, İtalya



- **Ulaşım:** Uçak ile Napoli'ye geliniyor. Daha otobüs ile Sorrento'ya ulaşım sağlanıp yine otobüs ile geçiliyor. Feribot veya tren ile de aktarmalı olarak ulaşım sağlanıyor.
- Salerno Tren istasyonu, Amalfi'yi diğer İtalyan şehirlerine bağlayan istasyondur.
- Yüksek kayaların üzerindeki rengarenk evleri, turkuaz denizi, kıvrımlı dar sokakları ve etkileyici manzaraları ile bölgenin en popüler yerleri arasındadır.
- Bölge UNESCO Dünya Mirası Listesi'ndedir.



Amalfi:
Oteller: 29
Kiralık Yazlıklar: 209
Gezilecek Yerler:70
Restoranlar:101



Amalfi:
Konaklama: 124

Capri Adası, İtalya



- **Ulaşım:** İlk olarak uçak ile Napoli'ye gidiliyor. Napoli'den adaya neredeyse her saat feribot kalkmaktadır.
- Muhteşem mavi sulara sahip Azzurra mağarası, antik Roma balıkçı limanı Marina Grande'de ve İtalyan tarzı bir dondurma olan gelato oldukça meşhurdur



Capri Adası:
Oteller: 59
Kiralık Yazlıklar: 175
Gezilecek Yerler:119
Restoranlar:189

Booking.com

Capri Adası:
Konaklama: 176

Ischia, İtalya



- **Ulaşım:** İlk olarak uçak ile Napoli'ye gidiliyor. Beverello Limanı'ndan feribot ile 45 dakikada adaya geçiliyor.
- Ischia adası, güzel kumlu plajları, şifalı kaplıcaları, su ve doğa sporları imkanıyla sakin ve huzurlu bir tatil arayan turistlerin gözdesidir.



Ischia:
Oteller: 58
Kiralık Yazlıklar: 68
Gezilecek Yerler:23
Restoranlar:77

Booking.com

Ischia:
Konaklama: 362

Procida Adası, İtalya



- **Ulaşım:** İlk olarak uçak ile Napoli'ye gidiliyor. Napoli'den de feribot ile yaklaşık 1 saatte adaya geçiliyor.
- Bir Akdeniz cennetidir. Genellikle yerli turistler tarafından tercih edilmektedir.



Procida Adası:
Oteller: 13
Kiralık Yazlıklar: 28
Gezilecek Yerler: 2
Restoranlar: 58

Booking.com

Procida Adası:
Konaklama: 30

Gijon, İspanya



- Gijon, İspanya'nın çok meşhur olmayan ama yeterince güzel olan plajlarına sahip bir şehirdir.
- Bir balıkçı köyü olarak kurulmuş bölge bugünlerde bölgesel turlar düzenleyen gemilerin kalkış noktası konumundadır.
- Bölgedeki roma kalıntıları da ziyaretçileri çekmektedir.
- Bisiklet kullanımı teşvik edildiği için yollara bisiklet yolu kurulmuştur.
- Ayrıca plajları tertemizdir.



Gijon:
Oteller: 47
Kiralık Yazlıklar: 176
Gezilecek Yerler: 179
Restoranlar: 873

Booking.com

Gijon:
Konaklama: 67

Hvar Adası, Hırvatistan



- Ulaşım: Hvar adasına Jelsa, Stari, Grad ve Split üzerinden gemiler ile geçmek gerekmektedir. Gemilerden inince otobüsler adanın merkezine götürmektedir.
- Hırvatistan'ın en popüler tatil destinasyonlarından.
- Doğal güzellikleri, plajları, akdeniz iklimi sayesinde tarih boyunca turistlerin uğrak noktası olmuştur.
- Ekonomisini döndüren ana unsur turizmdir
- Lavanta üretimi ve satışı da önemli bir gelir kaynağıdır.



Hvar:
Oteller: 16
Kiralık Yazlıklar: 821
Gezilecek Yerler:65
Restoranlar:131



Hvar:
Konaklama: 1.228

Batam Adası, Endonezya



- Ulaşım: Singapur'da 1 saatte feribot ile geçiliyor.
- Paket tur imkanı var. (Adaya gidiş – geliş feribot bileti, 5 yıldızlı otelde konaklama, alışveriş turu). Tur rehberi feribottan inince turistleri karşılıyor.
- Sokaklarda satılan kızarmış muz, tatlı patates çipsi, tavada pişirilen pirinç oldukça meşhur.
- Bölge halkının yaptığı ahşap eserler de ilgi çekici.



Batam Adası:
Oteller: 95
Kiralık Yazlıklar: 18
Gezilecek Yerler:124
Restoranlar:338



Batam Adası:
Konaklama: 111

Kaynak: www.tripadvisor.com ve www.booking.com

Minorka, İspanya

Minorka 216 km sahil şeridi üzerinde pek çok güzel plaj ve tarihi yer barındıran bir adadır. Ayrıca kendine özgü bitki ve hayvan türlerini de barındırmaktadır. 1993 yılında UNESCO doğal koruma bölgesi olarak seçilmiştir. Yasa Minorka'daki 9 bölgeyi kapsamaktadır. Bu da bölgenin neredeyse yarısına denk gelmektedir. Minorka'nın doğal koruma alanı olması burada yaşayan insanların doğa ile ilgilenmelerini sağlamış böylelikle de turizm, tarım, su sporları gibi alanlar ön plana çıkmıştır. Mayarke ve İbiza'ya göre daha az gelişmiş olmasına rağmen gelirin büyük bir kısmını turizmden elde etmektedir.



Minorca 1960'ların ortalarından itibaren 3 turist patlama dönemi yaşamıştır. İlki, 1965-1973 yılları arasında 2 ve 3 yıldızlı otellerin açılmasıyla yaşanmıştır. İkincisi 1973 yılındaki petrol krizinin paralelinde 1980'e kadar olan dönem arasında otel odalarını geliştirmek ile yaşanmış, üçüncü patlama ise 1990'lı yıllarda boş arazilere tatil evlerinin inşası ile gerçekleşmiştir.

Minorka'da 1990'lı yıllarda yapılan bir araştırma ile su tüketimi ve elektrik tüketiminin oteldeki yıldız sayısı arttıkça arttığı görülmüştür. Araştırma Minorka'da elektrik ve su tüketim verileri elde edilebilen otellerden alınan bilgiler ışığında gerçekleşmiştir. Bugün de baktığımızda Minorka'da bulunan 5 yıldızlı otel sayısının diğer otellerden daha fazla olduğunu görmekteyiz. Bu durumda Minorka'nın turizm stratejisi için, yeşil alanları koruyarak, büyük oteller inşa etmek yerine küçük otellerin kalitesini arttırmaya yönelmek olduğunu söyleyebiliriz.

Minorka Su Sporları Merkezi aracılığıyla sualtı dalışı, rüzgar sörfü, su kayağı gibi sportif faaliyetler yapılabilmektedir. Rüzgar Sörfü için her seviyeye uygun olarak dersler de verilmektedir. Ayrıca yamaç paraşütü de adadaki sportif faaliyetler arasındadır. Minorka'da yapılabilecek sportif faaliyetlerden bir diğeri de son zamanlarda adı duyulmaya başlanan stand up paddledir. Bu sporun her yer de yapılamıyor olması tatilcileri adaya çeken faktörlerden biri olarak görülebilir.



Minorka’da restoranlar, üreticiler, esnaflar ve gastronomi ile ilgilenen herkesin katılabileceği Gastronomi Üretim Kulübü kurulmuştur. Bu kulübe katılan herkes, hem tat hem servis açısından verdiği hizmeti en üst kalitede sunacağına garantisini vermektedir.

Minorka’nın yerel peyniri çok meşhurdur. Ayrıca deniz mahsullerinin yanı sıra kek, pasta ve yerel şarabı da oldukça ünlüdür.



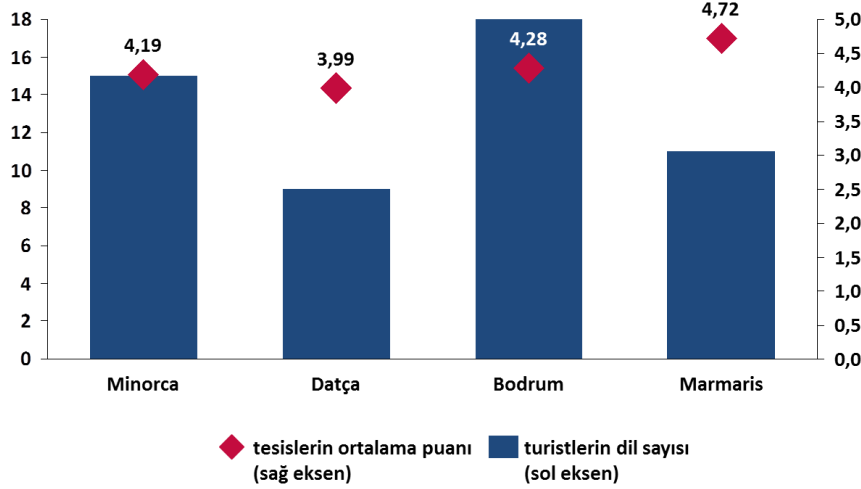
Ada’da bir geçim kaynağı olarak takı işçiliği de ön plana çıkmaktadır. Hiçbir yerde bulunmayan ürünler tasarımcıların ilgisini çekmektedir. Ayrıca takıların ihracatı da yapılmaktadır. Su sporlarında kullanılan botlar da ada sakinleri tarafından üretilmekte ve ihraç edilmektedir. Ayrıca bot üreten insanların bazıları da yaşamlarını bu botların içinde sürdürmektedir.



Minorka’ya kıyasla Datça’nın otel kalitesinin daha düşük ve restoranlarının daha pahalı olduğu görülmektedir. Minorka’daki otellerdeki memnuniyet puanı 4,19 iken Datça’daki

memnuniyet puanı 3,99'dur. Ayrıca Minorka'da 15 ayrı dili konuşan turistlerin yorumları bulunurken Datça'da bu değer 9'dur. Minorka'nın tesis kalitesi sayesinde farklı ülkelere turist çekebildiği anlaşılmaktadır. Restoran kalitesi incelendiğinde ise Datça'nın 8,75'lik memnuniyet puanıyla 8,22'lik puana sahip Minorka restoranlarından iyi değer sahip olduğu ancak Minorka'ya göre pahalı olduğu görülmektedir. Bu durum, ilçede turizm sezonunun kısa olması ve erişim sorunu nedeniyle hammadde fiyatlarının yüksek seyretmesiyle ilgilidir.

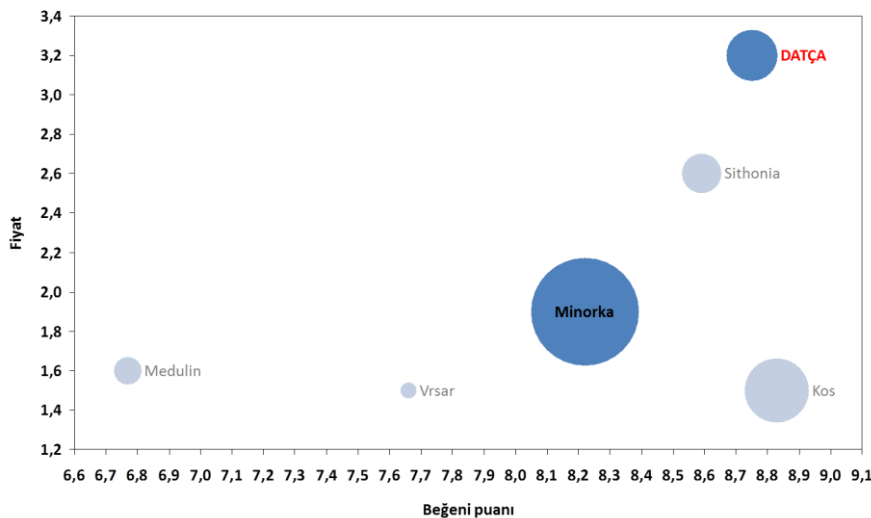
Datça-Minorka Otellerinin Kıyaslaması



Kaynak: Tripadvisor, TEPAV Hesaplamaları

Not: En iyi puana sahip üç yıldızlı beş otelin ziyaretçilerin verdikleri puanlar, mükemmel (5), çok iyi (4), ortalama (3), kötü (2), berbat (1) olacak şekilde 5 üzerinden ortalama değer olarak hesaplanmıştır.

Datça-Minorka Restoranlarının Kıyaslaması





Kaynak: Foursquare, TEPAV Hesaplamaları

Not: En iyi puana sahip 10 yemek mekanının, ziyaretçilerin memnuniyet derecelerine göre aldıkları puan ortalamaları 10 üzerinden ile fiyat değerlendirmesinden ucuz (1), orta (2), pahalı (3), çok pahalı (4) olacak şekilde 4 üzerinden puan ortalamalarını yansıtmaktadır. Daireler nüfus büyüklüğünü göstermektedir.

Sithonia, Yunanistan

Yunanistan'ın Halkidiki iline bağlı bir belediyedir. Halkidiki'de havalimanı bulunmadığı için bölgeye gidecek olan turistler Selanik üzerinden ulaşmaktadır. Selanik Havalimanı ile arası araba ile 2 saat 35 dakika sürmektedir.

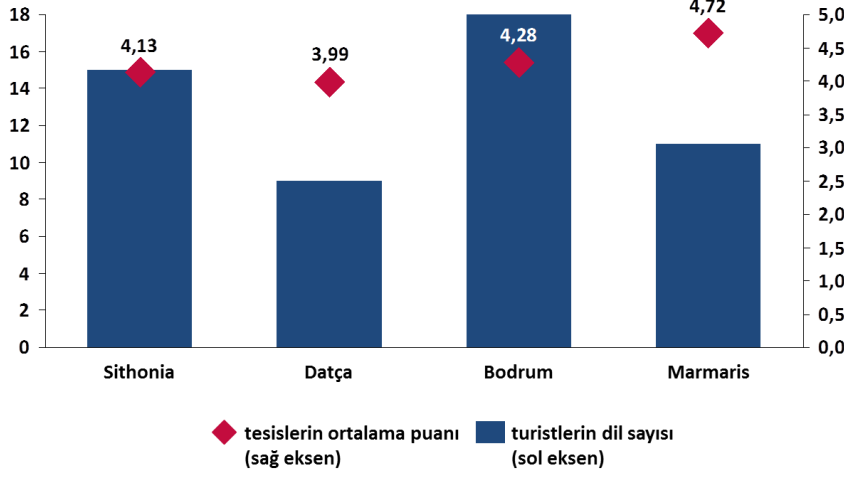
Sithonia, çoğu bembeyaz kumlara ve tertemiz bir deniz suyuna sahip olan yaklaşık 100 plaja sahiptir. Ayrıca bu plajların çoğu mavi bayraklı, aile ile vakit geçirmeye uygun ve su sporlarına müsaittir. Sahilde de çok sayıda salaş balık restoranı ve kafeler mevcuttur.

Konaklama için otellerin yanı sıra ailelere uygun içerisinde mutfak da bulunan apartlar mevcuttur. Ayrıca Sithonia'nın plajlarından bazılarında, yemyeşil ağaçların arasında, bungalov evler ve çadırlar kiralanabilmektedir. Bu bölge restoran, kafe, çocuk parkı, alışveriş merkezi gibi yerleri bulundurmanın yanı sıra çamaşır, ütü, internet gibi ihtiyaçları da karşılayabilmektedir.



Sithonia'ya kıyasla Datça'nın otel kalitesinin daha düşük olduğu görülmektedir. Sithonia'da otellerdeki memnuniyet puanı 4,13 iken Datça'daki memnuniyet puanı 3,99'dur. Ayrıca Sithonia 15 ayrı dili konuşan turistlerin yorumları bulunurken Datça'da bu değer 9'dur. Sithonia'nın tesis kalitesi sayesinde farklı ülkelere turist çekebildiği anlaşılmaktadır. Restoran kalitesi incelendiğinde ise Datça'nın 8,75'lik memnuniyet puanıyla 8,59'luk puana sahip Sithonia ile benzer değerlere sahip olduğu görülmektedir. Benzer şekilde restoranların pahalılığı Datça'da 3,20 iken Sithonia'da 2,60'tır. Bu durum, nüfus yönünden de birbirine yakın düzeydeki iki kentin turizm yönünden birbirine çok benzediğini ortaya koymaktadır.

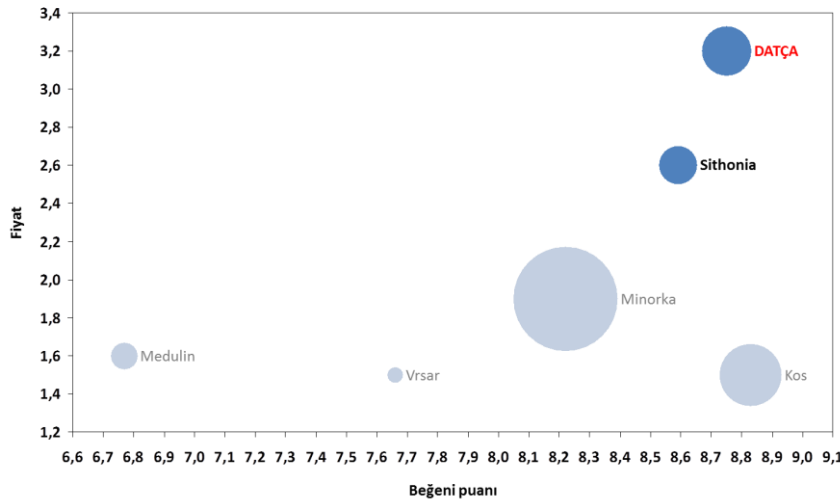
Datça-Sithonia Otellerinin Kıyaslaması



Kaynak: Tripadvisor, TEPAV Hesaplamaları

Not: En iyi puana sahip üç yıldızlı beş otelin ziyaretçilerin verdikleri puanlar, mükemmel (5), çok iyi (4), ortalama (3), kötü (2), berbat (1) olacak şekilde 5 üzerinden ortalama değer olarak hesaplanmıştır.

Datça-Sithonia Restoranlarının Kıyaslaması



Kaynak: Foursquare, TEPAV Hesaplamaları

Not: En iyi puana sahip 10 yemek mekanının, ziyaretçilerin memnuniyet derecelerine göre aldıkları puan ortalamaları 10 üzerinden ile fiyat değerlendirmesinden ucuz (1), orta (2), pahalı (3), çok pahalı (4) olacak şekilde 4 üzerinden puan ortalamalarını yansıtmaktadır. Daireler nüfus büyüklüğünü göstermektedir.

Kos, Yunanistan

Yunanistan'da bulunan bir adadır. Adada havalimanı bulunmaktadır. Türkiye'den ulaşım ise Bodrum ve Turgutreis'ten feribot seferleri ile sağlanmaktadır. Turgutreis – Kos arası 45 dakika iken Bodrum'dan daha uzun sürmektedir.



Adaya özellikle yaz aylarında ilgi yoğun olmaktadır. Adanın başlıca yerlerini gezebilmek için Pazartesi ve Cumartesi günleri 8 saatlik bir tur programı mevcuttur. Rehber hem Almanca hem de İngilizce olarak tanıtım yapmaktadır.

Therma Beach, suyu sıcaktır ve mineral bakımından da zengin olduğu için tatilcilerin ilgisini çekmektedir. Bu bölgeye kalınan otelden tur ile ulaşım sağlanmaktadır. Otel müşterileri 5 saat sonunda tekrar otellerine ulaştırılmaktadır.



Ada konaklama, yemek, kafeler, sportif etkinlikler, akşam eğlenceleri bakımından zengindir. Küçük bir kasaba olan Zia'da akşamları geleneksel yunan gecesi düzenlenmektedir. Pazartesi ve Cuma günleri düzenlenen gece 4 saat sürmekte ve kalınan otelden transfer hizmeti de sağlanmaktadır.

Ada bisiklet yolları ile de ünlüdür. Rehber eşliğinde bisiklet turları düzenlenmektedir. Adayı at ile gezme de bir alternatif olarak sunulmaktadır.

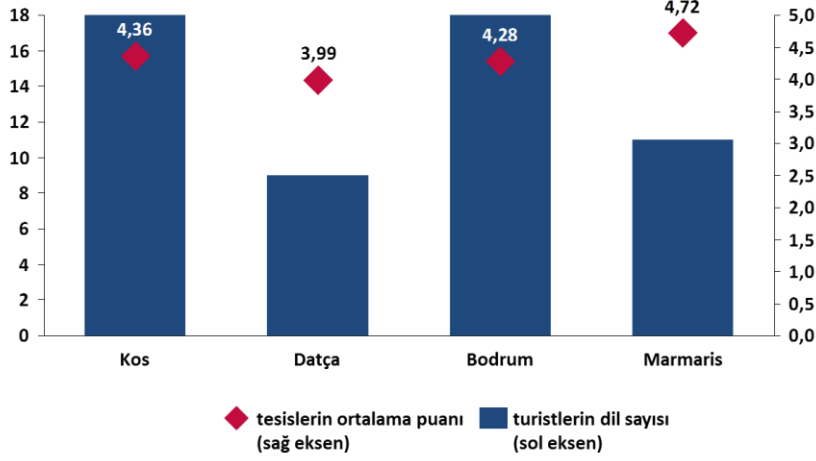


Adada Windsurf ve Kite yapılmakta ve dersleri de verilmektedir. Ayrıca jetski ve yelken imkanı da vardır.

Papatya, adaçayı, nane ve maydanoz adada oldukça meşhurdur.

Kos'a kıyasla Datça'nın otel ve restoran kalitesinin daha düşük olduğu görülmektedir. Kos'ta otellerdeki memnuniyet puanı 4,36 iken Datça'daki memnuniyet puanı 3,99'dur. Ayrıca Kos Adası 18 ayrı dili konuşan turistlerin yorumları bulunurken Datça'da bu değer 9'dur. Kos'un tesis kalitesi sayesinde farklı ülkelerden turist çekebildiği anlaşılmaktadır. Restoran kalitesi incelendiğinde ise Datça'nın 8,75'lik memnuniyet puanıyla 8,83'lük puana sahip Kos'un gerisinde kaldığı görülmektedir. Üstelik Datça restoranlarının Kos'a kıyasla çok daha pahalı olduğunun düşünülmesi dikkat çekmektedir.

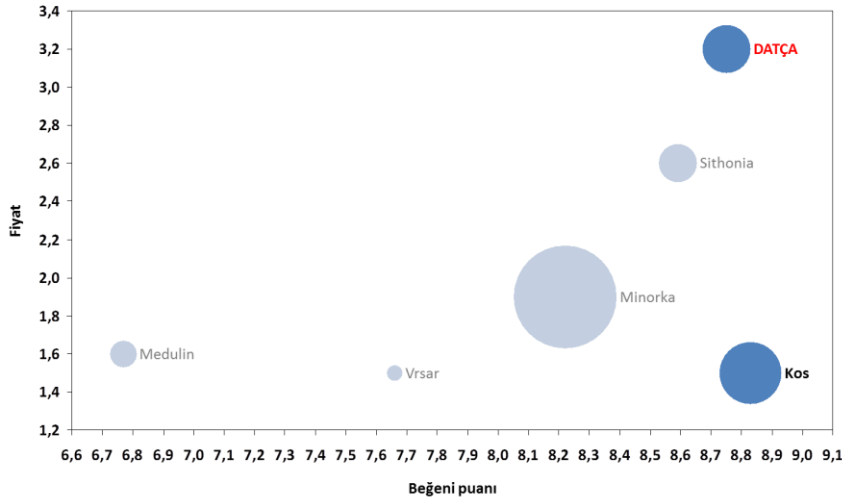
Datça-Kos Otellerinin Kıyaslaması



Kaynak: Tripadvisor, TEPAV Hesaplamaları

Not: En iyi puana sahip üç yıldızlı beş otelin ziyaretçilerin verdikleri puanlar, mükemmel (5), çok iyi (4), ortalama (3), kötü (2), berbat (1) olacak şekilde 5 üzerinden ortalama değer olarak hesaplanmıştır.

Datça-Kos Restoranlarının Kıyaslaması



Kaynak: Foursquare, TEPAV Hesaplamaları

Not: En iyi puana sahip 10 yemek mekanının, ziyaretçilerin memnuniyet derecelerine göre aldıkları puan ortalamaları 10 üzerinden ile fiyat değerlendirmesinden ucuz (1), orta (2), pahalı (3), çok pahalı (4) olacak şekilde 4 üzerinden puan ortalamalarını yansıtmaktadır. Daireler nüfus büyüklüğünü göstermektedir.

Medulin, Hırvatistan

Hırvatistan'ın İstria Bölgesinde bulunan bir kasabadır. Pula Havalimanı ile arası 16 dk sürmektedir. Ayrıca bölgeye İstanbul'dan uçuş mevcut olup Venedik üzerinden feribot ile de geçilebilmektedir.

Zengin bir kültürel mirasa sahip olan Medulin sahillerinde 18 turistik kamp alanı mevcuttur. Büyük ve küçük otellerin yanı sıra ev ve oda kiralama imkânı da bulunmaktadır.

En meşhur plajı Bijeca 1 kilometrelik bir sahile sahiptir. Kum olan plajı aile ve çocuklar için oldukça uygundur ve plaj voleybolu imkânı da mevcuttur. Medulin de pek çok restoran, bar alışveriş dükkanı da mevcuttur. Hem dinlenme hem de eğlenme için uygun bir yerdir.



Zeytinyağı üretimi oldukça meşhurdur. Zeytinyağı üretimi yapan 2 çiftlik bulunmaktadır. Bu çiftliklerden biri olan Tanger, 2 hektardan oluşmakta ve 550 ağaca sahiptir. 10 m yüksekliğindeki ağaçlardan zeytinler hem el ile hem de makineyle toplanılmaktadır. Bir diğer çiftlik olan Banjolag'da ise 1 hektardan biraz daha fazla bir alanda 400 ağaç bulunmaktadır. Zeytinler 2 metrelik ağaçlardan el ile toplanmaktadır.

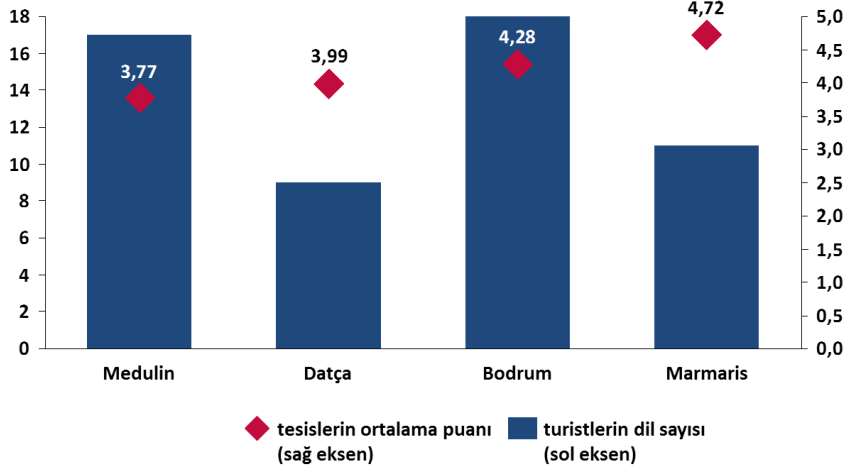


Sportif faaliyetlere baktığımızda ise sualtı dalışı, rüzgâr sörfü, bisiklet, tenis, futbol, golf, atçılık imkânları mevcuttur. Sualtı dalışı ve rüzgâr sörfü için kurslar da verilmektedir. Özellikle rüzgâr sörfü için her seviyeye uygun kursların yanı sıra eğlence amaçlı ve çocuklar için de kurslar düzenlenmektedir.



Medulin'e kıyasla Datça'nın otel ve restoran kalitesinin daha yüksek olduğu görülmektedir. Medulin'de otellerdeki memnuniyet puanı 3,77 iken Datça'daki memnuniyet puanı 3,99'dur. Buna karşın Medulin 17 ayrı dili konuşan turistlerin yorumları bulunurken Datça'da bu değer 9'da kalmaktadır. Restoran kalitesi incelendiğinde ise Datça'nın 8,75'lik memnuniyet puanıyla 6,77'lik puana sahip Medulin'in çok önünde yer aldığı görülmektedir. Ancak fiyat yönünden Datça 3,20'lik pahalılık değerine sahipken, Medulin restoranları 1,60'lık puanla oldukça ucuz olarak değerlendirilmektedir. Bu imkan, kentin düşük kaliteli tesislere rağmen farklı coğrafyalardan turiste çekebilmesine imkan tanımıştır.

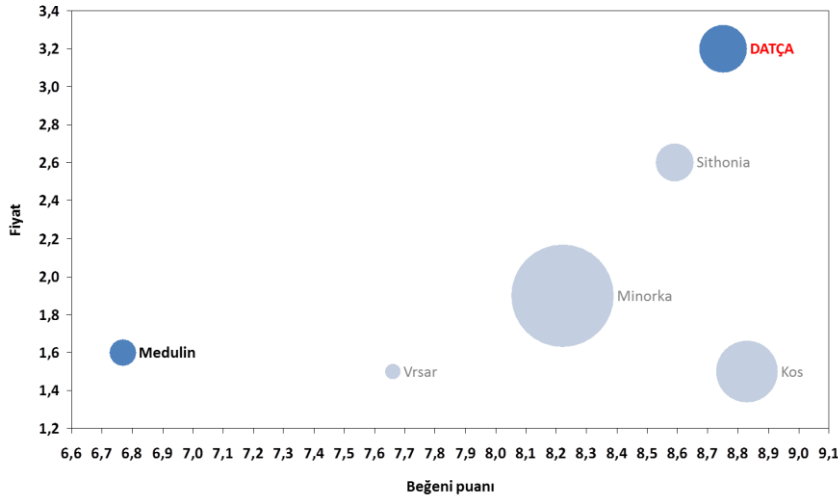
Datça-Medulin Otellerinin Kıyaslaması



Kaynak: Tripadvisor, TEPAV Hesaplamaları

Not: En iyi puana sahip üç yıldızlı beş otelin ziyaretçilerin verdikleri puanlar, mükemmel (5), çok iyi (4), ortalama (3), kötü (2), berbat (1) olacak şekilde 5 üzerinden ortalama değer olarak hesaplanmıştır.

Datça-Medulin Restoranlarının Kıyaslaması



Kaynak: Foursquare, TEPAV Hesaplamaları

Not: En iyi puana sahip 10 yemek mekanının, ziyaretçilerin memnuniyet derecelerine göre aldıkları puan ortalamaları 10 üzerinden ile fiyat değerlendirmesinden ucuz (1), orta (2), pahalı (3), çok pahalı (4) olacak şekilde 4 üzerinden puan ortalamalarını yansıtmaktadır. Daireler nüfus büyüklüğünü göstermektedir.

Vrsar, Hırvatistan

Hırvatistan'ın İstria Bölgesinde bulunan bir kasabadır. Pula Havalimanı ile 43 dakikalık bir mesafeye sahiptir. Konaklama imkânı bakımından otellerden ziyade kiralanabilen villa ve daireler ile kamp alanları ön plana çıkmaktadır. Bölgede bulunan 6 adet turizm acentesi turistlere yardımcı olmaktadır. Özellikle kamp alanları Hırvatistan'ın en ünlü kamp alanları arasında gösterilmektedir. Vrsar'da bulunan, yemyeşil ağaçların arasında, yüksek kalitedeki ve iyi organize edilmiş 4 farklı kamp alanını tatilcilere unutulmaz bir deneyim vaat etmektedir.

Vrsar, 2001 yılında kurulmuş, 220 tekne kapasiteli bir marinaya sahiptir. Bölgeye gelen Alman denizcilere göre Adriyatik kıyıların en güzel marinasıdır. Marina güvenlik kamera sistemi ve kablosuz internet ağına sahiptir. Ayrıca tekne kiralama acentesi, kafe ve restoranlar ile gemi ekipmanları dükkanına sahiptir.



Vrsar çok sayıda sportif etkinliğe de ev sahipliği yapmaktadır: Uluslararası Bisiklet Yarışı, Çocuklar için Uluslararası Tenis Turnuvası, 18 Yaş Altı Tenis Turnuvası, Uluslararası Koro Festivali, Çocuklar için Uluslararası Masa Tenisi Turnuvası bu etkinliklerden bazılarıdır. Ayrıca, İşçi bayramı her yıl halk plajında piknik yaparak kutlanmaktadır. Fisherman Festival adını verdikleri bir halk festivali yapılmaktadır. Sualtı dalıcılarının çektiği fotoğraflar sergilenmekte ve en çok beğenilene ödül verildiği bir etkinlik gerçekleştirilmektedir. Günbatımında gitar dinletileri düzenlenmektedir.



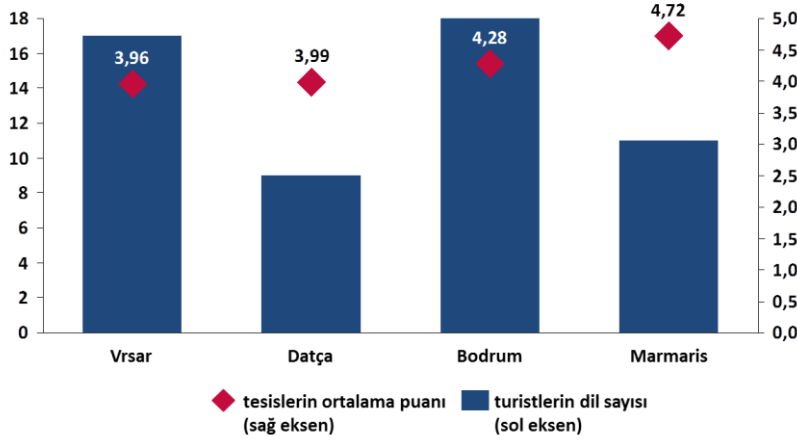
Kasabada gastronomi de gelişmiştir. Kendine özgü yerel yiyeceklerin yanı sıra özellikle deniz ve et ürünleri yüksek kalitede servis edilmektedir. Zeytinyağı ve şarap üretimi ön plana çıkmaktadır. Eğer zeytinyağı yapımı hakkında bilgi sahibi olunmak istenirse, üreticiler

deneyimlerini tatilciler ile paylaşmaktadır. Şarap üreticileri de birçok festival ve restorana katılarak Vrsar şaraplarını meraklılarına tattırmaktadır.



Vrsar'a kıyasla benzer bir otel kalitesine sahip Datça'nın restoran kalitesinin daha yüksek olduğu görülmektedir. Vrsar'da otellerdeki memnuniyet puanı 3,96 iken Datça'daki memnuniyet puanı 3,99'dur. Buna karşın Vrsar 17 ayrı dili konuşan turistlerin yorumları bulunurken Datça'da bu değer 9'da kalmaktadır. Restoran kalitesi incelendiğinde ise Datça'nın 8,75'lik memnuniyet puanıyla 7,66'lık puana sahip Vrsar'ın önünde yer aldığı görülmektedir. Ancak fiyat yönünden Datça 3,20'lik pahalılık değerine sahipken, Medulin restoranları 1,50'lik puanla oldukça ucuz olarak değerlendirilmektedir. Bu imkan, kentin düşük kaliteli tesislere rağmen farklı coğrafyalardan turiste çekebilmesine imkan tanımıştır.

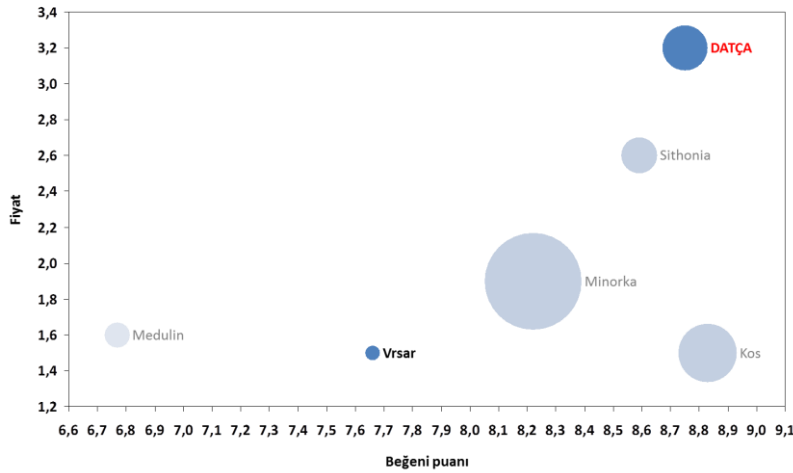
Datça-Vrsar Otellerinin Kıyaslaması



Kaynak: Tripadvisor, TEPAV Hesaplamaları

Not: En iyi puana sahip üç yıldızlı beş otelin ziyaretçilerin verdikleri puanlar, mükemmel (5), çok iyi (4), ortalama (3), kötü (2), berbat (1) olacak şekilde 5 üzerinden ortalama değer olarak hesaplanmıştır.

Datça-Vrsar Restoranlarının Kıyaslaması



Kaynak: Foursquare, TEPAV Hesaplamaları

Not: En iyi puana sahip 10 yemek mekanının, ziyaretçilerin memnuniyet derecelerine göre aldıkları puan ortalamaları 10 üzerinden ile fiyat değerlendirmesinden ucuz (1), orta (2), pahalı (3), çok pahalı (4) olacak şekilde 4 üzerinden puan ortalamalarını yansıtmaktadır. Daireler nüfus büyüklüğünü göstermektedir.

STRATEJİ VE YOL HARİTASI

Datça'nın kendine özgü bir **kimlik çalışmasına** ihtiyaç söz konusudur. Özellikle erişilebilirliğinin kısıtlı olması kenti ayrı bir kategoriye yerleştirmektedir. Bunun yanında Datça Türkiye'nin tamamı "Özel Çevre Koruma" bölgesi sınıfına giren tek ilçesidir. Bu da özellikle gelen turistlerin profilini ve kentin butik otellere dayalı bir turizm gelişimi sergilemesini sağlamıştır. Bundan sonrası için de kentin ölçeğini de düşünerek daha küçük, hedef kitlesi o konuya odaklı; butik konsepti üzerine yoğunlaşan; kaliteli hizmet odaklı; seri üretime dayanmayan, sağlıklı, nitelikli üretim, hizmetler, festivaller, butik şarap evi ve bağbozumu, rüzgar sörfü, badem çiçeği festivali ve agro turizm gibi alanlara yoğunlaşması gerekmektedir. Bunlar hem her kentte kolaylıkla sunulabilecek hizmetler değil hem de meraklılarının zaman ve para harcayıp Datça'ya gelmelerini amaçlayan etkinliklerdir. Bunu pekiştirecek bir geniş katılımlı kent kimliği çalışması faydalı olacaktır. Bu kimlik yerel doğal ve kültürel değerlerin korunmasını, geliştirilmesini ve aynı zamanda nitelikli hizmetlerin ürünlerin geliştirilmesini öne çıkarmalıdır.

Kentte yaz kış nüfusu arasındaki fark nedeniyle kentsel hizmetlerin planlaması ve sunulmasında sorunlar yaşanmaktadır. Bunun nasıl giderilebileceği üzerine çalışmalar yapılması ve **alternatif hizmet sunum modelleri geliştirilmesi** gerekmektedir.

Sezonun kısa olmasından ötürü turizm sektöründe **nitelikli elemana erişim** sorunu söz konusudur. Özellikle turizm sektöründe çalışanlar Datça'da 3-4 ay çalışacağına başka tatil bölgelerinde daha uzun süreli çalışmayı tercih etmektedir. Bunu gidermek için kış turizmi bölgeleriyle işbirliği yaparak çalışanların orada sezon bittiğinde Datça'da çalışmalarını sağlayacak ortaklıkların kurulması için araştırmalar yapılması faydalı olacaktır.

Yöresel ekonomik değerlerin etkin biçimde kullanılabilmesi için **tarımsal faaliyetleri çeşitlendirmek ve kooperatifçiliği** yaygınlaştırmak gerekmektedir. Tüm ülkede olduğu gibi Datça'da da tarımdan gençlerin kopuş süreci yaşanmaktadır. Bu sürece direnebilmek ve geri çevirmek adına tarımla uğraşmayı sadece bir geçim kaynağı olmaktan çıkarıp sağlıklı yaşam ve turizm ile bütünleştirmek ve daha cazip hale getirmek için çalışmanın faydalı olacağı düşünülmektedir. Bu kapsamda nitelikli turistleri üretim sürecine dahil eden bir tarımsal gelişim modeli oluşturmak denenebilir. Bunların yanı sıra bölgede kooperatifçiliğin bir zamanlar denendiği ama günümüzde yürütülemediği ifade edilmektedir. Özellikle Datça gibi erişilebilirlikle ilgili sorunları olan kentlerde örgütlenme daha öne çıkan bir ihtiyaçtır. Bunun üzerine gidecek, nedenlerini araştırarak ve kentte tarım kooperatiflerinin yenilikçi ve kentin kimliğine özgü bir şekilde gelişmesini amaçlayacak projeler öne çıkarılabilir.

14.02.2017, Hüseyin Harıpcı, Emecik Mahallesi Muhtarı

Datça'da turizm ve tarım ön plana çıkmaktadır. Köyün bir kısmında yerli halk bulunmakta ve tarım ile uğraşıyorlar diğer kısım ise daha çok apartların ve Datça'ya diğer illerden gelen kişilerin bulunduğu, turizmin yoğun olduğu kısımdır.

Tarımda yıllardan beri sebze ve meyvecilik devam etmekte son yıllarda da seracılık yapılmaktadır. Seracılığın gelişmesinin sebebi uygun krediler ve teşvikler olmuştur.

Ön plana çıkan tarım ürünleri domates ve biberdir. 2 yıldan beri tarım sektörünün kötü olduğu görülmektedir. Çünkü daha önceki yıllarda Fethiye ve Antalya, Datça'dan ürün alıp Rusya'ya ihraç ediyordu. Şimdi bu durum kesildi, Datça tarım ürünleri Aydın, Manisa, Denizli ve İzmir'e satılmaktadır. Organik tarım yapılması Datça için güç görülmektedir. Yalnızca badem üretimi için yapılabileceği/yapıldığı belirtilmektedir.

Datça'nın Muğla Büyükşehir Belediyesi'ne bağlanmasının iyi olmadığı düşünülmektedir. Çünkü bu durum Datça muhtarlarının da yaptırım gücünü kısıtlamaktadır.

En büyük altyapı sorunu olarak arıtma tesislerinin olmaması görülmektedir. Ayrıca Datça'da kapsamlı bir hastanenin olmayışı da önemli bir sorun. Gerekli durumlarda Marmaris ve Muğla'ya gitmek zorunda kalınmaktadır.

Turizm bakımından daha çok apartlar kullanılmaktadır. Gelen kişiler genelde daha uzun süreli kalmayı tercih etmediler. Turistler daha çok doğa turizmini istemektedirler. Rakip olarak Yunanistan görülmektedir. Muhtar, turizmin gelişmesi için turizm sezonunun uzaması gerektiğini, yatak kapasitesinin ve otel sayısının artırılması gerektiğini belirtmektedir. Ancak bir yandan da turizmin gelişmesinin bölge tarımını bitireceğini de ifade etmektedir.



14.02.2017, Hasan Çümen, Otel sahibi

Otelinde bahçesi de bulunmakta ve kalan konuklara kendi yetiştirdiği biber ve domateslerden ikram etmektedir.

Datça adının son yıllarda daha çok duyulduğunu belirtmektedir. Eksik olarak görülen konular: Yol, liman ve eğlence. Altyapı eksikliği çok önemli bir sorun olarak görülmektedir. Otelinin bulunduğu bölgede 3 tane arıtma tesisi bulunmaktadır. Başka yerlerde olması gerektiğini düşünmektedir. Görünüm açısından otellerin arasında hoş durmamaktadır. Datça'ya gelen turistlerin daha çok dinlenme anlayışı ile geldiği belirtilmektedir.

Tarım çok maliyetli olduğu için tarım arazilerinin turizme kaydırılması gerektiğini, turizmi



çeşitlendirmek adına kültür turizmine yönelmek gerekli olduğunu düşünmektedir. Örneğin badem çiçeği festivali düzenlenebilir. Japonya’da kıraç çiçeği festivali düzenlenmekte, bununla kıyaslamaktadırlar. Şubat ayında gerçekleştirilecek kış yüzme maratonu ile badem çiçeği festivali aynı zaman denk getirilerek turizm açısından kullanılabilir. Ayrıca foto safari, ot festivali, bisiklet, oryantiring düzenlenebilir. Bütün bunlar için destek ve hibe de gerekli. Sponsor bulunamaması bu tarz etkinliklerin hayata geçmesine de engel teşkil etmektedir. En büyük sorunlardan biri de Datça’da kapsamlı bir hastanenin olmamasıdır.

14.02.2017, Gamze Hanım, Otel sahibi

Datça’nın en büyük tesislerinden biri olan otel, 2008 yılında kuruldu. 147 odası bulunmakta ve 350 yatak kapasitelidir. 1 Mayıs – 31 Ekim arası tatilcilerin geldiği sezondur. Son 3 yıldır yabancı turist sayısı çok azalmıştır. Eskiden yabancı turist oranı %50 civarındayken son yıllarda %15’e gerilemiştir. Gelen yabancı turistler daha çok Almanya’dan gelmektedir. Bu durumun öncelikli sebebinin siyasi sorunlar olduğunu düşünmektedirler.



En önemli sorunları işçi bulamamalarıdır. Datça’da genç nüfus fazla değil. Kalifiye eleman bulma da güçlük çekmektedirler. Tanıtımın daha fazla yapılması gerektiğini vurgulamaktadırlar. Marmaris’teki gibi safariyi yapabileceklerini ama maddi sıkıntıdan kaynaklı gerçekleştiremediklerini ifade etmektedirler.

14.02.2017, Yağmur Yavuz, Otel sahibi

Otel 76 yatak kapasiteli ve 38 odası bulunmaktadır. Normalde Datça’da 8 senedir Sörf yarışlarının ilk ayağı düzenlenmekte 2016’da ise yapılmamıştır. Yarışlar bu otel de değil diğerinde yapılmaktadır.



Datça’nın temel sorunları: Halkın gelişmeye karşı bir direnci bulunmaktadır. Datça’nın bozulacağı endişesi ile çok fazla kişinin gelmesini istememektedirler. Tanıtım çalışmaları yetersiz.

Datça sörf için yerinde saymaktadır. Yalnızca 2 tesis ve belediyenin küçük çaplı kursları bulunmaktadır. Maddi destek ve sponsor bulunamaması büyük bir sorundur. Örneğin eskiden Datça’da öykü günleri düzenlenirdi. Ancak davet edilen yazarlar yanlarında ailelerini de getirdikleri için çoğunluğu ağırlamak çok maliyetli olduğu için son senelerde son vermek zorunda kalmışlar. Kalifiye eleman bulmak en büyük sıkıntılardan biridir. Datça’nın uzak olması, kış turizminin olmaması, tatil sezonunun kısa süreli olması caydırıcı bir faktör. İşçiler daha çok büyük, sezonun uzun sürdüğü otelleri tercih etmektedirler.

Datça’nın tarihi ve kültürel yönü ile de tanıtılması gerekmektedir. Datça içi de yerel sörf yarışları düzenlenebilir. Daha fazla sörf tanıtımı yapıp Alaçatı ile rekabet edebilir bir

seviyeye ulaşılabilir. Kendi oteli açısından konaklama sıkıntısının bulunmadığını tanıtım ile gelecek misafirleri ağırlayabileceklerini belirtmektedirler. Alternatif turizm olarak sualtı turizmi de geliştirilebilir.

14.02.2017, Melih Karaer, Datça Vineyard

İlk olarak 2003'te Bursa'da kurulmuştur. Gitgide genişleyen 45 dönümlük bir alana sahiptir. Datça'da ise 2012 yılında ise Datça'da kurulmuştur. Butik bir üretim tesisidir. 7 kişi çalışmaktadır. Özellikle Mayıs – Haziran dönemlerinde yabancılarda gönüllü işçi olarak gelmektedir. Tesis yıllık 80.000 şarap üretimi kapasitesine sahiptir. Üretim kapasitesini arttırmayı düşünmemektedir.



Datça'da Knidos şarapları geçmiş dönemlerden bu yana varlığını sürdürmüştür. Datça'nın konumu şarapçılık için çok uygundur. Çünkü rüzgar alan bir bölgedir ve bu bağcılıkta çok önemlidir. Rüzgar, gece gündüz arasında ısı farkına neden olur bu da şarabı serin tutmaktadır. Vineyard'da birkaç tane konaklama tesisi de bulunmaktadır. Yılda 3 kere bağbozumu olur 1 gün sürer. Bağ bozumu zamanı ziyaretçiler bağları gezip şarap üretimine ve Vineyard tarafından düzenlenen bağbozumu kahvaltısına katılmaktadır. Ayrıca Vineyard'a gelen ziyaretçiler Datça'da ile ilk bilgileri de buradan almaktadırlar. Bu bağlamda tesis, Turizm Bilgilendirme işlevi de görmektedir. Yakın zamanda bünyesine bungalovları ekleyerek konaklamayı arttırmayı ve agro turizmi hedeflemektedirler. Sezon Mart sonu – Kasım başı olmasına rağmen tesis 12 ay boyunca açıktır.



14.02.2017, MUTSO Meclis Üyesi

Datça'da kurallar çok katı bir biçimde uygulanmaktadır. Eskiden restoranlardaki canlı müzik geç saatlere kadar açıkken şimdi en geç gece 1'de kapatılıyor. Bu durumda pek çok restoranın kapanmasına sebep olmuştur. Datça'daki işletmelerde Marmaris'in aksine sigara içme yasağı vardır. Biranın şişede



içilmesi yasaktır, bardak zorunluluğu bulunmaktadır. Ulaşımın zor olması buraya gelişleri engellemektedir. Yol, su, elektrik sorunu vardır. Su kesintisi çok sık yaşanmaktadır. Yağmur yağdığı çoğu zaman da elektrik kesintisi olmaktadır. Jeneratör oteller için bir çözümdür ama evler için değildir. Donanımlı bir hastanenin olmaması büyük bir problemdir. Yol güvenliği bulunmamaktadır.

Devlet desteği arttırılmalıdır. Kendisinin yatırımcı olarak yatırım yapmaya hazır olduğunu belirtmektedir. Feribot seferleri arttırılmalıdır. Sıcak asfalt olmalıdır. Datça'ya eğlence merkezi getirilmelidir. Datça'daki çok sayıda eseri sergilemek için bir müzeye ihtiyaç bulunmaktadır. Kış yüzme maratonu ve Badem festivali birleştirilebilir.

Geçen senelerde badem biti çıkmıştır. Bunun ile ilgilenen kimse bulunmamaktadır.

14.02.2017, Mehmet Güneş, Olive Farm

2005 yılından bu yana faaliyet göstermektedir. Zeytinyağı üretimi yanı sıra zeytinyağlı sabun vb üretimi de yapmaktadır. Satışı Türkiye geneline yapmaktadır. Türkiye genelinde toplam 5 bayisi bulunmaktadır. Bodrum'da açmayı planlamakta, Adana, Ankara ve İzmir için de talep görmektedirler. İhracatta Bahreyn'e yapılmaktadır. Daha önce tatile gelen birisi yardımıyla Bahreyn ile iletişim kurulmuştur.



İhracat toplam satışın %20'sini oluşturmaktadır. Yurtiçine sanal sipariş alıp kargo ile iletmektedirler. Yurt dışına ise genel olarak gemi ile ulaştırılmaktadır. Tesise ait 13 odalı bir butik oteli bulunmaktadır. Ziyaretçiler zeytin ve narenciye ağaçlarının arasında konaklayabilmektedir. KOSGEB'den teşvik almışlardır.

Kendi kuyuları bulunmaktadır fakat sulamada çok zorlanmaktadırlar. Organik tarım olduğu için ilaç kullanılamamaktadır. Yerli – ithal tohum sıkıntısı bulunmaktadır. Zeytin ağaçlarının arasını gezmek için ATM düşünüldü fakat gerçekleştirilemedi.

Turizm ve tarım birleştirilmelidir. Turizmde eğlence sektörü eksikliği giderilmelidir.

14.02.17 – Kızlan Köyü

Üretim sebze ağırlıklıdır. 1985'e kadar tütüncülük de vardır sonra kalkmıştır. Sebzeye yönelmiştir. Zeytin de Datça'da hep olan bir üretilmektedir. Domates ve patates üretimi yapılmaktadır. Muğla Büyükşehir Belediyesi desteği ile geçen sene patates tohumu alınıp üretimi yapılmaya başlanmıştır. Ancak Datça pazarına yönelik bir üretim yapılabilmektedir. Büyük üretici Datça pazarı yanı sıra Muğla ve Marmaris'e göndermektedir. Eskiden yalnızca düz arazilerde tarım yapılıyordu şimdi damla yöntemi ile engebeli arazilerde de yapılmaktadır. Bu üretimi arttırmıştır ancak fiyatları düşürmüştür.

Yerel tohum kullanılmaması sıkıntıdır. Türkiye için yerel tohumculuk yapılması gerekmektedir. İthal tohum kullanılmaktadır, ilacı da tohumun yanında gelmektedir. Üretileni satacak pazar sıkıntısı bulunmaktadır. Yalnızca domates ve patates zamanları İzmir'e pazarlanmaktadır. Devlet ilaçlama için destek vermemektedir. Toprak inceleme için

Antalya'ya gönderilmekte Datça'da böyle bir yer bulunmamaktadır. Kooperatif kurulmıyor olması eksikliklerdir. Maddi sıkıntı yaşanmaktadır. Tarımla kimse ilgilenmek istememektedir. Mevsimlik işçi alımı istenmekte bu konuda destek beklenmektedir. Domates ve patates üretimi dönemleri işçi alınabilir. Turizm ve tarımın birleştirilebilmesi için yol, kanalizasyon gibi altyapı sorunlarının çözülmesi gerekmektedir.

14.02.17 – Alper Kuyucu, Bal üreticisi

Ailesinin yaptığı işi devam ettirmektedir. Amerika'dan bir arkadaşının yardımı ile Amerika'da yarışmaya katılmıştır. İlk katılımıyla Datça balı 2. olmuş, diğer katılımında kekik balı ile birinciliği almıştır. Yarışmada ülke ismi geçmemektedir. İşin ticarileşmesini istemediği için markalaşmayı düşünmemektedir. Muğla, Türkiye'de arıcılıkta 1.dir. Dönem dönem kuraklıktan dolayı arı kovanları olumsuz etkilenmektedir. Arıcılığın gideri gelirine göre fazladır. Devletin destek vermesi gerekmektedir. Devlet iyi bir arıcılık için destek vermek yerine örneğin arıya glikoz vererek yapay bal üretmektedir. Tarımda çalıştıracak işçi bulmak büyük sıkıntıdır. Tarım reklam ile popüler hale getirilmelidir. Turizm ve tarımı birleştirmek için fikirler bulunmaktadır ancak bunları hayata geçirecek maddi destek bulunmaktadır. Kooperatifin olmamasının nedeni de insanların birbiri ile rekabet halinde olmasıdır.

14.02.2017, Otel işletmecisi

20 yatak kapasiteli 10 odası bulunmaktadır. Haziran 2016'da açılmıştır. Özellikle 15 Temmuzdan sonra insanlar akın akın uzaklaşmışlardır. Tanıtımlarını kendi facebook sitelerinden ve Booking.com üzerinden yapmaktadırlar. Turizmin teşvik edilmesi gerekmektedir. Bu teşvik için bir plan sıkıntısı bulunmaktadır. Plansız yapılaşma vardır. Bazı otel sahiplerinin vizyonu dardır. Bazı restoranların çok pahalı olması müşteri kaybına neden olmaktadır. Taş binalar Datça'nın karakteri olmaya başlamıştır. Can Yücel'in evi önemli bir turistik değerdir ancak yeteri kadar ön plana çıkarılmamaktadır.

14.02.2017, Şener Tokcan, Otel sahibi-Eski Belediye Başkanı

Datça'da kamu hizmetleri çok yetersizdir. Hastane olmaması sorun yaratmaktadır. Yaz nüfusu ve kış nüfusu arasında fark çok fazladır. Datça'daki her türlü hesap kış nüfusuna göre yapılmaktadır. Kışın nüfus 20.000 ile yazın 80.000'e çıkmaktadır. Bu nedenle atık ve su sorunu bulunmaktadır. Bir hafriyat döküm alanı bulunmamaktadır. Turizm imar planının çağdaş bir plana oturtulması gerekmektedir. Yapılaşma zaten yeterli seviyeye ulaşmış durumdadır.

Eskiden Datça'da tarım alanları değerliydi şimdi betonlaşmaya doğru gitmektedir. Özellikle denize yakın olan tarım alanları turizm alanlarına dönüşmüştür. Örneğin eskiden Palamutbükü'nde bağ evleri vardı şimdi beton haline gelmiştir. İzinsiz bina yapılmaktadır. Bu aynı zamanda düzensiz yapılaşmaya, çirkinleşmeye neden olmaktadır. Tarım ve turizm birleştirilmelidir. Datça'da hem bademcilik ile ilgilenen hem de butik otelleri olan aileler mevcuttur. Yol ziyaretçiler için çok büyük bir sorundur.

Datça'nın geleceği deniz turizmindedir. Liman bir eksiklik yaratmaktadır. Hala Knidos'taki antik liman kullanılmaktadır. Liman için kirlilik vb. takip edilebilecek bir sitem gerekmektedir. Datça 5 yıldızlı büyük oteller için müsait değildir. Butik otelcilik

geliştirilmelidir. Datça'da turizm sezonu kısadır. Kışın oteller konaklayacak kişi ve işçi eksikliğinden dolayı kapatılmaktadır. Gençler zaten çok fazla tercih etmemektedirler. Kış turizmi de Datça'da ön plana çıkarılmalıdır.

Datça'da veri eksikliği de sorundur. Kış ve yaz kaç otel açık/kapalı bu bilinmemektedir. Bahçesinde suyu olan kişi suyun bir sorun olduğunu bilmemektedir. TÜİK Hanehalkı anketini kışın yapmakta ama esas nüfus yazın olmaktadır.

14.02.2017, Halil Hayta, Karaköy Mahallesi Muhtarı

Görüş: İmar yok ve bu yüzden turizm çok zor.

Altyapı problemi büyük bir sorun teşkil ediyor. Kanalizasyon ve arıtma tesisi ise bu sorunların başını çekiyor.

Kooperatif kullanılmakta ve son zamanlarda kooperatif üyeleri gençleştirilmiş ve sayısı fazlaştırılmış. İlaç, gübre ve hayvan yeminde kooperatiften yardım alınmıyor, bankalar daha az tercih ediliyor (kredi konusunda), çünkü kooperatif kredi ödemelerinde daha esnek Marina yapımı ile arazi fiyatları çok artı. 1 dönüm 700.000 – 800.000 liraya satılmaktadır.

İmar problemi burada da büyük problem teşkil etmektedir.

Hastane var ancak ihtiyaç duyulan doktorlar yok ve bu yüzden sürekli uzun yollar gitmek zorunda bırakılıyorlar.

Tarım: Tarımın gelişmesi gerekli ve bu yüzden seracılığa geçiş gerekli.

Kuyu ruhsatı konusunda büyük problemler var. 1 Dönüm araziden daha küçük olan arazilere kuyu ruhsatı verilmiyor ve çiftçi zorlanıyor, paylaşmak zorunda bırakılıyor.

Elektrik bağlamada problemler yaşanıyor.

Karaköy'de sebze serasız olduğu için organik ve domatesi denize yakın olmasından dolayı çok değerli (parlak ve tadı güzel. Bunun dışında badem, soğan ve zeytin üretilmekte) – Tütün ve susam üretimi 20-25 sene önce bitti.

Güz Domatesi çok ünlü ancak salçalık domateste yetiştiriliyor. Salça geleneksel yollar ile yapılmakta ancak fazla değil. Domateste problem var ve tarlada sürekli yetiştirilmesi çok zor, sezonu kısa.

Tarımda nadasa bırakmadan yapılan bir tarım söz konusu.

Ürünler ağırlıklı Aydın, İzmir, Milas ve Çine'ye satılmaktadır.

Bunların dışında, büyükbaş hayvancılık yapılıyor ve balıkçılık da yapılıyor

Datça pazarında 50-60 kadar hanesi var (Hal'da)

Bademde ise Rüştü Bademi daha çok üretiliyor. Tadı farklı bir badem ve en iyisidir.

14.02.2017, Kocamaar

Evlerin aylık kira çok arttı. Bunun nedeni ise yeni imar izni olmaması ve daha fazla kişinin Datça'ya taşınmak istemesidir.

Altyapı sorunumuz çok yok.

Datça'da Kültürel Faaliyetlere daha fazla katılabilir. Datça halkı Bilinçli bir halk! Ticarete çok istekliler.

Simi çok yakın! (Sürekli sefer var ancak artık vize problemleri var)

Tarım: İlk Muğla'da Tarım Bakanlığı Hibesi alan yer. (Daha sonra pişman olmuşlar çünkü çok fazla emek gerektiriyor, bürokratik zorluklar)

2.5 sene önce başladı işlemlerine ancak daha yeni yeni üretime başladılar.

Üretim badem ve zeytin üzerinden ilerlemekte ancak bunun dışında şekerli/şekersiz reçel. Sonuç olarak badem sütü ve badem kreması (Türkiye'de başka üreticisi yok). Zeytin ağırlıklı üretim var.

Satışlar internet üzerinden ilerlemekte (Türkiye'nin her yerine kargo gönderimi var).

12 Kaleme kadar farklı Zeytinyağı üretimi var ve Datça Zeytinyağı kalitesini müşterilerine sunmak ile övünüyorlar.

Koca Maar olarak işbirliğine açık olduklarını ilettiler! "Datça Kalkınsın bizim amacımız!" – Geleneksel yöntemler kullanıyoruz! (Reçel ile)

Ortalama 110-120 TL sipariş.



14.02.2017, Mehmet Kasapoğlu, Otel işletmecisi

"Turizm ile büyüdüm, tarım ile doydum."

87-89 senesinde yabancı turistler gelmeye başlamış (sırtı çantalı) – Avrupa ve genellikle Almanya'dır.

Körfez sonrasında Türk turist gelmeye başladı.

Kapasiteyi çok artırmadan çalışmaya devam ediyor. (Gelecekte de bu kapasiteyi artırmayı düşünmüyor)

Altyapı problemi nedir? İmar'ın hemen hazırlanması gerekiyor cevabını verdi

MYO'da eğitim düştü, iyi eleman yetişmiyor ve böylece üniversiteden stajyer almıyor

Çameli Datça'yı destekliyor!

Turizm: Butik hizmet vermeye devam edilmesi gerektiğini söyledi. (5 yıldızlı hotel müşterisi gibi değil)

Booking.com gibi yerlerde herkes dürüst değil (Buna bağlı olarak internet sitelerini kullanmamakta olduğunu söyledi) - İnternet müşterisinden beklentileri çok fazla. Aynı zamanda Acenta kullanmıyor ve müşteri profilini değiştirmek istemediğinden bahsetti.

İnternet sitesi mevcut.

Gelen turist profil çok değişmemiş. Her zaman orta tabaka adam müşteri profilini oluşturmakta. (Memur. Haftalık veya 15 günlük tatilciye hitap etmekte)

Gelen turistler yurtdışından bile olsa, genellikle Türkler. Tanımadığı müşteri gruplarının

gelmesinin kendisi için problem teşkil edebileceğini belirtti. (Şu ana kadar sunduklarından farklı bir şey isteyebilecek olmalarından dolayı)

Geri gelen sayısı %70 üzerinde. (Repeat Rate)

Yazları gerçekleşen krizler (2007'den beri) turizmi zorladı

Deniz turizmi (tekne turu), yürüyüş grupları var Yüzmeye gelip/DENİZDEN faydalanmak

Sezon içinde 1200 geceleme yapıldığını belirtti.

Tarım: Köy, köy ürünü, zeytinyağı veya gerçek köy tavuğu Datça'nın kaliteleri

Kendimize yeten bir köy olmalıyız. Patatesi kendimiz yetiştiriyoruz böylece yazları ihtiyaçları karşılamak için finansmana ihtiyacımız kalmıyor.

Tohum bulma ve tohumlardan ürün yetiştirme konusunda problem yok (Halk olarak birbirlerine yardım ediyorlar)

Tarım ilacının bulunduğu Köyde fazla kullanılmadığını belirtti.

14.02.2017, Alim Bozalan, Bozalan İnşaat

88'den beri İnşaat işinde, Turizm ise 10 senelik.

Öncesinde öğretmenlik yapıyormuş.

Malzeme verip, köylüden karşılığında tarım ürünü almakta (genellikle badem)

Kaçak kentleşme var ondan Migros, Kipa giremiyor! (Palamutbükü'ne)

(Paket arıtma tesisi konusu – Ancak yeni aksiyonlar alınacak yakın zamanda)

İmar planı çok eksik!

Ticaret: Toptancılara satmıyor. İzmir, Ankara ve İstanbul ancak ağırlıklı olarak Ankara ve İstanbul - (Çağla Badem ise ağırlıklı İzmir ve Antalya)

Çağla Badem daha karlı çünkü çiftçinin eline erkenden para geçiyor. Mayıs ayında çağlalar düşüyor böylece badem yetiştirmeye devam ederken, çağla ile kar sağlanabiliyor)

Hallere faturalı ya da komisyonlu olarak sattırıyor (%8 ama vergi falan %12-%15 arasını buluyor)

Nakliye bazen bir problem olabiliyor bizim için ancak olası nakliye parası artışlarını fiyata eklediğinden kar marjı düşmüyor

Datça Bademini satmakta zorlanıyoruz (Pahalı bir badem – 2016 senesinde 95 TL)

Nurlu bademi örneği: Fiyatlarda artıştan dolayı ve Badem artık her yerde bulunuyor.

Badem tüketicisi Datça bilinçlisi değil. (Perakendeciler yalandan satıyor)

'Yaş Mal' garanti diye satılıyor her şeye rağmen, Migros ve diğer perakende zincircilerine

İş Bankası, Ziraat ve Vakıf Bankasını kullanmış ve kullanmakta

İhracat konusunda ise fiyatların yabancılara çok pahalı gelmesinden dolayı zor olduğunu söyledi.

Narenciyesi ünlü ve susuz kavunu çok iyi bir köy ancak üretim düşük seviyededir.

Tarım: Keçi Boynuzu, artık 50 ton 100 ton kaldı. (Kestiler kalmadı)

Zeytin ağaçları da kesilmekte ve bademler ağaçları dikilmekte

Datça Bademini ayıran özellikleri Lezzeti ve Çağlasının olması (Amerikan Bademlerinde bu yok)

Turizm: Palamutbükü'ne Türk geliyor genellikle, müptelası var! Temmuz Ağustos ayları için rezervasyonlar başlamış)

Turistler aile olarak geliyorlar, Apart türünde, küçük çaplı hoteller var

Turizm son 10 sene önceye göre iyi gitmeye başladı! (3500 yatak kapasitesi var

Palamutbükü'nde)

5 yıldızlı otellerin inşaat edilmemesi gerektiğini ve 'her şey dahil' paketlerinin olmaması

gerektiğini söyledi

Datça kıyaslaması – kalite farkı var Palamutbükü’nde (5000likler yapılıyor şu an ancak durduruldu Doğal Sit alanlarını düzenlemediler)

Deniz turizmi ağırlıklı! Mavi yolculuk için tekneler geliyor ancak azalmaya başladı! (İtalyan, Alman, İngiliz)

Site var (İnternet ve telefon)- Acenta ‘Nerde Kal’ bağlantısı var (21 Apartı var)

Destinasyon olarak Kale var! Kumyer Kalesi

Kış Yüzme Maratonu ile Badem Çiçek Açımı aynı zamana getirildi ve böylece bu sene görülecek (Badem Çiçeği Fotoğrafı) – Şubat son haftası.

14.02.2017, Nazlı Kargın Şahin, Restoran sahibi

Görüş: Datça köylerinde okuma oranı en yüksek köy Yazköy’dür.

Sadece sıcak paraya bakıyorlar, gün kurtarmaya başlıyor! Arazi satıyor!

Kooperatif daha hazır değil! (Yazı Köy Kooperatif) – 1975’li yıllardan beri var

Kooperatifçilik ancak battı, çıktı falan iflas etti.

Yazı Köyü halkının çoğu yapılaşmaya Karşı: Büyük Hotellere karşı halk! (Sıcak Bakılmıyor)

Tesis sayısının artması, rekabeti düzgün sağlar!

5 yıl oldu Knidos özelleştirilmiş ancak eskiden Yazı Köy’e bağlıymış, böylece istihdam ve para sağlıyormuş.

Tarım: Daha önceden köyde tarım varmış (Tütün) ancak 82-83’ten sonra kalmamış. Daha sonra bu köyün gelirini Badem ve Zeytin oluşturuyor, bunun dışında Arıcılık var, bunun dışında ekip-biçme tarımcılık yokmuş (tahıl ve buğday)

Zeytinyağı fabrikası yeniden inşa edildi (Aynı Kocamaar makinelerini aldılar (Olası İşbirliği – Eğitim Amaçlı!)

Rüştü Bademi bu Köy ve etrafında daha fazla var.

Köylü ürünlerini, her köyde bulunan, aracı tüccarlara satıyor

Balı, toptancıya satılmadığı için Organik Üretim ve Orijinallik ve Saflık burada! (Şeker yedirme falan yok)

Tarım kuvvetli bir gelir kaynağı değil artık. Dikim yasakları da bu nedenlerden bir tanesi! (Sit alanları da etkili bu nedende)

Turizm: Son 3- 5 yıldır turizm var, tarım az kaldı

Şu gelir için yerliler yakındaki turizm yöresine aylığa ya da günlüğe gidiyor.

Tekne turizmi arttı ve gençler buraya yöneliyor.

Yazın kazandıklarını, kışın harcıyorlar.

14.02.2017, Ömer Ohan, Sındı Köyü Tarımsal Kalkınma Kooperatifi Başkanı

Datça üretim potansiyeli:

- Kuru İç Badem! 450 tonlarda var.
- 700-800 ton Zeytinyağı var. (3.5 kg’de ile 5 kg arası Zeytin’den 1 kg Zeytinyağı çıkar - Eylül-Ekim ayı bol yağış Zeytini çok etkiliyor)
- 2015’te, Sındı Köy’de 150-200 ton bal üretildi çıktı! (25-30 aile burada Balcılık ile

uğraşiyor) – Pehlivan

İstatistik yapılmıyor çünkü paylaşılmıyor ve defteri tutulmuyormuş (İstatistik yapılma öneminin altını çizdi)

Kayıt dışı çok yüksek. Hiçbir yağhaneci ne kadar yağ sıktığını söylemiyor. (%70 kayıt dışı olduğunu söyledi)

Ticaret: Badem'de %18'di vergi ancak %8'e düşürdü!

Boğaziçi Üniversitesi satın alıyor! (İstanbul Dünya Ticaret Merkezi alıyor)

Yurtiçi kargo ile anlaşması var.

Dükkan açmışlar ancak zarar yapmış ondan dolayı 2 sene sonrasında kapatılmış. (Datça Merkez'deydi dükkan)

Çok fazla badem çeşidi var ancak satabilmek için Sıra, Ak ve Nuri Badem tercih ediliyor

2016 fiyatları:

- Sıra Badem: 35 tl
- AK Badem: 45 tl
- Nuri Badem: 75 tl

Kooperatif pahalıya satın alıyor ve böylece çiftçiye yarar sağlamaya çalışıyormuş.

Turizm: Datça'da yabancı dil yok!

Datça'da yemeklerin ve servisin çok pahalı olduğunun altını çizdi

Tarım İl Müdürlüğü: Zeytinyağını saklama standartları (Çok önemli Camda verilmeli ya da teneke)



15.02.2017, Kadir Ünal, Datça Köy Ürünleri

İlk kuruluş 1949'dur. Aktif olarak ise 1997'den sonra başlamışlardır. Bal, badem ve zeytinyağı üretimi yapılmaktadır. Fabrika ve köy ürünleri dükkanlarında toplamda 9 kişi çalışmaktadır. Yazın ise 16 kişiye çıkabilmektedir. İşçi bulmak büyük bir problemidir. 12 ay çalışacak işçi istenilmekte ancak geçim sıkıntısı dolayısıyla bulunamamaktadır. Yıllık cirosu 4 milyon TL'dir. Ege bölgesi ağırlıklı olarak İç piyasaya pazarlamaktadırlar. Türkiye geneli askeri tesislerin kantinlerine satış yapmaktadırlar. İzmir-Göztepe'de Ağustos 2016'da şube açılmıştır. Şubeleşmeyi arttırmak istemektedirler. 5 yıllık hedeflerinin içinde ihracatta bulunmaktadır. Amerika'da badem üretimi konusunda dünyada çok büyük bir paya sahiptir. Nurlu badem ise yalnızca Datça'da üretilmektedir. Badem ihracatı zor olabilir ancak bal ihracatı yapılabilir. Datça Özel Koruma Bölgesi olduğu için istenilen yerlere yatırım yapılamaması sorun olmaktadır. Artık kimse tarım yapmak istemediği için tarım arazileri satılmaktadır. Su bulmak büyük bir sorundur. Bademde kooperatifçiliği yapılamamaktadır. Ortak üretim standartı yakalamak zordur. Çünkü herkes aynı kalitede ürün üretmemektedir.

15.02.2017, Akif Fidan, Balıkçılar Kooperatifi Başkanı

Datça'nın %90'nı yerli turisttir. O da yazın 2 ay gelmektedir. Yol büyük bir sorun oluşturmaktadır. Feribot ve deniz otobüsü seferleri olmalıdır. Tur operatörlerinin gelmesi

gerekmektedir fakat turistleri ağırlayacak büyük otel olmadığı için gelememektedirler. Datça büyük oteli kaldıramaz, butik otelcilik geliştirilmelidir.

Datça'da 100 balıkçı bulunmaktadır. Kooperatife üye ise 28 balıkçı vardır. Üye olmak için balıkçı teknesi ve ikamet gerekmektedir. 12 kişi son yıllarda üyelikten çıkarılmıştır. Son zamanlarda Kızıldeniz'den gelen Balon balığı bulunmaktadır. Balıkçılığa diğer balıkları yediği için olumsuz etkisi vardır. Örneğin kalamar üretimini azaltmıştır. Kirlilik sorunu bulunmamaktadır. Bilinçsiz avcılık da sorun yaratmaktadır. Tutulan balıklar daha çok Datça'da satılmaktadır. İşçi sorunu yalanmaktadır. Çünkü hem getirisi kısıtlıdır hem de sezon kısadır.

Yat limanı yapılmalıdır. Bu sayede kapasite çok artacaktır. Denizde poyraz estiği için limanın denizi kirleteceği düşünülmemektedir.

15.02.2017, Cemal Demirtaş, Esnaf Odası Başkanı

Datça'da 1000'i aşkın esnaf bulunmaktadır. Esnaf odasına kayıtlı 850 esnaf bulunmaktadır. Esnafa sorunları ve bir üst kuruma aktarabilmelerinde ve kredi konusunda yardımcı olmaktadır. Yerel yönetim, mali sorunlar ve yol büyük bir sorundur. Bilgi alışverişi yapılması gerekmektedir. Örneğin yol yapımı için de halk ile istişare yapılması gerekmektedir.

Yürüyüş ve bisiklet yolları olmalıdır. Tarihi yerler korunarak kullanıma açılmalıdır. Tarım yapan kesime destek verilmesi gerekmektedir. Yerel ürünlerin satıldığı bir yer açılmalı ve 24 saat de açık tutulmalıdır. Geçen senelerde el işçiliği ürünlerinin satılması için belediye uygun fiyatlara tezgah sağlamış üretim yapmayanlar da ucuza satın aldıklarını pahalıya satmaya başladıkları için kapatılmıştır. Daha sonra sadece yerel üretim yapan kesimin ürünleri sergilenmeye başlanmış. Örneğin İzmir – Seferihisar belediyesi yerel ürün satanları desteklemektedir. Ne kadar üretim yapıyorsa o kadarlık satmasına izin vermektedir. Restoranlarda kola gibi ürünlere fiyat tarifesi getirilmelidir. Bu yemekler için yapılamaz çünkü herkes eşit kalitede ve tatta üretim yapmamaktadır. Garsonlara eğitim verilmesi gerekmektedir.

15.02.2017, Vehbi Bakır, Datça Kaymakamı

Ticaret Odası'nın coğrafi işaretler ile ilgili çalışmaları bulunmaktadır.

Datça'da yapılaşmanın önüne geçecek tek şey toprağın değer kazanmasıdır. Konut yapmadan da değerli hale getirilmelidir.

Yatak kapasitesini arttırmaktan ziyade Marmaris ve Bodrum'dan gününbirlik turist çekimine yönelik bir strateji belirlenmelidir.

Feribot seferleri artırılmalı ve hızlandırılmalıdır.

Knidos'un tam değerine ulaşmasını sağlamak (Araştırma ve kazı sürecinin devamından dolayı şimdilik erken olduğuna dikkat çekti) – Ancak gelecekte antik kente deniz ulaşımının sağlanması öncelik olmalı dedi ve iskele yapılmasının sağlanması gerektiğini söyledi. Tarımın organik ve ekolojik yapılmaya zorunlu bırakılması gerektiğini söyledi. Arazinin mevcut durumu ile değerli olması gerektiği ve değer artışının sadece imar izni ile olmaması gerektiğinin altını çizdi.

15.02.2017, Müteahhit

Tarım arazilerinin büyük kısmı satılmıştır. Alanlar tekrar tarım arazisi olarak kullanılmamakta,

konut yapılmaktadır. Daha çok 1+1 konutlar mevcuttur. Toprak kalitesi bozulmuştur. Eğlence sektörü son yıllarda iyice azalmış hatta yok olmuştur. Eskiden 7 disko varken şimdilerde hiç bulunmamaktadır. İşsizlik çok büyük bir sorundur.

15.02.2017, Otel işletmecisi

Turizmin gelişmemesinin en büyük sebebi 2. Konutun çok olmasıdır. 1980'li yıllarda Marmaris'e büyük otel yapılması Datça'yı olumsuz etkilemiştir. Yol da sorun olduğu için turizm bakımından geride bırakmıştır. Tur operatörleri Datça'yı tercih etmemektedir. Geçmişte barların gece 2'ye diskoların sabaha kadar açık olması eğlence sektörünü canlı tutmaktaydı fakat şimdi geç saatte kadar açık olmalarına izin verilmemesi kapanmalarına neden olmuştur. Marina yapılması gerekmektedir. Feribot seferleri de artırılması ve hızlandırılmalıdır.

Su bulunamaması büyük bir problemdir. Yeraltı suyu kullanılmaktadır. Kaynak suyu bulunmalıdır. Eskiden suyun geri dönüşümü yapılmaktaydı şimdilerde ise arıtılıp denize verilmektedir. Su tutma yerleri yapılmalıdır.

15.02.2017, Bülent Özberk, Özberk İnşaat

1984 yılından beri Datça / Babası gelmiş (Adana'dan) – Araziler vardı, ona bakıp giderken,

Konut inşaat / kalıp demir ve beton / kaba inşaat işçiliği

Arslan İnşaat – 1993'den beri çalışılıyor / 2000'den beri resmi

1996 MYO İnşaat Bölümü 2 yıllık bitirmiş 2000 yılına kadar babası ile çalışmış sonra Özberk İnşaat kurulmuş. Anahtar teslim inşaat başlamış sonra kat karşılığı inşaat yapmaya başlanmış

İnşaat malzemeleri ve taş ocağı yapan bir firmayı, onlar Marmaris'e gittiler diye 2003 yılında devralmış. (Yarbay İnşaat – Marmaris, Muğla, İzmir'delermiş ancak şu an sadece İzmir'deler, ilk 1000 içindeler)

Görüş: Son 10 yıldır iş hacminde artış var inşaat sektöründe. Bunun nedenini 2001 krizi sonrasında siyasi stabilite ve altyapı yatırımları olarak sıralıyor. (inşaat malzeme satışlarını artırdı)

Ayrıca Datça'nın daha bakir olması ve deniz kenarında olması yüzünden büyük şehirlerden talep arttığını söylüyor

Datça gelişmemiş – İmar izinleri problemleri

1990'ların başı, Özel Koruma Bölgesi Alanı olmuş Datça ancak Bodrum'da çok fazla rant vardı ondan ÖKB olması engellendi

Datça'nın geleceği için Toscana örneği! (Bodrum gibi, Antalya gibi olmamalı)

İspanya ve Toscana örneklerine bakmak gerektiğinin altını çizdi (Araziler çok bakımsız, rehabilite edilmesi gerekiyor ve bunun üstüne tarım ve inşaat yapılması gerekiyor)

Alan ve tarlalara restorasyon ve rehabilitasyon yapılmıyor!

Kapadokya örneğini verdi.



Datça'da girişimcilik yok. Buranın halkı çalışmaya açık değil!
Gelen yatırımlar Bodrumu ve Antalya'yı, Datça'dan ayırdı
Şirketin yapısı gereği işlerin çoğu inşaat sektöründe, %75 beton ve taş madenciliğinden: İnsanlar taş olmasın, madencilik yapılmasın diyor ancak altyapı istiyoruz diyorlar. Nasıl olacak bu iş? (Orada insanların söylemeye çalıştığı, eskinde örneklerini görmelerinden dolayı korkuları, Bu olayların olası şekilde, sürdürülebilir yapılması, çevresel etkilerinin azaltılması gerekiyor!! Taş ve Beton bulunmasının, kullanılmasının etkileri tamamen azaltılmalı!
(Mesudiye köyünün yanındaki taş ocağının yeri yanlış. Rekabet olmamalı dedi)
İnşaat: Kullandığı ve sattığı malzemeler İzmir'den geliyor (Beton Çimentotaş'tan)
Tedarikçi fabrika kendisi getirmiyor, nakliye kendileri sağlıyor (ton başına 60 TL artı KDV)
Eskişehir: Kiremit almıyor.
İzmir gelecek vaat ediyor, inşaat sektöründe
Konutta talep daha fazla! (3 katlı yerler yapılıyor genellikle ve flat apartment var, her kat 1 daire)
Genelde emekliler. (Airbnb çok nadir)
Datça'da daha turistik yerlerin daha fazla kaçak inşaat yaptığını belirtti (Tarla vasıflı arsalar, sit alanı değiller ancak 5000likte, küçük ölçekli ve detaylı plan eksiklikler var)
Ticaret: Marina yapılıyor. Tekne üretimi ile ilgili gelecek olabilir! (Bodrum'a yetişmek zorlayıcı olabilir ancak belki ucuz yaşam bu konuda bir avantaj sağlayabilir)
Marina, İmar planının azalması ve TR'nin genelinde pahalılaşma (m2 4.000 lira şu an, 3 sene önce m2 2.500 tl)

15.02.2017, Hasan Esat Deniz, Esnaf ve Sanatkarlar Kredi ve Kefalet Kooperatif Başkanı

Feribot seferleri acenteliği de yapıyor.

Görüş: Datça'da her sene gelişme var ancak istenilen düzeyde değil. Turizm potansiyelini karşılamıyor.

Kırılma dönemi körfez savaşında ve darbe olayları.

Datça'da yerli turizme hitap ediyor. Yabancılar acenta veren çok yok. Yabancılar da yat turizmi var.

İstanbul ve Ankara'dan kara yolu var. Dalaman'dan kara yolu, Bodrum Feribot, 2014'te günde 4 seferdi. 2016'da 3 seferde.

Ancak 2017'de 4'e geri dönülmesi planlanıyor ve gelecekte 5 isteniliyor

Feribot seferleri: 9:30, 11:00, 14:00 ve 17:30. 20 ile 24 arası, 250-300 kişi ancak bir tek seferde

Fiyatlar: 40 tek gidiş, 70 git-gel TL.

Dalaman'dan servisler var. Bodrum havaalanına inenlerin %80'i feribot kullanıyor, geri kalanların saat uymadığından kullanmadığını belirtti.

Bunu tam hatırlayamadım: %10 - 15 bulunuyordur. (Kış sezonu Yerli çok daha fazla) – Taksici, minibüs, otobüs, kamyon. (150 şöför) – 75-80 Taksi var ve yazın yeterli oluyor.

Gök-Mar Turizm Taşımacılık ile Marmaris'ten gelen turist bal- badem-zeytinyağı satın



almaya geliyor

Yerli turizm bayram ve uzun tatillerde yükseliyor

Simi'ye vize problemleri var, Kos var birde! O feribot konusu problemler

Feribot süresi an için 1 saat 40 dk. ancak 1 saate indirilmesi planlanıyor. Yeni feribot satın alımı düşünülüyor ve makine alımı düşünülüyor.

Feribot seferini yapan: Bodrum Feribot İşletmeleri- (İhale ile veriliyor) – Büyükşehir Belediye veriyor

Altyapı problemi: Çarpık yapılaşma: Kanalizasyon sorunu büyük problem!

Daha kaliteli tesisler gerekiyor. Butik otellerin standartlarını yükseltmesi lazım! (Datça'ya Pahalı görmeye devam etmek istiyorlar, o zaman standartların yükseltilmesi gerekiyor)

3 ay sezon – 5 ay'a çekilebilirse etkisinin önemli olacağını söylüyor.

İngiliz ve Alman (1989-1990'larda) en çok gelenlerdi.

Eskiden Bodrum Havaalanı, Datça – Marmaris arasına yapılacaktı ancak sonra Bodrum'a değişti olay!

Datça'da şu an eğlence sektörü yok! Az! (Yerli ve yabancı için barların kapanması gibi konular etkileyici bundan dolayı Bodruma gidiyorlar!)

Yollar düzenlenecek, turizm gelişecek ancak Butik otel şeklinde olması gerektiğini söyledi! (İmar alanları, 20 senelik yapılamayan proje)

Günü birlik ihtiyaçlar: Marmaris'e giden daha az gidiyor. Datça artık kendine yetebilen bir yer. (Sadece Doktor için gidiliyor)

15.02.2017, Bülent Sancakdar, Otel Sahibi

İnşaat Mühendisi (30 senedir, Datça'da Tarsus'tan geldi)

TURKODER – Küçük Oteller Derneği (361 otel) YK üyesi

Perili Köşk, Marfa Hotel, Villa Datça Hotel gibi yerlerin inşasını yapmış.

BYB Mimarlık (İnşaat, 2 kişi çalışıyor,), Neptün Turizm (Yazın inşaat yasak var) – (Datça'da iki işle uğraşmak zorunlu çünkü işler genellikle sezonluk)

Turizm: Kışın Datça'nın kazanması zorlu çünkü ulaşım problem ve Bodrum'dan feribot her zaman yok. (Bir turistin uçaktan inince tatil noktasına ulaşması maksimum 1 buçuk - 2 saat olmalı)

Kendi oteline orta-üst ve üst kesim müşteri geliyor (Repeat Rate %57 - %60 arası) – Geri gelmeyen turist ulaşımından ve turist tipi olarak farklı yerler görmek istemelerinden dolayı gelmiyor

Yabancı müşteriye karşı Datça'nın kendini geliştiremediğinden bahsetti (Doğa ve Rahatlık)

Datça mutfağının gelişme problemi büyük.



Badem az yemekte, garavela az yemekte tanıtımı yapılıyor
Yönetimin, Datça'ya göre yönetmesi lazım ("Bize şortlu kaymakam lazım.")
Tourist Information Center hala yokmuş (9 sene olmuş ve yerine imza yetkisi olmayan temsilci duruyormuş)
Turistin kalma süresi minimum 7 ile 14 gün arası
Yerli turist çok kötü, hızlı gelip hemen gidiyorlar.
Evlerde Kooperatifleşmenin Datça'yı kötü etkilediğini söyledi (bina ve kalma bağlamında, sitelerde) – bu tip insanlar ekonomiye hiç katkı vermiyor.
Zaman sınırlaması (barlarda, restoranlardada) çok etki etmiyor turistin gelmesine
Personel zorluğu çok etkili (Kalifiye eleman bulunamıyor) – Personel gelmiyor çünkü Datça çekici değil onlara
Datça huzur için ideal! (Sezon çok kısa) – 55 gün (Okul kapanış-açılış)
Datça 80'lerde Bodrum ile aynıydı. Yeni yerler açılmadı ve Bodrum gerisinde kaldı, karayolu ulaşımının bunda çok etkili olduğunu söyledi
Örnek olarak Bozcaada Modelini önerdi
"Acelen varsa Datça'da ne işin var?"
Bundan sonra Datça'da, artık Yeni Jenerasyon görmüş ve eğitilmiş. Yaşam stillerini karşılamak amaçlı para gerekiyor
Ticaret Problemi: Datça'ya ticaret mafyası lazım olduğunu söyledi. İşi bilen adamın gelmesinin gerekliliğinden bahsetti. Rekabet için, eğitilmiş ve öğretici rekabet olması gerekiyor
Esnaf problemi: Turizm sektöründe çizgiyi nasıl yükseltirim değil, daha ucuz satarak harcararak nasıl daha fazla kazanırım bakış açısı dominant
İnşaat işi bile yarım kalacak şekilde yapılmamalı. Halkın kazancını buradan elde edeceğini bilmesi lazım!
Emecik Köyü – Güney Fransa'ya benziyor!
Yabancı – Amerika ve Hollanda'lı müşteri. İngiliz iyisi (Marmaris'e gitmeyen). İtalyan.
Alman ve İngiliz şu an gelen! Hollanda var, Almanya var!
Acenta ile çalışıyor musunuz? Booking.com, expedia.com, venera.com, hrs.com (Ağırlık booking.com- Acenta bitti gibi) – Eğer iyi idare edilirse airbnb.com çok iyi ancak kontrolü sağlanmalı.
Dijitalleşme – Teşvik kullanımını artırmak için gerekli gibi!

15.02.2017, Osman Akın, Datça Belediyesi

Görüş: 1993-1996: 20 tesise, İngiliz ağırlıklı kişi getiriyorduk!
Acentalar: 1 sene sonraki paralarını verip, tesislerini yenilemelerini sağlamaktalardı
Datça'nın turizmi: Butik ve Niş Pazar ona göre. Dekorasyonu güzel olan özel tesisler, az yataklı.
Ağırlıklı sektör her zaman İnşaat ve Tarımdır. (Turizm baskın değildi)
Eskiden Yabancı Turist sayesinde Sezon daha uzundu .
İlaç ve hormon kullanımı fazlalaşmaya başladı ve bu gelecek için Datça'nın organik tarımını tehdit etmekte.
Bademi ilk kim ektiriyor? (Palamuttan bademe geçiş) – (1955 gibiler)

